

Jaarboekje van het Oudheidkundig Genootschap "Niftarlake" 1984

<https://hdl.handle.net/1874/9599>

JAARBOEKJE

1984

VAN HET
OUDHEIDKUNDIG
GENOOTSCHAP

'NIFTARLAKE'

- Erevoorzitter* Mr Dr N.J.C.M. Kappeijne van de Coppello, Loenen a/d Vecht
- Erelid* Jhr P.H.A. Martini Buys, Brugge België
- Bestuur* Drs E. Munnig Schmidt, voorzitter, Nieuwerhoek
Loenen a/d Vecht (02943) 1280
- Mw. C.H. ter Laan-Dingemans, secretariaat
Herengracht 6, 3601 AL Maarssen (03465) 71921
- H.C.M. Hoppenbrouwers, penningmeester
Baambrugge (02949) 1541
- Mw. Mr M.A. Dukes-Greup, bibliothecaresse
Breukelen (03462) 62627
- Leden* Mr J.H. van den Hoek Ostende, Amsterdam
A.J.A.M. Lisman, Loenen a/d Vecht
- Redactie
voor 1985* Drs E. Munnig Schmidt
Nieuwerhoek, 3632 AD Loenen a/d Vecht (02943) 1280
- Betalingen* Gironummer 513805
t.n.v. Penningmeester Niftarlake te Baambrugge

Ledenlijst 1985

Abcoude

De Gemeente Abcoude
Drs J. Baalbergen
A. Bessem
R. Bianchi
Drs D.G. Carasso
W.J. Engel
Mw. W.D. de Graaf-Vossestijn
J. de Groot
Historische Kring Baambrugge Abcoude
J.Th Kemme
W. Kompier
P.E. Koppen
N.L. Loeb
J.K. Lutikhuis
W. van ter Meij
J.J. Pabon Jr
H. Schoenmaker
P.L. Schram
J.B. Schreur
Mr J.W.F.M. Swinkels
B.A.H.M. Theunissen
W.C.C. Trouw
Mw. G.L.J. Uiterwaal-Völker
Mw. C.A.L.M. Vis-Völker
MW. H.A.J. Vreeken-van Brink
B.H. de Vries
Mw. A. Visser-Stoelman
D.T. Winter
J.E. Wustenhoff
Aerdenhout
Mr Ir J.J. Smorenburg
Alkmaar
Mr Dr J. Belonje
Almelo
J.C.M. Bak
Amersfoort
Oudh. Ver. Flehite
Amstelveen
J.W.N. van Achterbergh Jr
Mw. H. Vlot-van Lonkhuyzen

Gemeentehuis, 1391 EL
Sandbergstraat 8, 1391 EL
Willem v. Abcoude laan 11, 1391 CG
Meerzicht 1, 1391 AR
Dr Koomansstraat 21, 1391 XA
Angsteloord 5, 1391 EB
Meerweg 19, 1391 HG
Gein Noord 24, 1391 GZ
Dr. Koomansstraat 21, 1391 XA
Sandbergstraat 7, 1391 EV
Koppelland 13, 1391 EV
Dr Koomansstraat 6a, 1391 XB
Molenweg 16, 1391 CG
Kerkstraat 114, 1391 HE
Zilverschoon 107, 1391 XS
D. v. Troostwijkstraat 51, 1391 ER
F. Postlaan 5, 1391 AV
P. v. Wijngaerdtlaan 42, 1391 AW
Jan Trouwstraat 4, 1391 TT
Gein Zuid 7, 1391 GT
Reyer Spreijstraat 10, 1391 GA
Torenlaan 32, 1391 AM
Kerkplein 14, 1391 GJ
Stationsstraat 54, 1391 GR
D. van Troostwijkstraat 46, 1391 ET
Sandbergstraat 4, 1391 EL
Koningsvaren 87, 1391 AG
Angsteloord 63, 1391 ED
Koppelland 11, 1391 EV

Merellaan 29, 2111 GK

Nassaulaan 39, 1815 GL

Horstlaan 76, 7602 RR

Westsingel 52, 3811 BC

Amsterdamseweg 270, 1182 HN
Ferd. Bolweg 89, 1181 XC

Amsterdam

- Dr J.F. August de Meyer
Mw. J. Douque-Weber
Gemeentelijk Archief
Drs P.M. Fischer
Mw. J.H. Greup-Nicolai
Mr J.H. v.d. Hoek Ostende
D. Hoen
Drs E.J. Krul
Mr P.M. van der Laan
K.F. van Leuven
P.J. Meertens Instituut
Mw. E.G. Pannevis-Lammerts van Buuren
W.A.C. Reesink
H. Renes
J.R. Ritman
Ir W. Siewertsz van Reesema
J. Stodel
Universiteitsbibliotheek
Mw. W.J.C. v. Veen-Coenen
Jhr S.G. v. Weede
Mw. J. van Zadelhoff-Hortulanus
J. Zwaan
- Ankeveen**
B.A.Ph. Baron van Harinxma Thoe Slooten
- Baambrugge**
H.F. Anger
M. Blokhuis
Mw. Dr S. Boerdam
Mw. J.P. Croon-Marlet
Mw. J.E. Croon-Ogterop
Jhr Mr J.E. v.d. Does de Willebois
Mw. M. v. Erven Dorens-Vinke
- H. Hoogenhout
H.C.M. Hoppenbrouwers
- Mw. Mr M. de Koning
Mw. E. v.d. Lee
Mw. Dra L.B. Lugt
- Mw. A.H. Mebus-Riechelma
A.J. Slaman
- Ir J.L.H. Slebos
A.W. Steenhof
Mevr. J.J. Tholenaar
- Gein 81, 1109 AC
Ant. van Dijkstraat 12, 1077 MH
Amsteldijk 67, 1074 HZ
Hemsterhuisstraat 173, 1065 JZ
De Boeelaan 267, 1082 RC
B. Wieringerstraat 22, 1013 EB
Amstelveenseweg 1056, 1081 JV
Keizersgracht 353, 1017 DR
Keizersgracht 443, 1017 DJ
Minervalaan 71-II, 1077 NS
Keizersgracht 569-571, 1017 DR
Minervalaan 84-I, 1077 PK
Koninginneweg 40, 1075 CZ
Werengouw 25 (Nieuwendam) 1024 NC
Bloemgracht 19 h, 1016 KB
Keizersgracht 353, 1016 EJ
Rokin 70, 1012 KW
Singel 425, 1012 WP
Minervaplein 2, 1077 TN
J. v. Goyenkade 27-I, 1075 HS
J.W. Brouwersplein 5, 1071 LL
Lijzijde 45, 1034 KN
- 'Berkenrode' Dorpsweg 80 1244
- Pr. Beatrixstraat 13, 1396 KD
Rijksstraatweg 25, 1396 JD
Rijksstraatweg 22, 1396 JM
Kleiweg 36, 1396 HX
Kleiweg 34, 1396 HX
Dorpsstraat 23, 1396 KG
'Valk en Heyning'
Rijksstraatweg 147, 1396 JK
Zand en Jaagpad 30, 1396 KD
'Kromwijck'
Zand en Jaagpad 5, 1396 JR
Binnenweg 10, 1396 KM
Rijksstraatweg 113, 1396 JH
'Geinwijck'
Rijksstraatweg 91, 1396 JG
B. Straalmanstraat 1, 1396 JR
'Middelvaart'
Rijksstraatweg 103, 1396 JH
Rijksstraatweg 4, 1396 JL
Pr. Joh. Frisostraat 46, 1396 KB
'Kroonesteijn'
Rijksstraatweg 125, 1396 JJ

P.C. Versloot

H.C.M. Vos

J.H. van Walbeek

Bennebroek

G.M. de Heer

De Bilt

H.C. de Wit

Bilthoven

P.H. Bogaard

Dr N.W. Caro

Ir U.Twijnstra

B.Vermeulen

Blaricum

Mw. J.G. Siewertsz van Reesema-Schmidt

Breda

Mr L.E. Kalff

Breukelen

Notaris T.C. Akkerman

J. Bakker

Mw. Mr L.G. Baud

Drs R.J. Benders

Ir G.G. v.d. Berg

Mw. J.M. Bierman-Polman

Ver. voor Bitumineuze Werken

C. Blom

N.C. Bosman

J. de Bruin

J.W. de Bruyn Kops

P.J. Burggraaf

H.Th. Colenbrander

Jac. van Dam

W. Dobber

Mw. Mr M.A. Dukes-Greup

Mw. Mr H.M. van Dijk-Witjas

B. Fritzsche

Mw. M. Fruithof-Matthes

P. Funken

R.T. v.d. Geer

D.W. Gerwig

Drs A. Gevers

Dr J.W. Gunning

Mw. Mr E.A. Haars

Drs H.C.J. Hendriks

D. Hendrikse

R.J. Hofman

G.J. van Julsingha

G.C. van Kleef

'Postwijk'

Rijksstraatweg 39, 1396 JD

Rijksstraatweg 141, 1396 JK

Rijksstraat 20, 1396 JM

Bennebroekerdreef 49, 2121 CM

Dorpsstraat 126, 3732 HL

Bosuillaan 111, 3722 XH

Bilderdijklaan 72, 3723 DD

Rubenslaan 20, 3723 BP

Rembrandtlaan 93, 3723 BM

Langeweg 5, 1261 EL

Saksen Weimarlaan 31, 4818 LA

Rijksstraatweg 43, 3621 BH

Griftenstein 2, 3621 XK

Kerkplein 16, 3621 BA

Straatweg 200, 3621 BX

Straatweg 78, 3621 BR

Zandpad 82, 3621 NG

Postbus 68, 3621 AB

Straatweg 85, 3621 BJ

J.E. Boutstraat 3, 3621 CH

Brugstraat 20, 3621 AH

Zandpad 61, 3621 NG

Kerkbrink 26, 3621 BS

't Heycop 508, 3621 WJ

Ortswarande 55, 3621 XN

Zandpad 27, 3621 ND

Straatweg 45, 3621 BH

G. van Nijenrodestraat 90, 3621 GH

Vrijheidslaan 23, 3621 HM

Scheendijk 5, 3621 VB

Oud Aa 41, 3621 LA

Nassauplein 1, 3621 EA

Dannestraat 33, 3621 AE

Linnaeusdreef 26, 3621 XW

Straatweg 204, 3621 BX

Kerkplein 16, 3621 BA

Julianastraat 25, 3621 EG

Linnaeusdreef 24, 3621 XW

Zandpad 83, 3621 NG

Linnaeusdreef 21, 3621 XT

Beatrixstraat 7, 3621 ET

Mw. C.P. Knulst
M. van Kralingen Jr
Mw. A.J.E. Lempke-Cramer

H.K. Lenstra
Ir H.F. Mertens
J. Molenkamp
R.W.C. Molenkamp

R.W.L. Mijnsen
Openbare Bibliotheek Breukelen
Prof. Dr Ir R.Plomp

J.H. Posthumus
Jhr Mr L.A.Quarles van Ufford
H.J. Schröder
Ir F.J. Schijff

P.B.A. Smits
Mr C.W. van Stapele
Mw. A.J. Stilting
A.C. van Uchelen
F.L. Vegter

Mw. F.Verhagen
Mr J.A. Vermeulen
J. Verweij
D. v.d. Wal
Drs H.A. van Zwieten
D. van Zijtveld

Breukeleveen

L.Geel
Drs M.M. van Kesteren
Dr J.F.W. Nuboer
J.H.P. Roeland

Ir J.J. Siepman v.d. Berg

Dr P. Sinnighe Damste

Brugge, 8000 België

Jhr P.H.A. Martini Buijs

Bunnik

Mw. Blömer-Heisc
Mw. M. Copijn-Brand

Bussum

M. Langelaar
Mw. R.A.C.E. Ooiman-van Aubel
Stichting tussen Vecht en Eem

De Meern

Jac. de Bruijn

G.v.Doornikstraat 8, 3621 HZ
Herenstraat 4, 3621 AR
'Vegtlust'

Zandpad 3, 3621 NC
Zandpad 94, 3621 NH
Rijksstraatweg 236, 3621 BZ
Bisschopswater 27, 3621 WV
'Vecht en Dam'

Dannegracht 16, 3621 AA
Straatweg 76, 3621 BR
J.Dircksenstraat 20, 3621 CB
'Vegtvliet'

Rijksstraatweg 220, 3621 BZ
Zandpad 125, 3621 NJ
Zandpad 48, 3621 NE
Straatweg 120, 3621 BV
'Nijenrode'

Rijksstraatweg 19, 3621 BG
Rijksstraatweg 101, 3621 BK
Herenstraat 40, 3621 AR

Laan van Gunterstein 3, 3621 VA

Zandpad 41, 3621 NE

'Hofstede Boomrijk'

Zandpad 53, 3621 NE

Straatweg 74, 3621 BR

Brouwerij 1, 3621 AD

Mecklenburgstraat 6, 3621 GP

Zandpad 87, 3621 NG

Straatweg 190, 3621 BX

Straatweg 95, 3621 BJ

Herenweg 52, 3625 AG

Herenweg 47a, 3625 AB

Herenweg 59, 3625 AC

'Willem II'

Herenweg 103, 3625 AD

Herenweg 125, 3625 AD

Herenweg 89, 3625 AC

Nieuwe Gentweg 53

Marskramersbaan 15, 3981 TJ

Schrijnwerkershof 4, 3981 TP

Mecklenburg 52, 1404 BJ

Groot Hertoginnelaan 29, 1405 EB

Brinklaan 18b, 1404 ET

Rijksstraatweg 84, 3454 JG

Den Dolder

Mw. Wilhelm-v.d. Meer

Doorn

Ir H.J. Doude van Troostwijk

F.A. Groen

Mw. G. v.d. Stoop-Koekoek

Dordrecht

Mw. A.W. de Jong-Vis

Eindhoven

Ir J.V. Bruza

Gouda

Ver. Oudheidkundige Kring "Die Goude"

Grave

H.J.G. Jansen

's-Graveland

Mr H.L. Houthoff

G. Kortenoever

B.H.A. Oosterbroek

's-Gravenhage

Mr J.A. Alleman

J.P. Bak

Kon. Bibliotheek

Rijksbur. v. Kunsth. Doc.

J.C. Woestenburg

Haarlem

Rijksarchief in Noord Holland

J. Vor der Hake

Haarzuilens

L.J. Huisinga

Heemstede

J.P. Schmal Jr

Hilversum

J.G. Alleman

Mw. L. Buwalda-Terlet

Mr W.G.M. Cerutti

J. Kruishoop

T.W. Ploeg

H.D. Scheltema

Dr W.J. Steyling

Mw. N.H. Vinke-Andersson

Huizen

F. Renou

Kockengen

Dr J.A. van Dongen

De Gemeente Kockengen

Dr G.F.W. Herngreen

W. van Schaik

G. Versloot

Hezer Enghweg 90, 3734 GV

Parklaan 40, 3941 RE

v. Heemskerklaan 41, 3941 WD

van Galenlaan 12, 3941 VD

Wolwevershaven 11, 3311 AV

Orpheuslaan 53, 5631 BR

Oosthaven 53, 2801 PN

Burg. Reymakerslaan 136, 5361 KJ

'Trompenburgh' Zuidereind 43, 1243 KK

Lecuwenlaan 48, 1243 KB

Noord Einde 178, 1243 JP

Wassenaarseweg 90, 2596 CZ

Koninginnegracht 96d, 2514 AK

Postbus 90407, 2509 LK

Postbus 90418, 2509 LK

Hoge Nieuwstraat 28 A, 2514 EL

Kleine Houtweg 18, 2012 CH

Gasthuissingel 38 rood, 2012 DP

Ockhuizerweg 20, 3455 RW

Bartoklaan 95, 2102 ZH

Trompenbergerweg 2b, 1217 BE

Utrechtseweg 52, 1213 TW

J.P. Coenstraat 77, 1215 KP

Bachlaan 1, 1217 BT

Oude Amersfoortseweg 44, 1213 AE

Utrechtseweg 58a, 1213 TW

Koninginneweg 18, 1217 KZ

Pal. Res. 's-Gravelandseweg 86,
flat 56, 1217 EW

Nw. Bussummerweg 83a, 1272 CE

Wagendijk 12, 3628 EP

Gemeentehuis, 3628 AE

Godinweg 2, 3628 BA

Wagendijk 2, 3628 EP

Portengen 97, 3628 ED

Kortenhoef

Curtevenne Stichting

J. Daams

W.Spaan

Vereniging Curtevenne

Krimpen a/d IJssel

Mr J.H. Huizinga

Langbroek Cothen

Mr C.Th.E. Graaf van Lijnden van SandenburgKasteel Sandenburg, 3945

Laren N.H.

Mw. A. Blijdenstein-van Berckel

J.N. Koppelman

Leusden

Mw. S. Peeters-Kopp

Loenen a/d Vecht

Dr P.J.A.v.d. Akker

P.M. Bakker

J.W. Blok Jr

Mw. E.E.C. Bon-Meyer

R.J.M. Bootz

H.Bos

H.C. Bos

C. Dierdorp

J.Dopper

Dr A. Dunning

J. Drewes

A.J. van Dijk

Drs H.C. Dijksma

J.A. Ehlhardt

Drs B.Th.P. Fontein

A. Gelderman

L.J. de Geus

W. Grunfeld

Mr R. Hamminga

E. Harberink

Mw. M.S. Harms-van Estrik

M.J.P.A. Graaf d'Hollosy

R. Jetten

H.J. de Jong

Mr Dr N.J.C.M Kappeijne van de Coppello

K.Knol

Drs G.J. Koelemey

D.P. Koets

Mw. W. v. Kralingen-Niekerk

Mw. H. Kusters-van Leusden

Drs A. Ledeboer

J. Leicher

D.C. v. Leeuwen Boomkamp

Drs J. v.d. Meulen

Zuidsingel 20, 1241 EN

Zuidsingel 23, 1241 EH

Kortenhoefsedijk 171, 1241 LZ

Moleneind 32, 1241 NH

Lansing 53, 2923 BC

Tafelbergweg 15, 1251 AB

St. Jansstraat 41, 1251 KZ

Parelduiker 52, 3831 GJ

Rijksstraatweg 97, 3632 AA

Wallenstein 66, 3632 WR

Vreelandseweg 4, 3632 EP

Dorpsstraat 10, 3632 AT

'Vegtlust' Oud Over 3, 3632 VA

Hoefijzer 54, 3632 WA

Hoflaan 5, 3632 BT

Keizer Ottolaan 30, 3632 BW

Oud Over 3, 3632 VA

Dorpsstraat 82, 3632 AW

Kerkstraat 8, 3632 EL

Oud Over 154, 3632 VH

Spinnerie 1/3, 3632 ET

Grutterstraat 12, 3632 EJ

Rijksstraatweg 87, 3632 AA

Oud Over 39, 3632 VA

't Rond 13, 3632 BN

Dorpsstraat 98, 3632 AW

'Vegtlust' Oud Over 3, 3632 VA

Keizer Ottolaan 22, 3632 BW

Hoflaan 1, 3632 BT

Mijndensedijk 20, 3632 NV

Mijndensedijk 13, 3632 NF

Vreelandseweg 25, 3632 ER

Oud Over 59, 3632 VB

Graaf Janlaan 2, 3632 CB

't Rond 9, 3632 BN

Wallenstein 55, 3632 WP

Rijksstraatweg 130, 3632 AG

't Rond 1, 3632 BN

Dorpsstraat 4, 3632 AT

Oud Over 120, 3632 VC

Oud Over 156, 3632 VG

Vreelandseweg 8, 3632 EP

Mw. M.Meyer-van Loon
 Dr G.H. Mulder
 A.H.M. Mulder
 Drs E. Munnig Schmidt
 C.W. van Nie
 A.J.A.C. Nooteboom
 Stichting Openbare Bibliotheek
 M.J.B. Popma
 Mw. Dra H.H. Pijzel-Dommissie
 Drs A.H.J. Risseeuw
 Mw.Dra G.Recter
 Mw. M.M. Rotbarth
 A. Schras
 Mw. E. van Schijndel
 J.P. Seijffert
 J.M. Sikking
 Dr P.J. Sondaar
 Mw. A.A. Sondaar-Dobbelmann
 R.E.Spee
 J.C. Spekman
 Mw. A.A. Steffens
 Stichting Culturele Raad
 Mw. A.G. Stolp
 Jhr Mr J.P.E. Teding van Berkhout
 Mw. G. Thijs-Mantel
 C.J.M. Thijssen
 B. Timmers
 W.G. Tober
 Mw. E. Vesseur-Murck Jansen
 F.E. Veenstra
 Mw. R. Vor der Hake-Campfens
 Drs S.G. de Vries
 Mr A. Vrij
 A.Witmer
 Prof. Dr H.C. Zanen

Loenersloot
 Mr Th. van Hilst
 Dr A.A.H. Meurs
 H.J. v.d. Meij
 Mw. M.F.M. Bsse van Nagell-Martini Buys
 G.A. van Oorschot
 J. Prins
 Drs J.H.W. Veenstra

Loosdrecht
 H. Aalberts
 J.G. Boeschoten
 Ir H.G. de Cock
 Mr J.H.M.A. Doude van Troostwijk
 J.P. Freese

Oud Over 108, 3632 VB
 Dorpsstraat 68, 3632 AV
 Rijksstraatweg 96, 3632 AD
 Rijksstraatweg 78, 3632 AD
 Driehovenlaan 38, 3632 BL
 'Vegtlust' Oud Over 3, 3632 VA
 Postbus 47, 3632 ZR
 Oud Over 48, 3632 VD
 Dorpsstraat 28, 3632 AT
 Hoefijzer 56, 3632 WB
 'Bij Dorp' Oud Over 8, 3632 VD
 'Bosch en Vecht' Oud over 5, 3632 VA
 Torensstraat 1, 3632 EK
 Vreelandseweg, 3632 EP
 van Lijndenlaan 10, 3632 BZ
 Rijksstraatweg 95, 3632 AA
 Oud Over 33a, 3632 VA
 'Oud Over' Oud Over 33, 3632 VA
 Vreelandseweg 1, 3632 EP
 Weerestein 57, 3632 WX
 Oud Over 41, 3632 VA
 p/a Gemeentehuis
 Oud Over 93, 3632 VC
 Oud Over 1, 3632 VA
 Rijksstraatweg 75, 3632 AA
 't Rond 7, 3632 BN
 Dorpsstraat 63, 3632 AS
 Brugstraat 10, 3632 EH
 Oud Over 3, app. 5, 3632 VN
 Mijndensedijk 30, 3632 NV
 Rijksstraatweg 85, 3632 AA
 Dorpsstraat 40, 3632 AV
 't Rond 5, 3632 BN
 Dorpsstraat 102d, 3632 AW
 Vreelandseweg 23, 3632 ER

Voorburgstraat 23, 3634 AV
 Slotlaan 9, 3634 AP
 Stichtsestraat 5, 3634 AR
 Kasteel Loenersloot, 3634 AC
 Rijksstraatweg 52, 3634 AC
 Nesciolaantje 2, 3634 AA
 Rijksstraatweg 228, 3634 AN

Rembrandtlaan 1, 1231 AR
 Hotel'De Driesprong' Veendijk 1, 1231 PB
 Nw. Loosdrechtsedijk 175, 1231 KS
 Nw. Loosdrechtsedijk 69, 1231 KN
 Oud Loosdrechtsedijk 247, 1231 LX

Mej. E. Haselen
Historische Kring Loosdrecht
Dr C.H.F. Simons
J.M.L. Trouw
Mw. G.J. Uittenbos
W. ter Veld
Maarsssen
J. Agterberg
Mr W. Beerman
J.H.W. van Bommel
B.O. van den Berg
Mw. W.E.E. Bernt-Scheffer
Mr J.W.L. Beijer
J.E. Brinkhof
Ir R.A. Brzesowsky
Drs S.W.G. de Clercq
Dr J. Cosijn
A.R.A. Croiset van Uchelen
Mw. A. Crone-Kegel
Mw. M. van Dam-Smallenbroek
Drs D. Dekker
H.J. Dollekamp
Gemeente Maarsssen
Genootschap Belle de Zuylen
S. Haisma
Mw. C.A.A. Hamminga
L. Heus
M. van Heijningen
Mw. B.C.J. Hiemstra-van Roon
Historische Kring Maarsssen
Mr Z.O.H.M. Baron v. Hövell tot
Westerfliet
Mw. J.H.M. Kamp-Schweers
P. van Kerkvoort
G.K. van der Klis
S. Kemdeur
J. Kraayenhagen
K. ter Laan
J.C. de Lang
Dr. A.P. Messer
Drs B.C.J. de Mol
Mr O.B. Okkinga
Mw. R. Pfeiffer
J. Plas
R. Pos
Drs H.J. Post
E.J. Rinsma
C. Rijsterborgh
Prof. Dr. A. van Rossum

Nootweg 10, 1231 CT
Horndijk 1a, 1231 NV
Rading 4, 1231 KA
v.d. Helstlaan 5, 1231 AL
Horndijk 4b, 1231 NV
Nw. Loosdrechtsedijk 302, 1231 LJ

Breedstraat 6, 3603 BA
Schippergracht 8, 3603 BC
Kuypersstraat 29, 3601 VE
Wilhelminaweg 1a, 3603 CR
Straatweg 3, 3604 BN
'Hazenburg' Binnenweg 60, 3603 AG
Machinekade 6, 3601 AS
Reigerskamp 382, 3607 HW
Straatweg 17, 3603 CV
Straatweg 17b, 3603 CV
v. Houtenstraat 16, 3601 XJ
Herengracht 21, 3601 AN
Langegracht 30, 3601 AJ
Zandpad 13, 3601 AN
J. Catsstraat 17, 3601 SJ
Diependaalsedijk, 3601 GL
Straatweg 17b, 3603 CV
Stationsweg 5, 3603 ED
Zebraspoor 573, 3605 HH
Klokjeslaan 22, 3601 HE
'Bolenstein' Bolensteinseweg 3, 3603 CP
Langegracht 22, 3601 AH
Schokkingstraat 17, 3601 XK

Zandweg 44, 3601 AE
Diependaalsedijk 52, 3601 GL
Dr. Plesmanlaan 350, 3601 DL
Diependaalsedijk 102, 3601 GN
Straatweg 162a, 3603 CS
Julianaweg 19, 3603 AP
Herengracht 6, 3601 AL
Abel Tasmanlaan 8, 3603 GB
Kerkweg 9, 3603 CL
Herengracht 7, 3601 AL
W. Barendzlaan 11, 3603 GL
Treubstraat 18, 3601 BX
Straatweg 23, 3601 XA
Paulus Potterstraat 43, 3601 RC
Zandweg 45, 3601 AE
Talmastraat 18, 3601 XA
Parkweg 41, 3603 AB
Zandpad 24, 3601 NA

E. van Rossum
N. van Royen

C. Saeys

Mr Dr Th. E.E. van Schaik

Mw. A.W. Schuckink Kool

J.N. Servaas

Prof. Dr H.J.L. Smeets

Stichting Openb. Bibliotheek

Stichting Openb. Bibliotheek

Maarssebroek

J.H. van Tongeren

Mw. A. v.d. Vlugt-de Groot

Y. Visser

C. de Vries

Mw. C. Waller-Gunning

B.W. Wartena

Mr Q Waverijn

Mw. P. Westenburg-de Groot

B.G. Wiegeraad

J.J.Ch. Wittenberg

B.B. v.d. Woude

W. Zuidervaart

Mw. S.L. Zuurdeeg-Katz

R.C. Zwaardemaker

Mw. G.A.J. Zwaardemaker-Job

W. Zweers

Maartensdijk

M. v.d. Berg

Maastricht

D.C. van Proosdij

Muiderberg

Stichting Oud-Muiderberg

Mijdrecht

G.H. van Walbeek

Naarden

J.F. Dudok van Heel

H. Poolman

Nederhorst den Berg

J.F.A. Baar

Prof. Dr D.P. Blok

F.H.B. Cladder

Drs A.J. Cruq

Dr Ir H. Spekrijse

Mw. M.A. Sprenger

A.A.A. Vendrig

Nieuwersluis

J.J. Beelen

W. Barendszlaan 1, 3603 GM

'Beuk en Vecht',

Parkweg 61, 3603 AB

Schippersgracht 9, 3603 BC

Raadhuisstraat 18, 3603 AW

Wilhelminaweg 8, 3603 CR

Dr. Plesmanlaan 292, 3601 DJ

Julianaweg 27, 3603 AP

Postbus 1, 3600 AA

Bisonspoor 1161, 3605 KV

Duivenkamp 851, 3607 WG

Leeuwenhof 17, 3601 JS

Kuijperstraat 17, 3601 VE

R. d. Beerenbrouckstr. 18, 3601 CB

Herengracht 8, 3601 AL

Zandpad 29, 3601 NA

Kerkweg 25, 3603 CL

Kerkweg 23, 3603 CL

Lelystraat 20, 3601 BV

Fazantenkamp 726, 3607 DS

'Vredenhoef' Straatweg 33, 3603 CW

Binnenweg 47, 3603 AE

Stationsweg 2, 3603 EE

Klokjeslaan 84, 3601 HG

Klokjeslaan 84, 3601 HG

Bloemstede 387, 3608 VD

Egelskop 17, 3738 TY

Scharnerweg 41, 6224 JA

Van Ostadelaan 15, 1399 EX

Dorpsstraat 23, 3641 EA

Valkeveenslaan 56a, 1411 GT

Kloosterstraat 20, 1411 RT

Overmeerseweg 8, 1334 BC

Ankeveensepad 7, 1394 GW

Hinderdam 18, 1394 JB

Voorstraat 39, 1394 CT

Voorstraat 11, 1394 CS

Ankeveensepad 3, 1394 GW

Dammerweg 111, 1394 GT

Zandpad 18, 3631 NK

J.C. Braun

D.W. Doude van Troostwijk
L.W. Doude van Troostwijk

J.C.T. van Hoeven
G.E.J. Huetink
A.J.A.M. Lisman

C.M. Oostveen
P.V.L. Ritmeester
Mw.C.M.S. v. Rooy
P. Rote
H.W.G. van Schaik
Mw. L. Simons-Smit
Mw. Stassen-van Meurs
J.H. Stefels
Mw. I. Teijema

Nunhem
Mr J.J.S. Klerken

Nijverdal
H.J. Kuhlwillm

Oud Zuilen
G. van Heusden
R. Plomp

Reek
M.F.M. van Seumeren

Rhenen
Mr.Th.Th.M.H. Bijleveld

Rijswijk Z.H.
A.J. Crucq

Rotterdam
Bibliotheek & Leeszalen

Schoorl
Mw. E. du Croo Kampmeindert-
van den Berg

Soest
S.P. Baron Bentinck

Teteringen
Mw. L. Kalkman

Tienhoven
Mw. A.A.E. Bodisco Massink-Eggink
W.T. de Bier
A. Hogenhout
E.R. Huitzing

C.P.J. Klap

'Over Holland'
Rijksstraatweg 14, 3631 AC
Rijksstraatweg 28, 3631 AC
'Sterreschans'
Rijksstraatweg 18, 3631 AC
Rijksstraatweg 62, 3631 AD
Zandpad 1b, 3631 NK
'Vreedden Hoff'
Rijksstraatweg 53, 3631 AB
Rijksstraatweg 35, 3631 AA
Stationsweg 1, 3631 AJ
Rijksstraatweg 38, 3631 AC
Zandpad 19, 3631 NK
Mijndensedijk 60, 3631 NP
Mijndensedijk 62, 3631 NP
Zandpad 29, 3631 NL
'Rupelmonde'Rijksstraatweg 24, 3631 AC
Mijndensedijk 29, 3631 NN

St. Servaesweg 42a, 6083 AS

Rijssensestraat 124, 7441 AK

Zuylenveld 3611 AJ
Groeneweg 8, 3611 AT

Mgr. Borretstraat 7, 5375 AA

Utrechtsestraatweg 45, 3911 TW

Sir W. Churchillaan 915, 2286 AB

Nieuwe Markt 1, 3011 HP

Laanweg 41, 1871 BK

Vosseveldlaan 56, 3768 GN

'Hanebalk' Heistraat 6, 4847 NN

Dwarsdijk 22, 3612 AP
Laan van Niftarlake 22, 3612 BS
Nieuweweg 5, 3612 AR
woonark 'in het schip'
Jachthaven Manten, 3612 AR
Looydijk 7, 3612 BC

Drs Th.K.A. Liem
Mw. A.M. van Lonkhuizen-Meyer
M. Remijnse
Mw. Rijsterborch
Th. Schouten
Mw. Mr W.M. Voet-Eggink

Utrecht

Mw. A.M. Biegelaar-Boogaardt
H.A. Danklof
Gemeente Archief
Mw. W.J. van Gortel-ten Houten
Mw. C.E. Hefting-Beerendonk
Ir G.J. Jonker
Oud Utrecht
Dr E.B.J. Postma
Prov. Bibliotheek
Rijksarchief
C.J.Th. Schut
F. de Soeten
St. Openbare Bibliotheken
Stichting de Utrechtse Molen
Mw. P.J. Blom-v.d. Bosch
Stichtse Culturele Raad
Mw. M.D.M. Sturkenboom
Universiteitsbibliotheek
Mw. N.M. Volkers-Meyssen
Mw. Dra C.C.S. Wilmer

Venray

Mw. B. Wijnen

Vinkeveen

Dr J. de Vries

Vleuten

W. Uittenbogaard
Jhr Mr A.R. Clifford Kocq van Breugel

Vogelenzang

G. Koopman

Voorschoten

H.M. van der Horn

Vreeland

H.J. Aalderink
Mw. G. Beelaerts van Blokland-Kalff
Mw. R.M.C. van den Berg-Tap
Mw. E.E. Brandes-de Lestrieux Hendrichs
F.H. Bruna
Mw. W. de Gelder-de Ruiter
Mr J.E. Goldhoorn

Laan v. Niftarlake 81, 3612 BN
Laan van Niftarlake 54a, 3612 BT
Heuvellaan 10, 3612 BA
Laan van Niftarlake 54, 3612 BT
Looydijk 81, 3612 BE
Dwarsdijk 22, 3612 AP

Koningslaan 98, 3583 GR
Nieuwegracht 67, 3512 LG
A. Numankade 199, 3572 KW
Koningslaan 109, 3583 GT
Emmalaan 3, 3581 HL
Troosterlaan 24, 3571 NM
Catharijneconvent, 3512 LG
Stadionlaan 57, 3583 RD
Achter St. Pieter 20, 3512 HT
A. Numankade 201, 3572 KW
Chopinstraat 42, 3533 EN
Koningslaan 24, 3583 GE
Postbus 80, 3500 AB
Postbus 80300, 3508 TH
Naberlaan 11, 3571 ZH
Mariaplaats 51, 3511 LM
Emmalaan 1, 3581 HL
Wittevrouwenstraat 9/11, 3512 CS
Koningslaan 118, 3583 GW
Takstraat 1, 3572 HZ

Kiosk 70, 5802 NS

Baambrugse Zuwe 180, 3645 AL

Prof. T. Brandsmalaan 17, 3451 ZX
Prof. Bronkhorstlaan 29, 3451 ER

Vogelenzangseweg 41a, 2114 BB

Vondelstraat 16, 2251 KH

Klapstraat 21, 3633 BH
Bergseweg 18, 3633 AK
p/a Boslaan 19, 3633 UZ
Voorstraat 7, 3633 BA
Nigtevechtseweg 48, 3633 XT
Boslaan 2, 3633 UZ
Singel 10, 3633 CR

Mw. M.H. Happee

J. Jongsma

Mr J.A.H. Olde Loohuis

E. Roosegaarde Bisschop

F.D. Sprenger

Drs C. Verhaar

J.H. Vrij

Waalre

Mw. A. Krijgsman-Spoor

Waardenburg

A.F. van Goelst Meijer

Waddinxveen

Dr W.J. Doude van Troostwijk

Wageningen

Mr J.D. v. Ketwich Verschuur

Wassenaar

F.C. Wieder Jr

Weesp

Boekhandel De Ark

Mw. Dra H.J. Bodisco Massink-Jongejans

H. Brood

G. Lindeboom

Gemeente Museum

Openbare Bibliotheek

F.G. van Reijen

A. Stork

G.A. van Wees

Mw. Drs A.J. Zondergeld-Hamer

Wilnis

H.W. van Soest

Woerden

Mw J.C.M. van Capel-Legúe

G.J. Wesseling

IJsselstein

Prov. Biblioth. Centr.

Zaltbommel

J. v.d. Walle

Zeist

K. Feringa

Rijksdienst voor de Monumentenzorg

Ir J. v.d. Sleszen

Zwolle

Mw. H.W. Schouwenaar

Zwitserland

A.H.R.Hoogezand

Mevr. M.A.H. Pomerantz-Beks

Engeland

J.N.W. Voorhoeve

De Vliet 8, 3633 EL

Klapstraat 13, 3633 BH

Boterweg 44, 3633 ER

Duinkerken 12, 3633 EN

Voorstraat 5, 3633 BA

Fl. van Boekhorststraat 5, 3633 CN

Vredelantstraat 71, 3633 EB

Hoge Duinlaan 18, 5582 KG

Kasteel Waardenburg,

Waalbandijk 13, 4181 AN

Schielandweg 11, 2741 HZ

Bowlespark 25, 6701 DR

Papeweg 8, 2245 AD

Nieuwstad 28, 1381 CC

Dammerweg 5a, 1383 HT

Frans Halsstraat 44, 1382 VK

Waarshapsstraat 32, 1382 EJ

Nieuwstraat 41, 1382 VV

Postbus 5146, 1380 GC

Zeeburgstraat 37, 1382 BM

Utrechtseweg 59, 1381 GT

Herengracht 31, 1382 AH

Herensingel 162, 1382 VV

Dorpstraat 59, 3648 AG

Rijnoord, Oostdam 12, 3441 EN

Gebr.v. Eijkstraat 4, 3443 VG

Postbus 35, 3400 AA

Kerkstraat 26, 5301 EJ

Lyceumlaan 29, 3707 EB

Broederplein 41, 3703 CD

Arnh. Bovenweg 16 fl. 15, 3708 TA

Boomkendsdiep 13, 8032 XZ

Chalet Ariane, Hohlen 918,

3801 Sundlauenen

In den Bueren, Davos-Dorf 7260

19 Denbigh Road, London W11 28

Concept financieel overzicht 1984 (1983)

Inkomsten:	(1983)	1984
Saldo voorgaand jaar	4.064,17	6.019,49
Kontributies voorgaand jaar	275,--	1.025,--
Reservering jaarboekje	8.500,--	8.500,--
Verkoop oude jaarboekjes	270,50	52,80
Kontributies	9.955,--	11.005,--
Renten	144,69	174,13
Excursies en lezingen	2.729,--	3.486,--
Kontributies volgend jaar	125,--	125,--
Totaal	26.063,36	30.387,42

Uitgaven:

Excursies en lezingen	2.812,22	3.890,21
Jaarboekjes drukken (incl.foto's)	7.844,35	7.749,--
Jaarboekjes verzenden	P.M.	1.397,72 *
Aankoop oude jaarboekjes	200,--	--
Kontributie Stichting "De Utrechtse Molens"	50,--	50,--
Kontributie "Commissie voor de Vecht"	50,--	P.M.
Kamer van Koophandel	58,50	58,50
Receptiekosten	200,--	360,35
Sekretariaatskosten	203,80	2.134,32 **
Overboeking inzake ontvangen kon- tributies volgend jaar	125,--	125,--
Overboeking inzake reservering jaarboekje	8.500,--	8.500,--
Totaal	20.043,87	24.265,10

Saldo positief per 31-12 6.019,49 6.122,32

* inclusief 824,50 over 1983

** inclusief 1.093,40 over 1983

Opgemaakt te Baambrugge, 12 januari 1985

De penningmeester
H.C.M. Hoppenbrouwers

Kort verslag over 1984 van de voorzitter.

Uw bestuur recipieerde ter gelegenheid van het begin van een nieuw verenigingsjaar op 14 januari in het huis Vegtlust te Loenen.

Zaterdag 11 februari troffen een twintigtal leden elkaar in de gehoorzaal van de Koninklijke Bibliotheek te 's-Gravenhage.

Mevrouw Pijzel-Dommisse hield op 21 maart in het kader van het komend bezoek aan Paleis Het Loo voor een vijftigtal leden een lezing over: Interieurdecoratie in Nederland rond 1700. Deze vond plaats op Nieuwerhoek.

VreedensHoff was het passend kader voor de sprankelende voordracht door mevrouw Louise van Everdingen- Jkvr. Meijer over de jachtverblijven van de Oranje's met als hoofdonderwerp Het Loo. Dit was op 14 april.

Der traditie getrouw vond de jaarvergadering plaats in De Kampioen te Nieuwer-sluis op 2 mei. Ditmaal werden ter opluistering twee films vertoond; een video opname van de Vechttocht van het Genootschap die in juni 1982 plaats vond en een film welke door Polygoon in 1942 in de Vechtstreek was opgenomen. De heer Lisman was deze op het spoor gekomen waarna de heer M. van Heijningen een copie (16 mm) alsmede drie verschillende video copiën liet maken en deze aan het Genootschap aanbood ter gelegenheid van zijn lidmaatschap. De film was nog nooit eerder vertoond daar de bezetters dat verboden.

Helaas kon de heer Van Heijningen niet bij de première aanwezig zijn om onze dank in ontvangst te nemen; daarom danken wij hem nu nog eens hartelijk voor deze buitengewone geste.

Na de zomerstille de jaarexcursie welke op 21 september ging naar Paleis Museum Het Loo. Wij werden zeer begunstigd, niet alleen door het weer, maar heel speciaal doordat wij mee konden maken dat onze Koningin met Prins Claus en enige genodigden door de gouden deur aan de achterzijde van het corps de logis de tuin betrad voor een uitgebreide bezichtiging. Onze excursiecommissie moet heel goede contacten hebben op hoog niveau!

Op 9 oktober leidde mevrouw Dukes nog eens een twintig-tal leden rond op kasteel Oudaen dat zij in 1985 gaat verlaten. Een week later waren wij weer op Oudaen te gast voor de lezing met dia's door mevrouw B.M. Dumortier conservatrice oude costuums in het Rijksmuseum te Amsterdam.

Op 15 november hield Dr. A.J. Bemolt van Loghum Slaterus zijn lezing over historie en familie-penningen op VreedensHoff.

De excursiecommissie zeggen wij hulde voor het vele geïnspireerde werk dat zij in al deze evenementen staken.

De goede opkomst van de leden en het gestaag stijgende aantal daarvan is hun belangrijkste beloning.

Dit jaar nam de heer Post afscheid als secretaris wegens drukke werkzaamheden elders. Wij zeggen hem hartelijk dank voor al hetgeen hij voor het Genootschap deed in de afgelopen jaren. Wij verwelkomen mevrouw S. ter Laan in de functie van secretaris in afwachting van de bekrachtiging van haar benoeming door de ledenvergadering.

Loenen, maart 1985.

E. Munnig Schmidt

Drie leden van het bestuur, de heren Munnig Schmidt, Lisman en Post in gesprek met de heren August de Meyer en Van den Akker op de nieuwjaarsreceptie in Vegtlust.

'Antoni Waterloo f(ecit)' in Maarsseveen

De Amsterdamse kunstenaar Antoni Waterloo (1610 - 1690) heeft de laatste vijftien jaren van zijn leven goeddeels doorgebracht in het gebied dat bekend was als 'de heerlyckheyd van Maerseveen'. Informatie uit de eerste hand biedt zijn levensbericht in Houbrakens **Groote Schouburgh der Nederlantsche Konstschilders en Schilderessen**.¹ De biograaf noteerde wat de 76-jarige Jan Weenix zich in 1718 herinnerde: 'Den Konstschilder **Johan Weeninks** nog in leven, heeft my verhaalt, dat hy hem (= Waterloo) in het byzonder gekent, en omgang met hem gehad heeft over 45 Jaren, by gelegenheit dat hy eenige van zyne stukken met beeltjes en beesjes heeft opgeziert, tot welken einde hy gemelde Weeninks verzogt op zyn woning, gelegen tusschen Maarssen en Breukelen, buiten Uitregt te komen; daar hy vele jaren agter den anderen gewoont heeft in ongetrouden staat'.²

Waterlo en Weenix waren even goed thuis in Amsterdam als in het Sticht. Jan Weenix (1642 - 1719) was de zoon van de schilder Jan Baptist Weenix (1621 - 1660/61), die omstreeks 1658 was gaan wonen 'twee uren boven Utrecht by het dorp de Haar, op het oud Adelyk Huys ter Mey'.³ De zoon werd van 1664 tot 1668 vermeld als lid van het Utrechtse schildersgilde, terwijl zijn aanwezigheid in Amsterdam blijkt uit documenten uit 1677 en 1680. In 1679 trouwde Jan Weenix daar, waarbij hij in het bijzijn van zijn veel jongere vrouw beweerde pas dertig jaar te zijn (wat minstens zesendertig moet zijn geweest).⁴ In deze tijd heeft hij 'omgang gehad' met Waterloo.

Antoni Waterloo was in Rijssel geboren en trok met zijn familie naar Amsterdam, waar hij op dertigjarige leeftijd in 1640 trouwde met 'Cathalyntge Stevens van der Dorpe'.⁵ Hoewel hij in verschillende documenten als 'Schilder' stond geregistreerd, maakte hij toch vooral tekeningen en etsen met als voornaamste onderwerp het landschap. De vroegste datum is 1649 op een blad met het opschrift 'Op de Boom, by de oude Blauwebrug te Amst.' (Amsterdam, Gemeente-archief, Coll. Erven van Eeghen).⁶

Dergelijke inscripties in een lopend, maar soms ook calligrafisch handschrift zijn karakteristiek voor de tekeningen van Waterloo. Ze benadrukken het strikt topografische karakter van zijn (stads)gezichten. Omstreeks het midden van de 17de eeuw maakte hij met Jan Abrahamsz Beerstraten en Roelant Roghman dit genre populair, bij voorkeur in kapitale, gedetailleerde tekeningen op folio-formaat. De nauwkeurige registratie was het eerste oogmerk van deze duidelijk voor de verkoop bestemde bladen. 'Gelyk ook een menigte van zyne teekeningen', zei Houbraken, 'klaar doen blyken dat de zelve naar 't leven gevolgt zyn'.⁷

Waterlo was een reislustig man: omstreeks 1655 tekende hij langs de Rijn onder meer panorama's van Utrecht, Rhenen, Arnhem, Nijmegen en Kleef.⁸ In de tweede helft van de jaren vijftig zwierf hij door noord-Duitsland, van Hamburg tot Dantzig. Daaraan herinneren uitgewerkte landschapstekeningen op groot formaat, veelal met indicaties van de voorgestelde plaats, bijvoorbeeld **Een gezicht op het Olivaklooster bij Dantzig** (Hamburg, Kunsthalle) met het opschrift: 'De Olyf klooster buijten Danzich'.⁹ Op deze reis tekende hij ook een schetsboek vol, waarvan de bladen her en der verspreid raakten. Vermoedelijk heeft hij zelf deze kleine tekeningen later opgewerkt, van zijn monogram 'AW' voorzien en verkocht.

Eén ervan, **De wallen van Hamburg** (Amsterdams Historisch Museum) voorzag hij eigenhandig van het veelzeggende opschrift 'tot hamborggen naer te leeve an de oude stadt'.¹¹ 'Naar 't leven' was een begrip destijds. Zo werden bijvoorbeeld de tekeningen omschreven die de pionier van het topografisch landschap, Pieter Breugel, honderd jaar eerder maakte: 'In zijn reysen heeft hy veel ghesichten nae t' leven gheconterfeyt', schreef Van Mander in 1604.¹²

In 1674 overleed Waterloo's vrouw, Cathalyne van der Dorp, en toen heeft de weduwnaar zich kennelijk teruggetrokken in een woning bij Maarssen aan de Vecht.¹³ Immers, Jan Weenix leerde hem kennen 'in ongetrouden staat' en 'over 45 Jaren', waarmee hij bedoeld moet hebben: lang geleden, ongeveer in 1675, toen hij geen vrouw (meer) had.¹⁴ Hij had het daar niet breed, althans in vergelijking met zijn jongere confrater. 'De voordeelen die hem de konstoeffening aanbragt, en het geen hy van zyne Ouders bezat, was maar even genoeg om Borgerlyk van te kunnen leven', vertelde Weenix aan Houbraken, die er aan toe voegde: 'Dus hy al

Afb. 1 Antoni Waterloo. Een laan bij Paarlenburg in Maarsseveen, 1679. Gewassen krijttekening, 317 x 349. Bremen, Kunsthalle.

mee een van de genen geweest is die de Fortuin van agteren zagen'.¹⁵ Wat hiervan waar is geweest, valt niet meer na te gaan. Het is een feit dat Waterloo op 23 oktober 1690 in het St. Jobsgasthuis te Utrecht overleden is. Hij woonde toen al enkele jaren niet meer in zijn buitenhuis in Maarsseveen.¹⁶

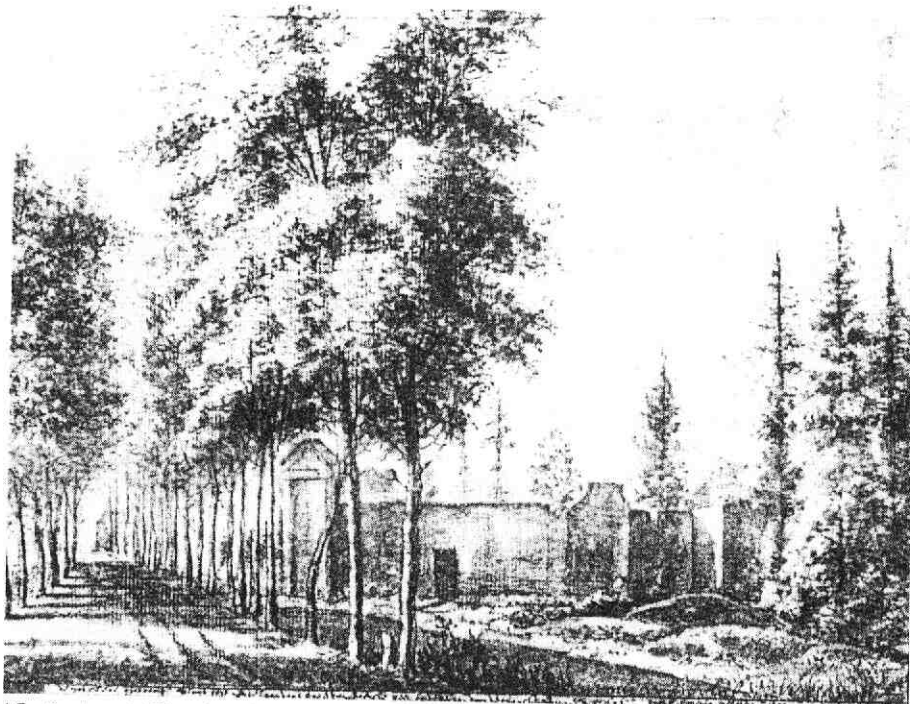
Van zijn tekeningen 'naar 't leven' wist Houbraken voorts dat ze 'omstreeks Utrecht geteekent' waren.¹⁷ Het is niet onmogelijk dat hij van Weenix vernomen had dat Waterloo in zijn woonplaats ('tusschen Maarssen en Breukelen') op het eind van de jaren zeventig bijzonder veel topografische gezichten heeft gemaakt van kastelen, landhuizen en tuinen. Om een aantal van deze tekeningen draait het in dit verhaal.

In Maarsseveen

Van documentair belang blijkt een opschrift te zijn op een tekening die nu nog heet **Een laan met bomen** (Bremen, Kunsthalle) (afb. 1).¹⁸ Op de achterzijde schreef de kunstenaar zelf(?): 'so te sien op de slincke hand van ons schuytehuysken voorbij aen 't ende 't huys ... van Maarsseveen A^o 1679'.¹⁹ De datering en de situering stemmen aardig overeen met de mededelingen van Weenix. De tekenaar meldde aldus dat hij langs zijn botenhuisje kijkend in de verte 't Huys van Maarsseveen' kon zien (of wist te) liggen. Hij doelde hiermee niet op het tamelijk kleine huis aan de laan op de tekening, maar op een veel verder gelegen centraal gegeven in Maarsseveen, het huis Goudestein. In de zeventiende eeuw had deze veel bezongen en uitgebeelde buitenplaats een classicistisch uiterlijk met een koepeltje op het dak, na de verbouwing (sinds 1628) door Joan I Huydecoper van de voormalige hofstede Goudehoef. Goudestein lag aan de oostzijde van de Vecht en de Huydecopers resideerden er tot 1911.²⁰ Toen Waterloo zijn tekening maakte was het goed in eigendom van Joan II Huydecoper, heer van Maarssen en Neerdijk, die tussen 1673 en 1693 maar het liefst dertien maal burgemeester van Amsterdam is geweest.²¹

Dank zij het bijzonder uitgebreide familie-archief van de Huydecopers (Utrecht, Rijksarchief)²², kan hier onthuld worden waar het 'schuytehuysken' van Antoni Waterloo ongeveer heeft gestaan. Joan I Huydecoper had veel land verworven in Maarsseveen en hij had daar op als een moderne projectontwikkelaar buitenhuizen laten bouwen en die vervolgens verkocht. Voor het onderhoud van wegen en wandelpaden was een hoofdelijke omslag bepaald en daartoe werd omstreeks 1677 een 'Lyste van de hoffsteden en Landereijen in de voorgemelte wegen' opgesteld. Het archief bevat nog een concept-contract met een dergelijke opsomming. Op beide lijsten komt Waterloo's naam voor: 'Paarlenburgh ... Waterloos' en (in Joan II Huydecopers handschrift): 'Paerlenburg ... waterloo'.²³

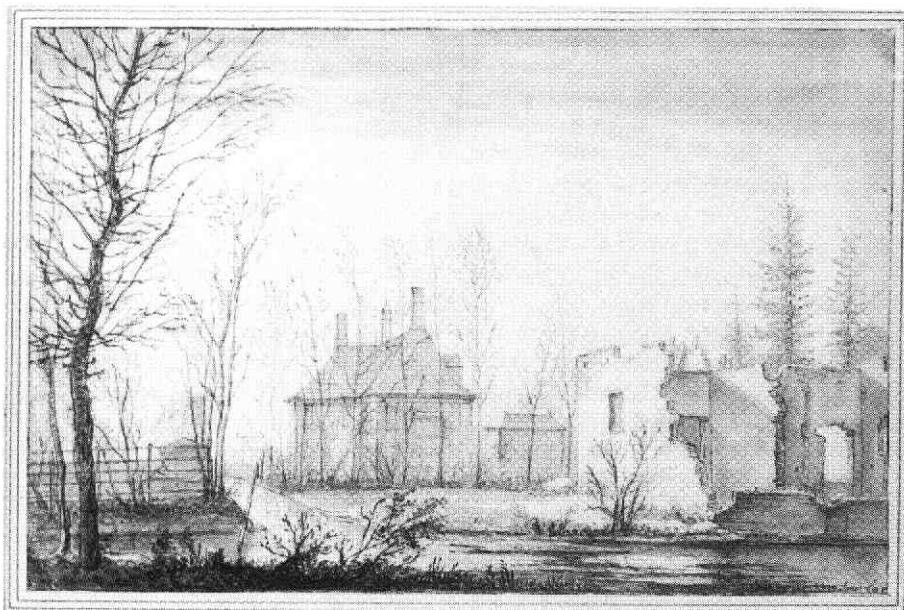
Paarlenburg was een van de (nu niet meer bestaande) buitenplaatsen die Joan I Huydecoper ten oosten van Goudestein had laten bouwen. De ligging is te zien op een kaart die in 1660 werd uitgebracht naar een ontwerp van Jacob Bosch onder de titel 'Een klein gedeelte van de Heerlijcheijt van Maerseveen' (afb. 2).²⁴ De kaart werd gemaakt met het oog op de verkoop van de buitenplaatsen en ze geeft een duidelijk beeld van de verkaveling van de percelen en de globale vorm van de gebouwde of nog te bouwen huizen. Ongeveer midden op de kaart, tussen

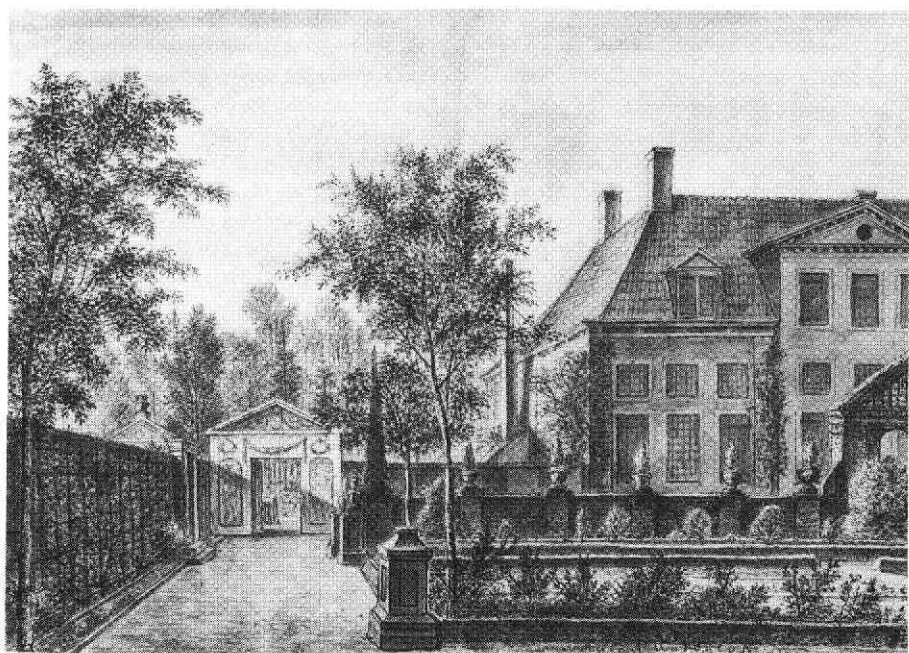
Afb. 3. Antoni Waterloo. 'de hofstede genaamt Sluys oort', 1677. Gewassen pentekening, 290 x 350. Verblijfplaats onbekend.

Afb. 4. Jan van der Heyden. 't Swarte Varken. Paneel, 465 x 605. Malibu, The J. Paul Getty Museum.

Afb. 5. Antoni Waterloo. Sluyspoort, 1677. Gewassen krijttekening, 267 x 411. Ottawa, The National Gallery of Canada.

Afb. 6. Antoni Waterloo. Spruytenburg. Gewassen krijttekening, 295 x 413. Leiden, Prentenkabinet der Rijksuniversiteit.

Schoonderbuurt (1) en Doornhouck (3) is Peerlenburgh (2) aangeduid. Als men de weg langs dit perceel afkeek naar het westen, zou daar inderdaad ver weg Goudestein aan de Vecht zichtbaar kunnen zijn geweest.

Een dergelijke uitvoerige inscriptie bij een tweede tekening 'naar 't leven' maakt het mogelijk het gezichtspunt van Waterloo nauwkeurig te bepalen. Helaas is de verblijfplaats van de tekening onbekend, maar op een afbeelding in een oude veilingcatalogus kunnen de vermoedelijk meest essentiële delen van de tekst worden gelezen. Er staat: 'de hofstede Sluys oort in de Laan' ... (en dan volgt een lang, onleesbaar gedeelte), met de datering '1677' en de signatuur 'Antoni Waterloo f.' (afb. 3)²⁵ Net als Paardenburg was Sluysort zo'n niet meer bestaande kleine buitenplaats die door Joan I Huydecoper was gebouwd. Op de kaart van 1660 is het te zien op het langgerekte perceel 'B' links boven, onder de aanduiding 'Koninxvelt'. Waterloo stond in de laan die van de Zogwetering naar het Zandpad liep, toen bekend als de Geesbergerlaan.²⁶ Aan het einde lag herberg 't Swarte Varken, ofwel 't Wapen van Maarseveen, waar schout en schepenen zitting hielden en contracten werden afgesloten onder het genot van een glaasje. Jan van der Heyden maakte een schilderij van dit bekende punt in Maarseveen (Malibu, The J. Paul Getty Museum) (afb. 4).²⁷ De Geesbergerlaan lag tussen twee waterlopen, links de (huidige) Molenwetering en rechts een vaart die de bebouwde stukken grond begrensd en die vanuit dit gezichtspunt vervolgens naar rechts het terrein van Geesbergen doorsneed met enkele bochten. Het bouwsel in de verte op de tekening van Sluysort is een hoek van 't Swarte Varken.

Er is nog een blad met de datering 1677 en een volledig identieke signatuur die eerder of later in dat jaar ontstaan moet zijn, want de kale bomen geven aan dat het winter is (Ottawa, The National Gallery of Canada) (afb. 5). Ik geloof dat hier ongeveer dezelfde plek is uitgebeeld. Ook deze tekening was voorzien van een opschrift, dat nu zo afgesneden is dat het onleesbaar is geworden en dus onbruikbaar als toetssteen. Rechts op dit tafereel liggen de resten van een huis, dat - zoals zal worden aangetoond - door de Fransen in het rampjaar (1672/73) is gebrandschat. Er naast is een nieuw, tamelijk klein buitenhuis verzezen en in de verte ligt nog zo'n gebouw van bescheiden afmetingen. Zo lagen destijds Sluysort en Neerbeek zij aan zij op het einde van twee lange, smalle percelen die op de kaart zijn aangeduid met 'A' en 'B'. Waterloo stond in dit geval dus iets verderop in de Geesbergerlaan en hij keek achter Sluysort door naar Neerbeek. Links tekende hij een hoek van de tuin van Spruytenburg, op de kaart met 'C' aangegeven. De voorgestelde identificatie van deze hofsteden is niet alleen gebaseerd op de kaart van 'Maarseveen', maar ook op het gegeven dat laatstgenoemde tekening er een is van een reeks, waarop één landhuis wel opvallend vaak voorkomt. Tot nu toe was men er niet in geslaagd de naam van de hofstede te achterhalen.²⁹ Volgens mij was dat Spruytenburg.

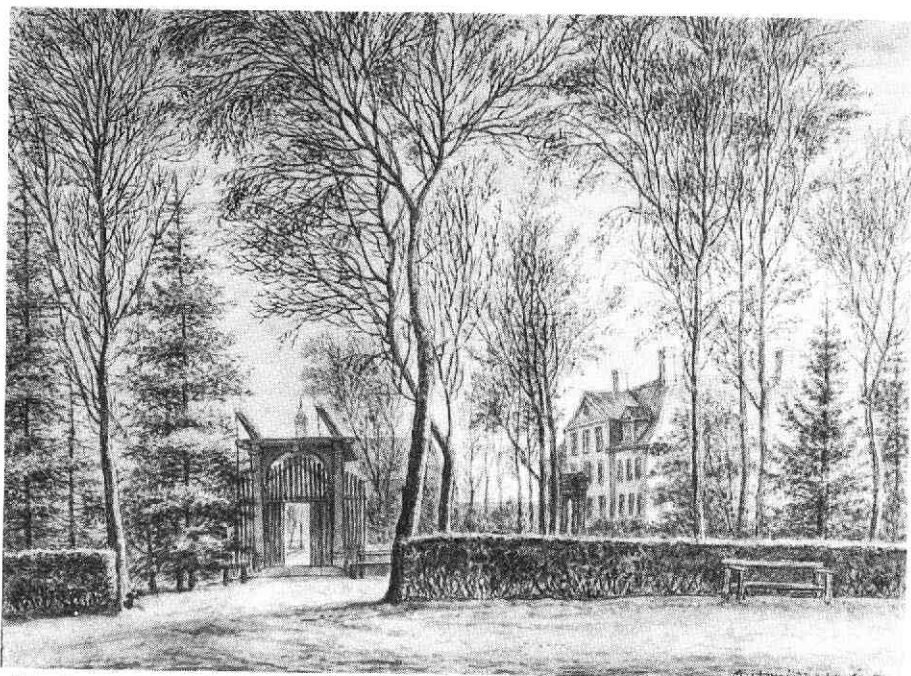
Spruytenburg

De reeks tekeningen werd uitgevoerd op vellen van groot formaat - zo'n 30 x 40 centimeter -, die allemaal in het midden vertikaal opgevouwen zijn geweest. Ze zijn stuk voor stuk aan de voorzijde op overeenkomstige wijze langs de benedenrand 'Antoni Waterloo f.' gesigneerd en ze hebben allemaal de inscriptie 'a/o' in bruine

pen op de achterzijde, aangebracht door een onbekende verzamelaar of veilinghouder.³⁰ De serie is illustratief voor Waterloo's manier van tekenen. Hij registreerde wat hij zag en bekommerde zich daarbij niet echt om het perspectief of de juiste constructie van een gebouw, wat soms een enigszins naïef effect oplevert. Waterloo hield het meest van de grillige natuur met machtige boompartijen die met veel geduld weergegeven werden en die bij voorkeur het hele vlak vullen. Figuratie ontbreekt meestal - en zoals vermeld liet hij die in zijn schilderijen zelfs graag door anderen aanbrengen. De eerste schets van zijn tekening is steeds in zwart krijt, terwijl schaduw, licht en lucht met gewassen partijen aangebracht werden. De opzet is vermoedelijk direct naar het voorbeeld getekend, terwijl de uitwerking op het atelier kan zijn gebeurd. Daar maakte hij waarschijnlijk ook varianten op bestaande tekeningen. In deze reeks is het gebruik van verschillende tinten waterverf opvallend, want naast zwart en grijs gebruikte hij ook wassing in groen en bruin, wat bij Waterloo tamelijk zeldzaam is. Dat de kunstenaar de huizen in zijn directe omgeving vereeuwigd heeft, is een wetenschap die al vroeg verloren is gegaan, althans voor zover het deze tekeningen betreft. Ten gevolge van een verkeerd opschrift ging het afgebeelde huis wel door voor Zorgvliet bij Den Haag. Anderen identificeerden het als Elswout bij Haarlem en alleen Carlos van Hasselt deed een poging in de goede richting, toen hij stelde: 'men is geneigd het aan de Vecht te zoeken, waar Waterloo zelf een huis bezat'.³¹ Al voor 1781 lijkt de serie uiteengevallen te zijn, toen twee bladen ervan aangeboden werden op de veiling Calkoen: 'Een fraay Thuyngezigt met geboomten, ziende van het Parterre Zydelings naar het Heerehuys, dun met sapverven geteekent door A. Waterloo' en het pendant 'Een dito Gezigt van dezelve Hoffstede, zynde een wederga, met dito behandeld door denzelve'.³²

Deze beschrijvingen lijken heel wel van toepassing te zijn op een tweetal bladen dat nu nog samen is in Leiden (Prentenkabinet der Rijksuniversiteit) (afb. 6 en 7).³³ De ene tekening is een gezicht vanuit de voortuin naar het rechts op het blad geplaatste huis, de andere biedt een totaaloverzicht waarop het huis klein ligt in een entourage van hoog opschietend geboomte. Een ophaalbrug en een getimmerd hek geven toegang tot de voortuin. Vanaf deze ophaalbrug heeft Jan van der Heyden de situatie gezien en in beeld gebracht in een schilderij (Moskou, Poesjkin Museum) (afb. 8), wellicht te dateren omstreeks 1670 toen hij ook Goudestein in enkele versies schilderde.³⁴ Van der Heydens schilderij is door Helga Wagner in 1971 geïdentificeerd als Vechtvliet (ten onrechte volgens Mej. Van Eeghen en Carlos van Hasselt).³⁵ Jhr. Van der Wijck heeft recent het geschilderde landhuis herkend als 'het ideale beeld van een vroege hofstede van het Italiaanse type, Herteveld bij Maarssen'.³⁶ Ook dat blijkt niet juist te zijn.

Harteveld lag schuin tegenover Goudestein op de westelijke oever van de Vecht. De plattegrond van huis en tuin is vastgelegd op een (kopie van een) kaart uit 1670 (Utrecht, Rijksarchief),³⁷ die gemaakt werd in opdracht van de toenmalige bewoner, de Amsterdamse koopman en bankier Everard Scott. De situering lijkt wel overeenkomst te bieden met wat het schilderij en de tekeningen laten zien, maar toch moet het huis dan later ingrijpend verbouwd zijn. De algemeen bekende voorstelling in **De zegepraalende Vecht** uit 1719 geeft een andere indeling van de ramen in de voorgevel aan.³⁸ Dit uiterlijk had het huis al op twee schilderijen die Jan van der Heyden er (ook omstreeks 1670) naar maakte, één voor de eigenaar

Afb. 7. Antoni Waterloo. Spruytenburg. Gewassen krijttekening, 313 x 408.
Leiden, Prentenkabinet der Rijksuniversiteit.

Afb. 8. Jan van der Heyden (en Adriaen van der Velde?). Spruytenburg. Paneel, 460 x 590.
Moskou, Poesjkin Museum.

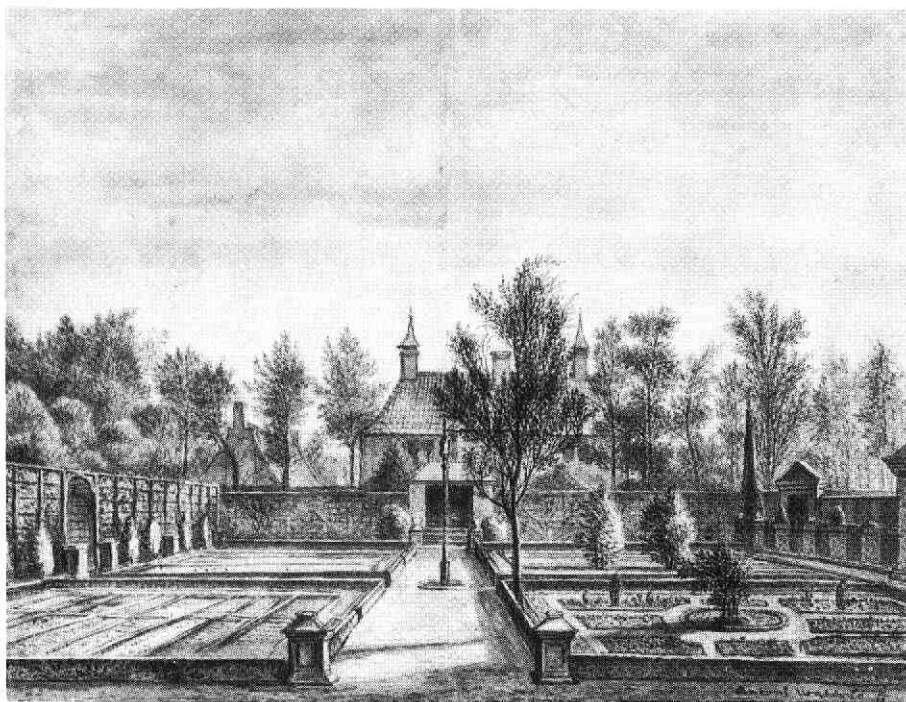
Afb. 9. Ph. Bouttrais naar J. Bosch. 'Een gedeelte van de Heerlijkheyt van Maerseveen', gravure (detail). Utrecht, Rijksarchief.

(Louvre, Parijs)³⁹ en één voor zichzelf, dat in de nalatenschap van zijn weduwe werd aangeduid als 'de plaats van Everhard Schot' (Drumlanrig Castle, The Duke of Buccleuch).⁴⁰ Dit huis had twee vensters in de kamers links en rechts van de ingangspartij en geen drie zoals het huis van de tekeningen. Het verwarrende van veel buitens langs de Vecht is dat ze soms als twee druppels water op elkaar lijken. Op een van de tekeningen van Waterloo in Leiden (afb. 6) en nog duidelijker op het schilderij van Van der Heyden in Moskou (afb. 8) is op de achtergrond een tweede huis te zien, met een kruis- of T-vormige plattegrond. De opbouw is identiek aan die van het als Sluysort gepresenteerde kleine buiten op de tekening van 1677 (afb. 5). Toch kan dit Sluysort niet zijn, als we goed kijken op de kaart van Maarseveen: links achter dit buiten lag niet zo'n groot huis. Het kan niet anders dan dat dit Neerbeek is geweest. Ter vergelijking dient een tweede kaart van het gebied, gemaakt voor Huydecoper door graveur Philibertus Bouttats in 1690-91, getiteld 'Een gedeelte van de Heerlyckheit van Maerseveen' (afb. 9).⁴¹ Neerbeek lag pal tegen de voortuin van het midden op een groot rechthoekig perceel gelegen Spruytenburg, op dezelfde hoogte als Sluysort tegen de achtertuin daarvan (vgl. afb. 5). Geen ander deel van Maarseveen vertoont een vergelijkbare terreinindeling. Spruytenburg moet al met al het huis zijn dat Antoni Waterloo in zijn tekeningen vereeuwigde.

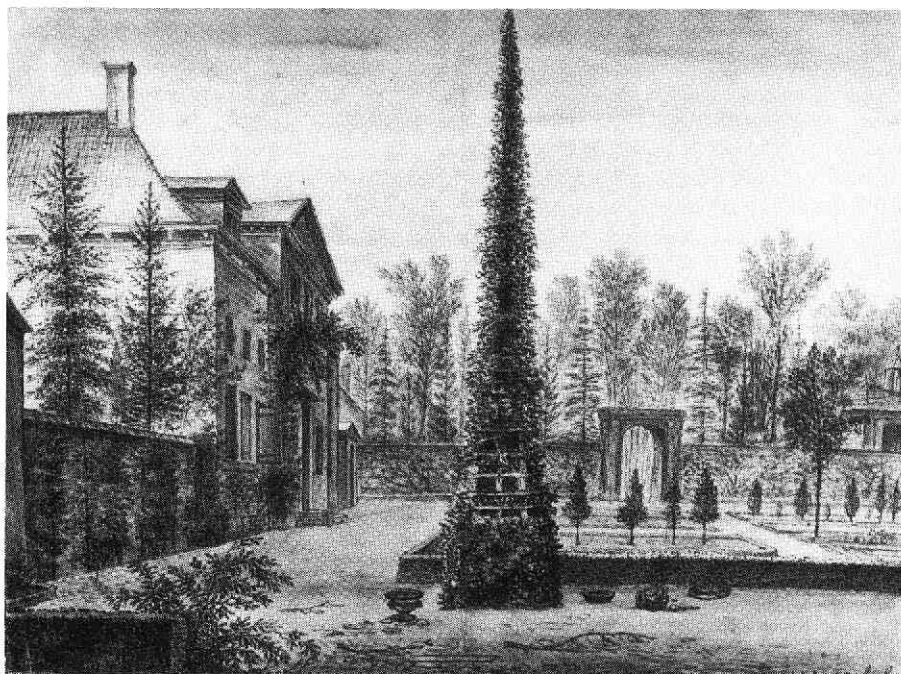
De hofstede Spruytenburg blijkt een statig huis geweest te zijn met een iets vooruitspringende middenrisaliet die door de kroonlijst heen breekt en die bekroond is met een fronton. Van buiten had het huis weinig opsmuk - de voortuin heeft een fraaie, steeds wisselende aanblik geboden. Deze was op de tekeningen in rechthoeken ingedeeld en er waren tuinvazen opgesteld op stenen pedestals. Op Jan van der Heydens schilderij hebben de perken ronde vormen met een boompje in het midden en er staan wat antieke bustes en een Dianabeeld. De hele voortuin was omheind met gladgeschoren heggen, waarin tuinpoorten met geschilderde figuren in nissen. Er stond een paal in het midden met een ornamentknop (een zonnewijzer?).⁴²

Een tekening van Waterloo in Parijs biedt een blik over de breedte-as van de siertuin (Fondation Custodia) (afb. 10).⁴³ Huis Spruytenburg is buiten beeld gebleven, maar Neerbeek is achter de haag zichtbaar. Links achter een hoek van de voortuin is een kleiner gebouwtje getekend. Op de kaart van Bouttats is op deze plek inderdaad de plattegrond van een huisje aangeduid.

Op een vierde tekening van de voortuin ontbreken de tuinvazen en andere decoraties, op de hoge, spitse boom na, die op een hoek was geplaatst (Haarlem, Teylers Stichting) (afb. 11).⁴⁴ De klimop naast de voordeur is hoger dan die op een van de bladen in Leiden (afb. 6), zodat het er op lijkt dat dit gezicht later is gemaakt, toen de tuin was vereenvoudigd (tenzij de tekenaar de opsmuk met opzet weg liet). Deze versie biedt een blik naar de entree van de tuin, die aan de zijkant was gelegen, precies zoals op Bouttats' kaart. De ophaalbrug verschuilt zich hier achter de poort in het geboomte, terwijl op de achtergrond de hoge sparren zijn te zien die langs de rond het terrein gegraven vaart stonden (zie afb. 7). Links achter vertonen zich twee tegen elkaar aan gebouwde huisjes met een zadeldak, het linker met een hoge schoorsteen. Deze zullen bij de identificatie van de lokatie nog een sluitstuk blijken te zijn. Als men door de poort rechtuit liep, bereikte men het Zandpad aan de Vecht: links lag dan op een ruitvormig stuk grond Geesbergen en

Afb. 10. Antoni Waterloo. De tuin van Spruytenburg met gezicht op Neerbeek. Gewassen krijttekening, 311 x 407. Parijs, Fondation Custodia.

Afb. 11. Antoni Waterloo. De tuin van Spruytenburg. Gewassen krijttekening, 310 x 410. Haarlem, Teylers Stichting.

daarnaast herberg 't **Swarte Varken** en rechts Hogevecht, Otterspoor en Gansenhoef.

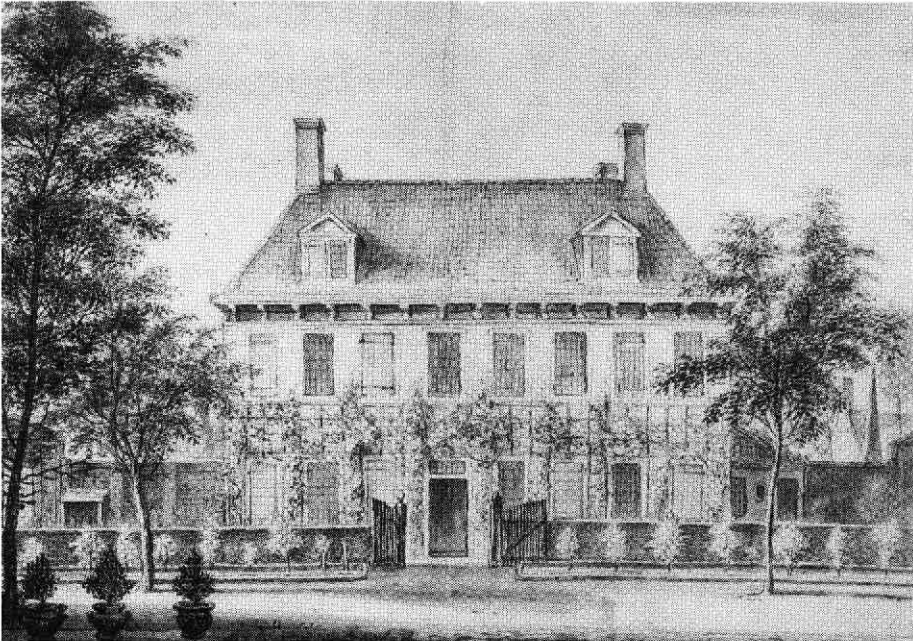
De Haarlemse tekening laat rechts op de achtergrond een paviljoentje zien, dat Waterloo wellicht wat overdreven in het totaalbeeld heeft willen betrekken. De kaart van Bouttats toont aan dat er iets gebouwd was op een smalle, voor het overige braak liggende strook grond tussen de terreinen van Neerbeek/Spruytenburg en Hogevecht. Mogelijk heeft het wat achteraf gelegen Neerbeek hier een poortgebouw gehad. Op de tekening in Haarlem is dit paviljoen of poortgebouw iets te veel naar links getekend, zoals ook blijkt uit een andere tekening in de reeks, waarop de ophaalbrug van Spruytenburg is te zien (Amsterdams Historisch Museum) (afb. 12).⁴⁵ Van deze brug liep naar links de toegangsweg naar het Zandpad; verloren tussen bomen en struiken ligt de voortuin van Spruytenburg, waarvan alleen een tuinpoort van achteren herkenbaar is. Aan het water is wat hekwerk en een vlonder getimmerd, kennelijk de wasplaats voor de bewoners. De bejaarde tekenaar (want Antoni Waterloo was toen de vijfenzestig al gepasseerd) was onvermoeibaar. Hij is ook achter het huis gaan zitten en maakte daar een frontaal gezicht op de achtergevel (Amsterdam, Rijksprentenkabinet) (afb.13).⁴⁶ De tuinpoort uiterst links is dezelfde als die naast de wasplaats. Rechts achter is de spits geknipte boom uit de voortuin een markant punt en daarachter is nog net een stuk van Neerbeek zichtbaar. De klimop of druivenwingerd groeit welig op speciaal daartoe aangebrachte lattenrekken, zoals ze overigens aan alle vier de muren van het huis bevestigd waren.

Op een ander gezicht op de achtergevel zijn de struiken een stuk jonger (Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten) (afb. 14).⁴⁷ Achter een haag met getimmerde hekjes lag achter huis Spruytenburg (zoals te doen gebruikelijk) een boomgaard, die dezelfde afmetingen had als de voortuin. Een hoekje daarvan was te zien op de tekening in Ottawa (afb. 5). Er blijkt dat op het terrein van Spruytenburg ook een duivenhuis stond, buiten de omheining van de tuin. Dat is duidelijk niet hetzelfde als de duiventil die zich voordoet op een laatste blad uit de reeks, dat op het eerste oog geen topografische aanknopingspunten biedt (Parijs, Fondation Custodia) (afb. 15).⁴⁸ Toch valt precies na te gaan waar Waterloo deze tekening heeft gemaakt. Volgens de kaart van Bouttats doorsneed een sloot met een scherpe knik het terrein tussen Spruytenburg en de Vecht, waarop Geesbergen was gelegen. Pal tegen deze bocht blijkt een bouwsel gelegen te hebben. Deze situatie is precies die van het Parijse blad. Links voor is de V-vormige curve in de sloot te zien en daarnaast twee aaneengebouwde huisjes met een zadeldak. Deze waren ook zichtbaar als men langs de voorgevel van Spruytenburg in de richting van de Vecht keek (afb. 11) en inderdaad: het linker huisje heeft een hoge schoorsteen voor op de nok. Dit - moeilijkste - stukje van de puzzel blijkt zo mooi in het geheel te passen dat deze als opgelost mag worden beschouwd.

Het scherm van boomkruinen op de achtergrond van deze tekening verbergt dus Spruytenburg en de bomen stonden langs het water waarover de ophaalbrug lag (afb. 12). Deze brug en de toegangsweg naar het grote huis lagen vlak achter de huisjes. De wasplaats links bevond zich op een hoek van Geesbergen, op een van de spitse punten van de ruit, waarin het terrein was verkaveld. De rare loop van de sloot bepaalde deze ongebruikelijke vorm.

Afb. 12. Antoni Waterloo. De ophaalbrug van Spruytenburg. Gewassen krijttekening, 313 x 410. Amsterdam Historisch Museum.

Afb. 13. Antoni Waterloo. Spruytenburg (achterzijde). Gewassen krijttekening, 305 x 408. Amsterdam, Rijksprentenkabinet.

Afb. 14. Antoni Waterloo. Spruytenburg (achterzijde). Gewassen krijttekening. Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten.

Afb. 15. Antoni Waterloo. Tussen Geesbergen en Spruytenburg. Gewassen pentekening, 314 x 406.
 Parijs, Fondation Custodia.

Afb. 16. Antoni Waterloo. Spruytenburg (?). Gewassen pentekening, 301 x 407.
 Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten.

Voor de volledigheid moeten hier nog enkele terzijdes gemaakt worden. Op een tekening die op een of andere manier ook tot deze serie behoort, heeft Antoni Waterloo een beetje een loopje genomen met de werkelijkheid. Hij tekende Spruytenburg met nogal afwijkende proporties en zonder de dakkapellen (Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten) (afb. 16).⁴⁹ De opzettelijke symmetrie van de voorstelling geeft er iets saais aan. Deze versie zal wel op het atelier zijn ontstaan en lijkt getekend uit de fantasie. Net als alle genoemde bladen is het eigenhandig en op overeenkomstige wijze 'Antoni Waterloo f.' gesigneerd. Het is frappant te zien dat hij in dezelfde periode ook zulke sfeervolle bladen tekende als **Een duivenhuis in Maarsseveen** (afb. 15) en **De ophaalbrug van Spruytenburg** (afb. 12).

Een drietal identiek gesigndeerde gezichten op een landhuis van een dergelijk bouwtype bevindt zich in Berlijn (Kupferstichkabinett) (afb. 17-19).⁵⁰ Wat al te haastig wordt aangenomen dat dit hetzelfde landhuis is als op de reeks gezichten op Spruytenburg.⁵¹ Het is echter overduidelijk niet Spruytenburg, noch Neerbeek, noch Sluysoord; het vertoont ook niet het uiterlijk van een van de huizen aan de rivier, zoals die bekend zijn uit **De zegepralende Vecht**. Het gebouw is van het type-Hartevelt, niet al te groot, met twee schoorstenen, twee verdiepingen en - verrassend genoeg - twee vooruitspringende zijvleugels. Het lijkt er op dat de tekenaar de werkelijkheid manipuleerde. Om het uitzicht op de gevel vrij te laten verschoof hij in beide voor-aanzichten de toegangspoort, naar links en naar rechts. Op het zij-aanzicht heeft het poortje een geheel gewijzigde vorm. Berust het geheel wellicht op fantasie en is dit huis nooit gebouwd?⁵²

Van Boekendaal tot Leeuwenburg

Het bijzondere van de 'Spruytenburg-serie' is dat hier een stukje Maarsseveen in beeld is gebracht, waarvoor andere kunstenaars nauwelijks oog hebben gehad. De meeste uitbeeldingen laten de buitens zien die front maakten naar de Vecht toe, terwijl Spruytenburg grotendeels door Geesbergen vanaf het water aan het oog onttrokken was.⁵³ Naast Van der Heydens schilderij en de tekeningen van Waterloo, is er nog één uitbeelding waarop Spruytenburg als het ware toevallig voorkomt. Dat is in het schetsboek uit 1686-87 van de amateurtekenaar Abraham Rutgers, een textielkoopman die op Hogevecht woonde (Dordrecht, Museum Simon van Gijn).⁵⁴ Op een van de bladen wordt een blik uit een venster getoond (afb. 20), waarbij men rechtuit kijkend gedeelten van een huis ziet en wel een fronton met twee dakkapellen: de rest is door het lover aan het oog onttrokken. Als dit Spruytenburg is, dan keek Rutgers door een raam van Otterspoor naar zijn eigen huis Hogevecht (links getekend) en zag hij verderop het huis van zijn andere buurman.⁵⁵

De tekeningen van Waterloo zullen zeker niet op eigen initiatief zijn gemaakt. De opdracht moet hij gekregen hebben van de eigenaar van het huis Spruytenburg. Dat was toen de Amsterdamse koopman Dirck van der Cooghen (1614-ca. 1683), die nauwe vriendschapsbanden had met zijn ongetrouwde neef, de Haarlemse schilder Leendert van der Cooghen (1632 - 1681). Bij Van der Cooghen woonde bij tijd en wijlen kennelijk zijn eveneens ongetrouwde stiefzoon Abraham van

Afb. 17. Antoni Waterloo. Hofstede. Gewassen krijttekening, 322 x 432. Berlijn, Kupferstichkabinett.

Afb. 18. Antoni Waterloo. Hofstede. Gewassen krijttekening, 321 x 418. Berlijn, Kupferstichkabinett.

Lennep. Althans, toen in 1677/78 de 'Lyste van de hofsteden' opgemaakt werd ten behoeve van het onderhoud van de wegen, werd daarin 'dirck vander Cogen' als bewoner genoteerd, maar Van Lennep betaalde de hoofdelijke omslag: 'abraham van lennep voor de plaets genaempt Spruytenburgh ... f 15,—'.⁵⁶ Abraham van Lennep (1627 - 1678), die we kennen van zijn portret door Caspar Netscher (Parijs, Fondation Custodia) (afb. 21)⁵⁷, was een kunstverzamelaar die onder andere belangrijke aankopen had gedaan uit de befaamde tekeningencollectie van Thomas Howard, graaf van Arundel (1575 - 1648).⁵⁸ Bij testament van 1675 had Abraham van Lennep bepaald dat zijn stiefvader al zijn tekeningen en zes van zijn schilderijen zou erven. Na de dood van Abraham in 1678 zal deze collectie zich dus op Spruytenburg hebben bevonden. Dirck van der Cooghen was daar sinds de dood van zijn vrouw in 1675 definitief gaan wonen.⁵⁹

Het leven moet er aangenaam zijn geweest voor de kunstzinnige bewoners. Voor Saegmans **Comptoir Almanak** hield Dirck van der Cooghen een kroniek bij in de jaren 1680 en 1681, waarin hij onder meer verslag deed van zijn verblijf 'Op Spruytenburg myn hofken'. Hij noteerde daarin bijvoorbeeld dat zijn 'Neeff Leen van der Cooghen' hem meer dan eens kwam bezoeken en hoe hij hem bijstond op zijn sterfbed in 1681. Zo ook dat hij op 4 mei 1681 's middags was gaan eten bij zijn (stief)zoon Jacob van Lennep waarna deze 'mij met synen waghén brengt tot Abkoude, daar ick ga in de Maersse schuyt na Spruyten(urg)'.⁶⁰

Jan (1634 - 1711) en zijn broer Jacob van Lennep (1631 - 1704) erfden in 1678 de

Afb. 19 Antoni Waterloo. Hofstede. Gewassen krijttekening, 325 x 423. Berlijn, Kupferstichkabinett.

Afb. 20 Abraham Rutgers. Spruytenburg gezien vanuit Otterspoor (?).
Gewassen krijttekening, 166 x 103. Dordrecht, Museum Simon van Gijn.

rest van de schilderijencollectie van hun broer Abraham.⁶¹ Zij waren gefortuneerde Amsterdamse industriëlen, fabrikanten van alle soorten zijde, goud- en zilverkant en handelaars in geverfde en gerede ruwe zijde.⁶² Dirck van der Cooghen logeerde vaak bij hen: bij Jan op zijn buiten Over Zeeburg in het Gein en bij Jacob op het huis Rozenburg in de Diemermeer.⁶³ Toen hun stiefvader omstreeks 1683 overleed, hebben zijn zoons Spruytenburg waarschijnlijk geërfd, maar wellicht niet meer bewoond. Het is alleen bekend dat de buitenplaats in 1694 verkocht werd door J(an of Jacob) van Lennep aan Salomon de Lima, waarna het huis geruime tijd in handen is geweest van Portugese Joden.⁶⁴

Het zou mij niet verbazen als het schilderij 'Een lusthof van Van der Heijden door A. van de Velde gestoffeert', dat Jan van Lennep in 1711 naliet, identiek is met het schilderij in het Poesjkin-Museum (afb. 8).⁶⁵ Dirck van der Cooghen zal Van der Heyden wel verzocht hebben zijn 'hofken' te vereeuwigen. Hij moet het ook geweest zijn die Antoni Waterloo, nadat hij in Maarsseveen was komen wonen, de opdracht heeft gegeven om van Spruytenburg een reeks tekeningen te maken. Maar de familie Van der Cooghen/Van Lennep was niet de eerste bewoonster van de buitenplaats. De geschiedenis wordt ons bij stukjes en beetjes verteld door een fragment dat bewaard gebleven is van de 'Groote Kaart der Landen en Successieve Eygenaren onder Maersseveen 1780' (Rijksarchief, Utrecht) (afb. 22).⁶⁶ De gegevens die daarop vermeld staan, blijken deels ontleend te zijn aan de (kopieën van) de verkoopactes die zich in het Huydecoper-archief bevinden.⁶⁷ Andere archiefstukken corrigeren of completeren de mededelingen op de 'Groote Kaart'. Een inscriptie op de kaart meldt dat de erfgenamen van Sebastiaan van Geesbergen in 1649 aan de heer van Maarsseveen de boerenhoeve 'Geesbergen' hadden verkocht 'mette Hof, Boomgaard en Steeg, mitsgaders een hennep akker en 4 Morgen weyland annex den anderen gelegen in Maarsseveen'.⁶⁸ Joan I Huydecoper bouwde ook op dit nieuw verworven land buitenhuizen van verschillende omvang en prijs (zie afb. 3). Het buiten Hogevecht was bijvoorbeeld drie en een kwart morgen groot, het belendende Neerbeek en Spruytenburg ieder een en een kwart morgen, Sluysoort een morgen en om Geesbergen reesteerde een terrein van een kwart morgen.⁶⁹

Waar Spruytenburg kwam, lag voorheen de boerderij Boekendaal, zoals uit het koopcontract blijkt. Op 23 februari 1657 kocht 'David Cardozen, koopman der voorschr(even) stad Amsterdam ... zeekere hofstede, voor dezen genaamt Boekendaal, & als nu Spruytenborg groot ruym een mergen'.⁷⁰ Voor de toegangsweg naar de Vecht toe was een klein stuk grond ('een snibbetje') gereserveerd en aan het terrein toegevoegd. Op 24 juli 1659 kocht David Cardoso (alias Davilaar)⁷¹ bovendien 'Een Snibbetje lands, geweest zynde een Bleekveltje, breed vooran d'Geesberger Laan Vyff & vyftig voeten, achter scherp uytlopende, lang omtrent honder(d) voeten'. Cardoso 'zal mogen uyt gaan' door een poortje in de Geesbergerlaan.⁷² Dit in een punt uitlopend stuk land is zichtbaar op de tekening met het duivenhuis te Parijs (afb. 15).

Cardoso verkocht Spruytenburg in 1663 aan Dirck van der Cooghen, volgens de 'Groote Kaart'. In 1694 werd het geheel geschat op *f* 5150,—, toen J(an of Jacob) van Lennep het huis verkocht aan Salomon de Lima. De erfgenamen van Salomon de Lima lieten Spruytenburg in 1697 schatten op *f* 6500,—. In 1730 werd het buiten nagelaten door David Lopez Suasso en het werd toen geschat op

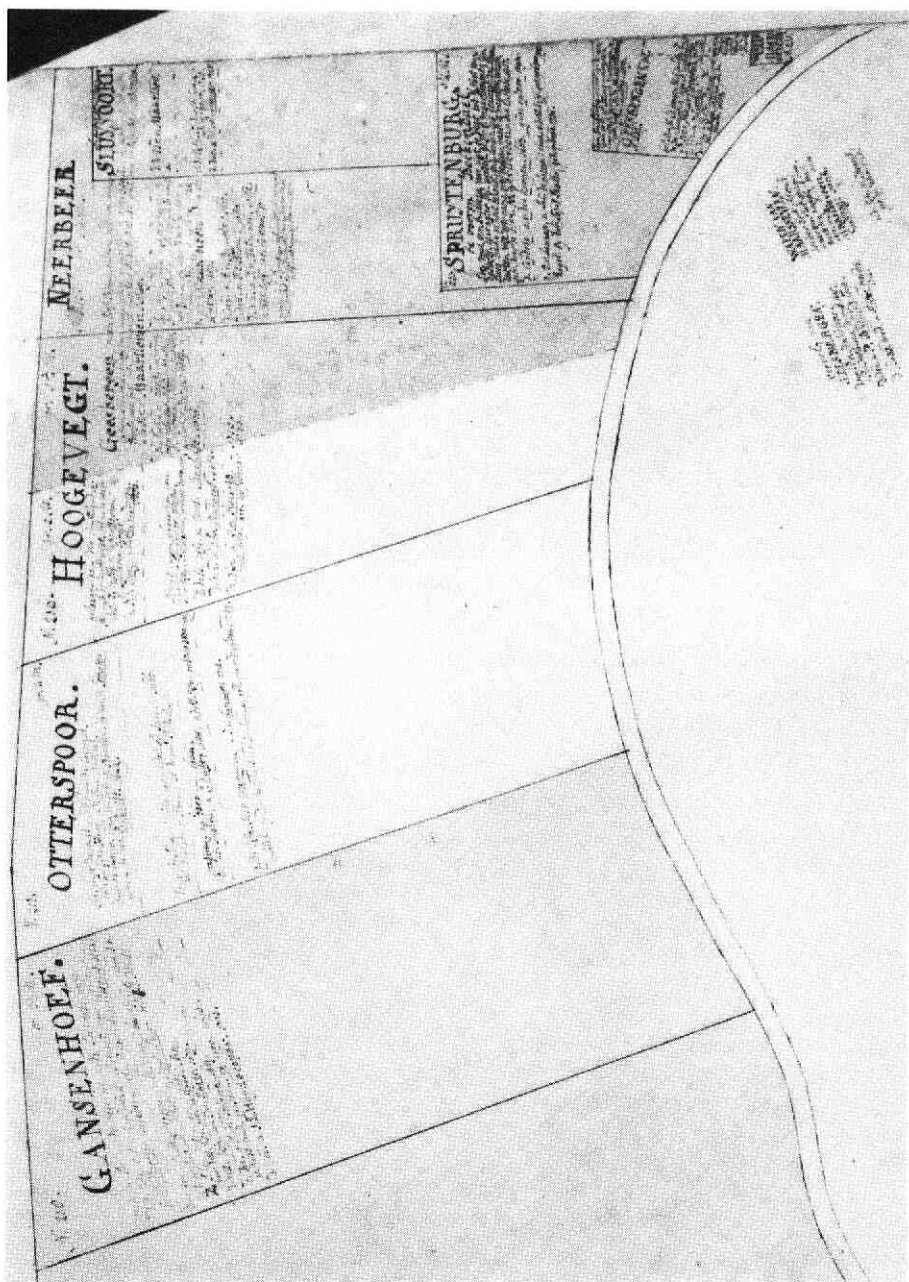
*Afb. 21. Casper Netscher. Portret van Abraham van Lenep, 1672.
Doek, 550 x 453. Parijs, Fondation Custodia.*

f 6000,—.⁷³ Wie de elkaar daarna opvolgende eigenaren waren, is vrij nauwkeurig bekend - de lijst ervan werd onlangs gepubliceerd.⁷⁴

Van het oude Spruytenburg is thans niet veel méér over dan de achtergevel. Een vergelijking met Waterloo's frontale aanzicht daarvan (afb. 13) laat zien, dat de centrale plaatsing van de achterdeur gehandhaafd bleef. Waar vroeger links drie en rechts vier ramen waren, bevinden zich nu twee, respectievelijk drie vensters (afb. 23). Omstreeks 1800 is de oorspronkelijke voorgevel vervangen door een facade in empire-stijl en tegen 1900 werd in de zuidmuur een erker met veel glas aangebouwd (afb. 24). In de 20ste eeuw vond via een uitbouw enige modernisering plaats aan de noordkant. Sinds 1857 heeft het huis een nieuwe naam: Leeuwenburg, nu Zandpad 24 in de gemeente Maarssen.⁷⁵

Omdat Neerbeek en Sluysoort niet meer bestaan en daarom nauwelijks iets is gepubliceerd over deze kleine buitens, laat ik hier nog kort volgen wat de 'Groote Kaart' en het Huydecoper-archief aan gegevens bevatten. Joan I Huydecoper verkocht het buiten Neerbeek op 12 mei 1659 aan juffrouw Catharina Colijn, weduwe van Evert de Lo(c)kker: zij verkocht het door aan A. van Bylevelt in 1677.⁷⁶ Deze verkocht Neerbeek op zijn beurt in 1680 aan J.E. Blom, die het van de hand deed in 1682 aan J. van Halmael. Dit was ongetwijfeld een familielid van de overleden vrouw van zijn buurman op Spruytenburg, Sara van Halmael.⁷⁷ In 1695 werd in een 'Contract van het sanden van de lanen' Philips van Halma(el) als woonachtig op Neerbeek vermeld. Voor de erven Halmael werd het huis getaxeerd op f 5800,— op een niet nader vermeld tijdstip na 1700. Uit de nalatenschap van een zekere Romswinkel werd het in porties verdeeld, waarvan een achtste deel in 1739 geschat werd op f 670,—.⁷⁸ Van der Aa identificeerde Neerbeek in het midden van de 19e eeuw als Vreelust, dat volgens hem bewoond werd door J.H.G. Kenkel. Deze Kenkel werd in 1857 (ook) eigenaar van Spruytenburg, dat (door hem?) omgedoopt werd in Leeuwenburg. Wellicht is het zogeheten voormalige koetshuis van Leeuwenburg (Machinekade 5) gebouwd op Kenkels deel van Neerbeek/Vreelust (of is het dat zelfs).⁷⁹

Een verkoopcontract van Sluysoort is niet bewaard gebleven en de 'Groote Kaart' laat ons in dit geval in de steek. Wellicht heeft die blinde vlek in de voorgeschiedenis van het huis iets te maken met het ietwat bewogen bestaan van de hofstede. In het rampjaar 1672 werd het gebied rond Utrecht bezet gehouden door de Fransen, die schattingen oplegden aan huiseigenaren in de provincie. Wie niet betaalde kon rekenen op plundering of het in brand steken van zijn buitenhuis, als de rondzwervende troepen daartoe zelf al niet het initiatief hadden genomen. Uit deze woelige periode dateren (afschriften van) brieven van Joan II Huydecoper, die daarin verslag deed van de verwoestingen langs de Vecht en in het bijzonder in Maarssenveen. Op 11 april 1674 schreef hij: 'Alle de Hofsteden en meeste plantagien tuschen het selve (= Nieuwersluys) en Breukelen gelegen zyn geraserd' en 'de Hofsteden Sluysoort van Vanderburg (enz.) hebben deselve fortuyn gelopen'.⁸⁰ Het kan haast niet anders dan dat de puinhopen op Waterloo's tekeningen (afb. 3 en 5) die van het gebrandschatte Sluysoort zijn. Vanderburgs hofstede werd in 1695 bewoond door Maximiliaen van der Burg.⁸¹ In de in 1677/78 te dateren 'Lyste van Hoffsteden' worden 'de kinderen van J. Franz Hinlopen' als eigenaars genoemd, voor wie Huydecoper zelf, als voogd over deze kinderen, de hoofdelijke omslag betaalde.⁸² Volgens de 'Groote Kaart'

Afb. 22 Anoniem. 'Grootte Kaart der Landen en Successieve Eijgenaren onder Maersveen', 1780. Gewassen pentekening (detail). Utrecht, Rijksarchief.

werd het huis in 1726 voor de erfgenamen van J. Karsseboom getaxeerd op f 3000,—. Zij verkochten het in 1728 aan de weduwe Launer.⁸³ Wanneer de geschiedenis van Sluysoord ten einde is gelopen, schijnt niet bekend te zijn. Tot slot mogen nog wat jubeltonen weerklinken, die gericht waren aan het adres van de 'doorluchte Bouwheer Maerseveen'. Dit is de eerste regel van een lang gedicht uit omstreeks 1660, door de rijmelaar P. van den Broeck, getiteld: 'Ridderswyck in de Heerlyckheit van Maerseveen'.⁸⁴ Daarin worden alle vijftientig huizen die dankzij Joan I Huydecoper toen gebouwd waren of die nog in aanbouw waren, beschreven. Goudestein natuurlijk uitgebreid en alle andere huizen in drie regels. Over Waterloo's eigen buiten en de door hem getekende huizen, schreef de dichter:

PEERLENBORRIGH buyten dencken
Sal eer langh meer Vruchten schencken,
Want haer Voorbo is gewis.

* * *

SPRUYTENBORGH is aen 't Spruyten
Soo van binnen als van buyten,
Overal met aerdicheen

* * *

NEERBEECK om en 't om in 't water
Stopt een hoger Lant de snater
Met sijn Aerd en boom-Gewas

* * *

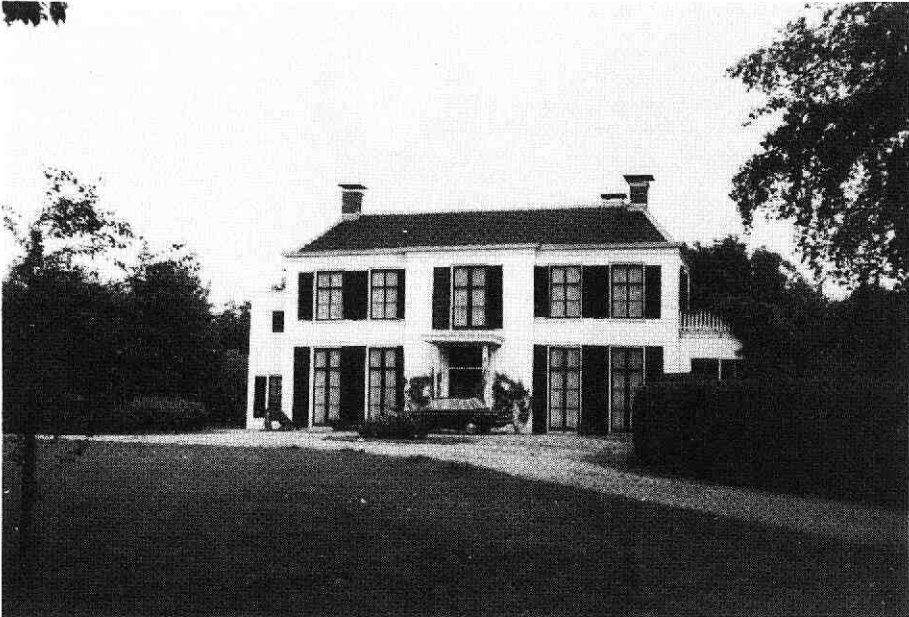
SLUYS-OORT overkropt den yver
Van de Vissers met een Vyver
Die meer leven heeft als schijn.

Ben P.J. Broos december/januari 1984/85.

Nieuwegein

Afb. 23. Leeuwenburg, voorheen Spruytenburg (achterzijde).

Afb. 24. Leeuwenburg, voorheen Spruytenburg (voorzijde).

Noten

- 1 A. Houbraken, **De groote schouburgh der Nederlantsche konstschilders en schilderessen** (3 dln.), Amsterdam 1718-21, dl. 2, p. 59-60.
- 2 Houbraken, o.c. (noot 1), dl. 2, p. 59-60 gaf als Weenix' leeftijd toen (in 1718) 16 jaar, wat een drukfout (voor 76) moet zijn; hierop wees W. Stechow, 'Jan Baptist Weenix', **The Art Quarterly** 11 (1948), p. 197, noot 2. Over Waterloo zijn biografische gegevens vaak onvolledig of onjuist. Ronduit misleidend is zelfs M. Vandalle, 'Antoine Waterloo', **Revue belge d'archéologie et d'histoire de l'art** 10 (1940), p. 59-65. Zie ook noot 9 en 14.
- 3 Houbraken, o.c. (noot 1), dl. 2, p. 81.
- 4 C. Kramm, **De levens en werken der Hollandsche en Vlaamsche kunstschilders, beeldhouwers, graveurs en bouwmeesters** (6 dln.), Amsterdam 1857-64, dl. 5, p. 1835. A. Bredius, **Künstler-inventare** (6 dln. + Nachträge + Register), Den Haag 1915-22, dl. 1, p. 100; dl. 3, p. 1017. A.D. de Vries, 'Biografische aantekeningen betreffende voornamelijk Amsterdamsche schilders, plaatsnijders, enz. en hunne verwanten', **Oud-Holland** 4 (1886), p. 300.
- 5 **Künstler-Inventare**, o.c. (noot 4), dl. 5, p. 1808, nr. d.
- 6 150 x 260; zie: Cat. **Amsterdam in tekening 1600-1800** Amsterdam (Koninklijk Oudheidkundig Genootschap) 1955, p. 32, nr. 49; Cat. **Catalogus van den hoogstbelangrijken atlas van Amsterdam ...** D.C. Meijer jr. Amsterdam (R.W.P. de Vries) 17-22 maart 1910, p. 35, nr. 641 en afb.
- 7 Houbraken, o.c. (noot 1), dl. 2, p. 51.
- 8 Hierop zal ik uitvoerig ingaan in het te publiceren deel 4 in de reeks catalogi **Oude tekeningen in het bezit van de Gemeentemusea van Amsterdam waaronder de collectie Fodor**. Voorlopig verwijs ik naar F. Gorissen, **Conspectus Cliviae. Die klevische Residenz in der Kunst des 17. Jahrhunderts**, Kleef 1964, p. 107; H. Dattenberg, **Niederrheinansichten holländischer Künstler des 17. Jahrhunderts**, Düsseldorf 1967, nr. 440-441; H.P. Deys, **Achter Berg en Rijn. Over boeren, burgers en buitenlui in Rhenen**, Rhenen 1981, p. 84, nr. 32.
- 9 Inv. nr. 22703 (296 x 384); zie L. & W. Stubbe, **Um 1660 auf Reisen gezeichnet. Anthonie Waterloo 1610-1690. Ansichten aus Hamburg, Altona, Blankenese, Holstein, Bergedorf, Lüneburg und Danzig-Oliva**, Hamburg 1983, p. 153-156 en 183, nr. 54a-b en afb.; over de datering van deze reis, zie: B.P.J. Broos, 'Notitie der Teekeningen van Sybrand Feitama': de boekhouding van drie generaties verzamelaars van oude Nederlandse tekenkunst', **Oud Holland** 98 (1984), p. 25.
- 10 Hierop zal ik nader ingaan in de catalogus, genoemd in noot 8. Er zijn zo'n twintig schetsboekbladen bewaard gebleven, die veelal genummerd zijn, met als hoogste cijfer 93 (op de tekening, genoemd in noot 11). Zie ook: L. & W. Stubbe, o.c. (noot 9), p. 36-119, nr. 2-23, 26-35 en 40.
- 11 Inv. nr. A 10367 (91 x 141); zie: L. & W. Stubbe, o.c. (noot 9), p. 15, 42-43 en 176, nr. 5 en afb.
- 12 C. van Mander, **Het leven der doorluchtighe Nederlantsche en hooghduytsche schilders**, Alkmaar/Haarlem 1604, fol. 233a.
- 13 **Künstler-Inventare**, o.c. (noot 4), dl. 5, p. 1804-1805, nr. d: zij is gestorven tussen 24 april en 12 december 1674.
- 14 H. V(ollmer), 'Waterloo (Waterlo, Waaterloo), Anthonie', in: U. Thieme & F. Becker, **Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart** (37 dln.), Leipzig 1907-50, dl. 35 (1942), p. 181 meende ten onrechte dat Waterloo vóór zijn huwelijk in Maarssen gewoond heeft.
- 15 Houbraken, o.c. (noot 1), dl. 2, p. 51.
- 16 Houbraken, o.c. (noot 1), dl. 2, p. 51; Kramm, o.c. (noot 4), dl. 5, p. 1831 meende dat zijn overlijden in dit gasthuis niet op een staat van armoede hoeft te duiden. Zie ook: Vollmer, o.c. (noot 14), p. 181. In een document uit 1688 wordt Waterloo's naam niet meer bij het huis genoemd waar hij in Maarssen heeft gewoond (zie noot 23, nr. II).
- 17 Houbraken, o.c. (noot 1), dl. 2, p. 51.
- 18 Inv. nr. 55/112 (317 x 349); **Gernsheim** 61 330.

- 19 Cat. **Dessins topographiques. Collection de feu M.-Ant. W.M. Mensing** Amsterdam (F. Muller & Cie.) 26 oktober 1937, p. 19, nr. 178: mij is deze inscriptie niet uit autopsie bekend.
- 20 Over Goudestein, zie: E. Munnig Schmidt & A.J.A.M. Lisman, **Plaatsen aan de Vecht en Angstel**, Alphen a/d Rijn 1982, p. 56-57 en 221; H.W.M. van der Wijck, **De Nederlandse buitenplaats: aspecten van ontwikkeling, bescherming en herstel**, Alphen a/d Rijn 1982, p. 29-40; G. Schwartz, 'Jan van der Heyden and the Huydecopers of Maarsseveen', **The J. Paul Getty Museum Journal** 11 (1983), p. 204-208.
- 21 Over de Huydecopers, zie: J.E. Elias, **De vroedschap van Amsterdam 1578-1795** (2 dln.), Haarlem 1903-05, dl. 1, p. 384 e.v. en 518 e.v.; J.F.L. de Balbian Verster, **Burgemeesters van Amsterdam in de 17e en 18e eeuw**, Zutphen 1932, p. 35-40; Schwartz, o.c. (noot 20), p. 204 e.v.
- 22 J. Steur, **Archief van het geslacht Huydecoper en aanverwante familie** (m.s., z.j. Rijksarchief, Utrecht).
- 23 Steur, o.c. (noot 22), nr. 1941. De daarin ondergebrachte en door mij geciteerde documenten heb ik voor het gemak van de lezer hier een eigen nummering gegeven:
- I. 'Copyen van diverse Transporten van goederen en plaatsen in Maarsseveen' (1652-1694)
- II. 'Contract van sanding' (1688)
- III. 'Contract van het sanden van de lanen in het kwartier van sluis oort gelegen', (1 maart 1695)
- IV. 'Lyste van de hofsteden en Landereijen in de voorgemelte wegen' (niet gedateerd; te dateren 1677/78, zie noot 58)
- V. 'Contract: tusschen; de Eygenaren van de hofsted(en)' (niet gedateerd). De nummers IV en V bevatten de vermeldingen van Waterloo.
- 24 Uitgegeven door Jacob Colom voor 'Hr. Ioan Huydekoop, Ridder, Heer van Maerseveen, Neerdyck, & Burgemeester en Raat tot Amsterdam 1660'; zie: Schwartz, o.c. (noot 20), p. 202-203, noot 15 en afb. 4.
- 25 Cat. **Handzeichnungssammlung Eduard Cichorius** Leipzig (C.G. Boerner) 5-6 mei 1908, p. 82-83, nr. 641. Vermoedelijk identiek aan Cat. **Die Zeichnungen-Sammlung Oskar Huldshinsky** † Berlin Berlijn (Paul Graupe) 3 november 1931, p. 52, nr. 98 (zonder afbeelding).
- 26 Archief Huydecoper, o.c. (noot 23), nr. I.
- 27 Inv. nr. Acc. 78.PB.200 (465 x 605); zie: H. Wagner, **Jan van der Heyden. 1637-1712**, Amsterdam/Haarlem 1971, p. 107-108, nr. 181; Schwartz, o.c. (noot 20), p. 200-204.
- 28 Inv. nr. 6858 (267 x 411); zie: E. Popham & K.M. Fenwick, **Cat. European Drawings (and Two Asian Drawings) in the Collection of the National Gallery of Canada** Ottawa (The National Gallery of Canada) 1965, p. 111-112, nr. 161 en afb.
- 29 C. van Hasselt, **Cat. Landschapttekeningen van Hollandse meesters uit de XVIIe eeuw** (2 dln.) Brussel (Albert I-Bibliotheek) Rotterdam (Museum Boymans-van Beuningen) Parijs (Institut Néerlandais) Bern (Kunstmuseum) 1968-69, dl. 1, p. 180, noot 5: 'De heer J.W. Niemeijer en Jhr Van (der) Wijck, die herhaaldelijk gepoogd hebben dit huis te identificeren, hebben dit probleem ook niet kunnen oplossen'.
- 30 Deze notitie heb ik aangetroffen op de tekeningen, genoemd in de noten 33 en 43 t/m 48.
- 31 Van Hasselt, o.c. (noot 29), dl. 1, p. 179, nr. 181; aldaar ook de opmerking over 'Elsouw'. Voor 'Zorgvliet', zie: Cat. **Van Rembrandt tot Van Gogh. Tekeningen van Hollandse meesters uit de verzamelingen van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België** Brussel (Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België) 1971, p. 34-35, nr. 36.
- 32 Cat. **Catalogus van een fraaie verzameling met gekleurde en ongekleurde teekeningen ...nagelaten door wylen den heer Pieter Calkoen, Willemsz.** Amsterdam (Ph. van der Schley) 11 september 1781, p. 2, Konstboek A, nr. 11 en 12.
- 33 Inv. nr. AW 1235 (313 x 403) en inv. nr. AW 1236 (295 x 413).
- 34 Inv. nr. 300 (460 x 590); zie: Y. Kuznetsov & I. Linnik, **Dutch Painting in Soviet Museums**, Amsterdam/Leningrad 1982, nr. 240 en afb.
- 35 Wagner, o.c. (noot 27), p. 99-100, nr. 99 en afb.; I.H. van E(gehen), 'Jan van der Heyden als schilder', **Maandblad Amstelodamum** 60(1973), p. 79; C. van Hasselt, **Cat. Rembrandt**

- et ses contemporains. **Dessins hollandais du dix-septième siècle** New York (The Pierpont Morgan Library) Parijs (Institut Néerlandais) 1977-78, p. 195, noot 13. Vechtvljet had immers een fronton met de basis op de dakgootlijst, zie: D. Stoopendaal & C. Bruyn, **De zegepraalende Vecht, vertoonende verscheidene gesichten van Lustplaatsen, heeren huysen en dorpen; beginnende van Utrecht en met Muyden beslytende**, Amsterdam 1719, afb. 39 (verder geciteerd als **De zegepraalende Vecht**).
- 36 Van der Wijck, o.c. (noot 20), p. 17 en 21 en afb.
- 37 Inv. nr. Muller 1487; zie: J. Zwarts, 'Harteveld, de plaets van den Hr David Mendes da Silva (te Maarssen)', **Jaarboekje van het oudheidkundig genootschap 'Niftarlake'** 1938, p. 9 en afb.
- 38 **De zegepraalende Vecht**, o.c. (noot 35), afb. 13.
- 39 Inv. nr. R.F. 3723 (470 x 590); zie: Wagner, o.c. (noot 27), p. 96, nr. 131 en afb.
- 40 543 x 840; zie: Wagner, o.c. (noot 27), p. 96 en 156, nr. 132 en afb.; zie ook: A. Bredius, 'De nalatenschap van Jan van der Heyden's weduwe', **Oud-Holland** 30(1912), p. 134, nr. 29 en p. 135, nr. 19 (dit betreft een tweede, kleinere en niet geïdentificeerde versie); van Eeghen, o.c. (noot 35), p. 78 en I.H. van Eeghen), 'De nakomelingen van Jan van der Heyden', **Maandblad Amstelodamum** 60(1973), p. 130.
- 41 Zie: Schwartz, o.c. (noot 20), p. 216-218, noot 67 en afb. 9-10; te dateren 1690-1691 (een exemplaar in het Huydecoper-archief heeft op de achterkant de notitie van J.E. Huydecoper: 'anno 1700', zie: Steur, o.c. (noot 22), nr. 1749.
- 42 Hierop werd ik opmerkelijk gemaakt door E. Munnig Schmidt.
- 43 Inv. nr. 506 (311 x 407); zie: Van Hasselt, o.c. (noot 35), p. 193-195, nr. 128 en afb. pl. 57.
- 44 Inv. nr. P. 19 (310 x 410); zie: H.J. Scholten, **Musée Teyler à Haarlem. Catalogue raisonné des dessins des écoles française et hollandaise**, Haarlem 1904, p. 133, nr. P. 19.
- 45 Inv. nr. A 10369 (313 x 410); hierover zal ik nader berichten in de catalogus, genoemd in noot 8. Een kopie van deze tekening is in Hamburg (Kunsthalle), inv. nr. 41915 (312 x 406); **Gernsheim** 17 775.
- 46 Inv. nr. A 2784 (305 x 408); deze tekening is nog ongepubliceerd en is in het kader van de 'Spruytenburg-reeks' steeds ongenoemd gebleven, zie: Van Hasselt, o.c. (noot 29), dl. 1, p. 179-180, nr. 176 en Van Hasselt, o.c. (noot 35), p. 193-195, nr. 128.
- 47 Inv. nr. De Grez 3964 (405 x 301); zie: Cat. Brussel 1971, o.c. (noot 31), p. 35, nr. 37.
- 48 Inv. nr. 251 (314 x 406); zie: Van Hasselt, o.c. (noot 29), dl. 1, p. 179-180, nr. 176, dl. 2, afb. pl. 114; de achterkant vertoont een onleesbare, afgesneden inscriptie.
- 49 Inv. nr. De Grez 3965 (301 x 407); zie: Cat. Brussel 1971, o.c. (noot 31), p. 34-35, nr. 36.
- 50 Inv. nr. 14474 (322 x 432); **Gernsheim** 49 801; inv. nr. 14475 (321 x 418); **Gernsheim** 49 818; inv. nr. 13875 (325 x 423); **Gernsheim** 49 800. Zie: E. Bock & J. Rosenberg, **Staatliche Museen zu Berlin. Die niederländischen Meister**, Berlijn 1930, dl. 1, p. 315-316, nrs 14474-14475; dl. 2, afb. pl. 216. De bladen zijn groter van formaat dan die uit de 'Spruytenburg-serie'.
- 51 Van Hasselt, o.c. (noot 29), dl. 1, p. 179-180, noot 8 en Van Hasselt, o.c. (noot 35), p. 194-195, noot 7.
- 52 Vermoedelijk zijn verschillende huizen, afgebeeld op de kaart uit 1660 (afb. 3) nooit gerealiseerd. Van het project achter Waterloo's huis met Oosterbos (L). Boshoven (M), Suyderhoff (N) en Noorderhof (O) worden de namen niet vermeld in het gedicht uit 1660 (noot 82), noch in de 'Lyste van de hoffsteden' uit 1677/78, zie: Archief Huydecoper, o.c. (noot 23), nr. IV.
- 53 Op de vier anonieme etsen uit ca. 1650 met panorama's van de oostelijke Vechtoever (afgebeeld in de drie werken, genoemd in noot 20; op de schutbladen van Munnig Schmidt & Lisman en Van der Wijck; Schwartz, p. 206-207, afb. 7) komt tussen Hoge Vecht en Geesberge andermaal de vermelding Hoge Vecht voor. E. Munnig Schmidt deed mij de suggestie aan de hand dat dit een gezicht op de plaats kan zijn waar Spruytenburg zou komen, toen nog de boerderij Boekendaal (zie noot 65).
- 54 Zie: J.W. Niemeijer, 'Varia Topografica IV. Een album met Utrechtse gezichten door Abraham Rutgers', **Oud Holland** 79(1964), p. 127-134. Hierin werden ook verschillende niet geïdentificeerde Vechthuizen vermeld/afgebeeld.
- 55 166 x 103; zie: Niemeijer, o.c. (noot 54), nr. 32 (niet geïdentificeerd; E. Munnig Schmidt maakte mij opmerkelijk op dit topografisch gegeven).

- 56 Archief Huydecoper, o.c. (noot 23), nr. IV. Bij Neerbeek noemt het document als bewoner 'Bijlevelt': deze kocht het huis in 1677 (zie noot 77). Abraham van Lennep overleed in 1678 (zie noot 57-58), zodat de 'Lyste van hofsteden' in 1677/78 opgemaakt moet zijn.
- 57 Inv. nr. 1976-S. 1 (550 x 453); zie: S. Nihom-Nijstad, Cat. **Reflets du siècle d'or. Tableaux hollandais du dix-septième siècle. Collection Frits Lugt. Fondation Custodia** Parijs (Institut Néerlandais) 1983, p. 91-93, nr 56 en afb. pl. 69; J.G. van Gelder, 'Caspar Netscher's portret van Abraham van Lennep uit 1672', **Jaarboek Amstelodamum** 52(1978), p. 227-238.
- 58 S.A.C. Dudok van Heel, 'De kunstverzamelingen Van Lennep met de Arundel-tekeningen', **Jaarboek Amstelodamum** 67(1975), p. 140 (N.B. Dudok van Heel kende toen nog slechts de zwartekunstprent van W. Vaillant naar het schilderij, genoemd in noot 57).
- 59 Dudok van Heel, o.c. (noot 58), p. 140-141. Pas in 1677 werden de goederen van Sara van Halmael definitief gescheiden, waarbij Abraham van Lennep de huizen kreeg in Amsterdam en Dirck van der Cooghen de hofstede in Maarssenveen, zie: F.K. van Lennep, **Verzameling van oorkonden betrekking hebbende op het geslacht Van Lennep (1093-1900)** (3 dln.), Amsterdam 1900, dl. 1, p. 65, nr. 358.
- 60 Van Lennep, o.c. (noot 59), dl. 1 p. 7-10. Wellicht geeft de door mij niet geraadpleegde almanak nog nadere bijzonderheden over het buitenleven aan de Vecht.
- 61 Van Lennep, o.c. (noot 59), dl. 1 p. 64-65, nr. 357; Dudok van Heel, o.c. (noot 56), p. 140.
- 62 Zie ook: Elias, O.C. (noot 21), dl. 2. p. 965-969.
- 63 Van Lennep, o.c. (noot 59), dl. 1, p. 8, noot 4-5 en p. 156: Jacobs zoon Jacob jr. bewoonde later Otterspoor.
- 64 R. van Luttermvelt, **De buitenplaatsen aan de Vecht**, Lochem 1948, p. 25-26.
- 65 Dudok van Heel, o.c. (noot 58), p. 139.
- 66 Inv. nr. 169-2.
- 67 'Groote Kaart', o.c. (noot 66): 'N. 213. Spruytenburg te voren Boekendael. 1¼ M(orgen). Str(ekkende) met een snibbetje voor uyt tot ½ voet van de Hofst(ede) daar agter bel(endende) weederz(ijds) de H(ee)r van Maarssv(een) met een steeg die hy geheel behoudt, ond(er) conditie dat de accept(ant) zal behouden een vrye overgang over de laan naast de maarsev(eense) Weter(ing) getr(ansporteerd) door de H(ee)r v(an) Maerseveen, a(an), Dav(id) Cardose: 1657. d(oor) Cardose, a(an) v(an) der koogen. 1663. geest(imeerd) op f 5150. 1694. d(oor) J. v(an) Lennep, a(an) Sal(omon) de Lima: 1694. v(an) de hh(eren) Erfg(ename)n ge(estimeer)t op f 6500. 1697. Nagel(aten) by dav(id) Lopes Suasso, ge(estimeer)t op f 6000. 1730'. De formuleringen komen overeen met die in het verkoopcontract in Archief Huydecoper, o.c. (noot 23), nr. I.
- 68 'Groote Kaart', o.c. (noot 66): 'Geesbergen, mette Hof, Boomg(aard) en Steege, mits(gaders) een hennep akker en 4 M(orgen) weyl(and) annex den anderen gelegen in Maarssv(een) gr(oot) 5 M(orgen) 339 R(oeden) Str(ekkende) uyt de Vegt tot in de Hoofdwet(ering) toe, bel(endende) Z(uidwaarts) de Maars(seveense) uyttscheut, N(oordwaarts) gysb(ert) goossens: getr(ansporteerd) door de Erfg(enamen) Seb(astiaan) v(an) geesbergen, a(an) de H(ee)r v(an) Maarssenveen. 1649'.
- 69 Volgens 'Groote Kaart', o.c. (noot 66).
- 70 Archief Huydecoper, o.c. (noot 23), nr. I: Munnig Schmidt & Lisman, o.c. (noot 20), p. 66 en p. 224 noemden (per vergissing?) ook de naam 'Boekesteyn'.
- 71 De bijnaam Davilaar werd vermeld door Van Luttermvelt, o.c. (noot 64), p. 26.
- 72 Archief Huydecoper, o.c. (noot 23), nr. I en 'Groote Kaart', o.c. (noot 66). In 1659 kocht Cardoso dus niet het huis Spruytenburg, zoals Van Luttermvelt, o.c. (noot 62), p. 19 en 26 abusievelijk vermeldde.
- 73 'Groote Kaart', o.c. (noot 66), Archief Huydecoper, o.c. (noot 23), nr. III: op 1 maart 1695 wordt bij Spruytenburg vermeld 'Salomon Delima'.
- 74 Munnig Schmidt & Lisman, o.c. (noot 20), p. 224: de namen van de eigenaars vóór 1697 zijn daarin gedeeltelijk onjuist weergegeven.
- 75 Munnig Schmidt & Lisman, o.c. (noot 20), p. 66.
- 76 Archief Huydecoper, o.c. (noot 23), nr. I. Zie ook de volgende noot.

- 77 'Grootte Kaart', o.c. (noot 66), 'N. 215. Neerbeek. gr(oot) 1¼ M(orgen). Een Hof, en tuyn, met een poortje; str(ekkende) uyt ½ sloot v(an) Cardose tot in de Sogweet(ering) met de laan, de poort, als ook de agter dw(ars) laan, tot de laan v(an) geesb(ergen) toe getr(ansporteerd) d(oor) de H(ee)r v(an) Maarsveen a(an) de Wed(uwe) de Lockker: 1659. d(oor) dez(e) a(an) A. v(an) Bylevelt: 1677. d(oor) dez(e) a(an) J.E. Blom. 1680. d(oor) dez(e) a(an) J. v(an) Halmael. 1682. v(an) dess(elfs) Erfg(enamen) ge(estimateer)t op 5800. 17..(blanco). nagel(aten) by d. Romswinkel, eerst gekomen uyt den Boedel v(an) J. v(an) Halmael / nu in div(erse) portien; v(oor) 1/8 geestim(eerd) op 670-. 1739'.
- 78 Archief Huydecoper, o.c. (noot 23), nr. III; 'Grootte Kaart', o.c. (noot 66).
- 79 A.J. van der Aa, **Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden** (13 dln.), Gorkum 1839-51, dl. 8 (1846), p. 62, dl. 11 (1848), p. 905: 'in eigendom bezeten en bewoond door den heer Jan Hendrik George Kenkel'. Zie ook: Munnig Schmidt & Lisman, o.c. (noot 20), p. 224.
- 80 Rijksarchief, Utrecht; Archief Huydecoper (nieuw) nr. 55; brief van 11 april 1674; zie ook de brief van 27 december 1673. Tevens: W. Smits, 'Maarssen - de dans ontsprongen', **Historische Kring Maarszen**, 9(1983), p. 73.
- 81 Archief Huydecoper, o.c. (noot 23), nr. III.
- 82 Archief Huydecoper, o.c. (noot 23), nr. IV. Over Jacob Fransz Hinlopen en diens kinderen, zie: Elias, o.c. (noot 21), dl.I, p. 311-312 en J.Z. Kannegieter, 'Het een en ander over de familie Hinloopen en over Michiel Hinloopen in het bijzonder, I', **Oud-Holland** 45(1928), p. 123-129; Jacob Fransz/Hinlopen (1618-1671) was getrouwd met Elisabeth, later met haar zuster Maria Huydecoper.
- 83 'Grootte Kaart', o.c. (noot 66): 'N. 214. Sluysoort. gr(oot) I m(orgen). ... d(oor) de H(ee)r v(an) Maarssev(een) a(an) ... v(an) de Erfg(enamen) J. Karsseboom, ge(estimateer)t op f 3000: 1726. d(oor) dez(en) a(an) de Wed(uwe) Launer. 1728'.
- 84 Een kopie daarvan werd mij zeer vriendelijk ter beschikking gesteld door Gary Schwartz. De volledige titel luidt: 'Ridders-wyck in de heerlyckheyt van Maerseveen, Aen den wel Edelen gestrengen Heer Johan Huydekooper, Ridder, Heere van Maerseveen, Neerdijk en Diependael, &c. Regeerent Burgermeester. Raet en Bewinthebber der Oost-Indische Compagnie t 'Amsterdam'. Omdat de vermelde huizen veelal na 1655 zijn gebouwd (zie noot 23, nr. I) verwijst het 'Regeerent Burgermeester' niet naar 1655 (toen Huydecoper burgemeester was) maar naar 1660, toen hij andermaal die functie bekleedde. E.A.J. van der Wal bereidt een artikel voor over het gedicht.

Hoogerlust in de achttiende en negentiende eeuw:

Buitenverblijf en Kostschool

vóór 1722: Willem Vrancken van der Saal, Johan de Haas en Hendrik Block.

Het buitenplaatsje Hoogerlust te Breukelen (in 1887 omgedoopt tot Nieuw-Hoogerlust) werd vermoedelijk kort na 1722 gebouwd. Daarvoor stond er op dezelfde plaats al een huis en we kennen de namen van enkele eigenaars maar veel verder reikt onze kennis niet.

De eerste akte die ik heb kunnen vinden dateert uit 1711. Willem Vrancken van der Saal verkoopt dan een huis dat buitendijks staat op grond die eigendom is van Cornelis Jacobsen Ockhuysen. Het perceel grenst ten noorden aan land van Mr. Willem van den Broeck, de eigenaar van Vegtvliet, en aan de zuidkant aan een 'gank' van Jan Janssen Breur. Deze gang, die in het vervolg van dit verhaal nog een rol zal spelen, was een pad tussen de rivier en de Heerenweg (d.w.z. de Vechtdijk, nu de Straatweg) en diende als 'uytgang' voor drie morgen bouwland ten westen van de dijk. De koper van het huis was Johan de Haas 'Schout van Breukelen Staten en Nyenrodes Geregten'¹. Dat ambt werd ook uitgeoefend door een volgende eigenaar, Hendrik Block. Hij verkocht in 1722 het huis met 'het erff oft de grond van dien voor dese erftpagtgoet geweest van Cornelis Jacobsz. Ockhuijsen' aan een Amsterdammer, Jacob Lindenbergh².

Twee jaar later, op 15 maart 1724, wordt Hendrik Block als schout en gadermeester van Breukelen en als weduwnaar van Margreta Maria Oost vermeld. Hij hertrouwde toen met Eva Wanning (1682 - 1764), weduwe van Abraham de Wit (1664 - 1722) van Slangevecht. Hendrik Block is toen vermoedelijk op Slangevecht gaan wonen. Hij overleed in Breukelen op 24 januari 1738.³

1722 - 1741: Jacob Lindenbergh en Anna de Burlett.

Het stuk grond dat Lindenbergh in 1722 kocht was vermoedelijk een heel smal perceel: in een latere akte wordt het omschreven als 'het allodiaal goed van de Hofstede Lindenbergh, sijnde het gedeelte daar het huys op staat met noch een strookje'⁴. Het verbaast ons dan ook niet dat Jacob Lindenbergh zijn terrein wilde uitbreiden. Aan de zuidkant kon dat niet vanwege de dicht bij het huis gelegen gang. Hij wendde zich dan ook tot zijn buurman op Vegtvliet en van hem kreeg hij een stuk tuin ten noorden van het huis in erfpacht, op een canon van vijf gulden en tien stuivers per jaar.⁵

Jacob Lindenbergh werd op 27 januari 1675 in de Westerkerk in Amsterdam gedoopt. In 1696 wordt hij in het poorterboek als boekbinder vermeld. Drie jaar later was hij boekhandelaar in de Gapersteeg (bij het Rokin). Hij ging toen, op 3 april 1699, in ondertrouw met de 22-jarige Anna de Burlett wier ouders vanuit de zuidelijke Nederlanden naar Amsterdam waren gekomen: Jan Everard de Burlett (1636 - 1680) was in Luik geboren, zijn vrouw Maria Flaman (1637 - 1716) in Valenciennes. Een van hun afstammelingen bracht het in 1787 tot directeur van de

O P D E

TYTELPRINT.

BEdrigger SCHROKHART kan zyn *Koepbrief* niet verdraagen; Hy kanwd, en byt, en woergt, wyl hy zig ziet verflrikt

In flrikken, die hy voor een ander had gefchikt; *Bedrog* verfterkt hem wel met lift en flinkfche laagen,

En bhaalt de *fchelmery* hem door het oor in 't hart; *Geneijfheid* wil hem met haar *Schaafvragt* bedekken, Maar dat kan hem tot hulp, nog naad, nog trooft verftrekken;

De duure koop van 't Huis geeft hem te groot een fmart. Zyn *Berepoo*s vertreed 't Gebod: **G T Z U L T N I E T S T E E L E N ;**

Zyn *linkfche Honden* slaan tot dievery gereed.

De *Slang*, die de inborft van dit monitermens ontleed, Kruip't uit zyn boezem, om met haar *vergif* te fpeelen.

De *valfche Stempels* zyn getuigen van zyn kwaad.

Zyn *boek defelb* vertoondt zyn lift en fnoode flreken;

T'erwyl *Geneijfheid* het kwaaddoen dreigt te wreken;

Zy volgt zyn *flappen* naar, om hem, die haar verfinaad;

En, als de *Hof* de *Duif*, de eenvrouwdigen doet bloeden,

Te flraffen door haar magt, die wis; dog langzaam, gnat,

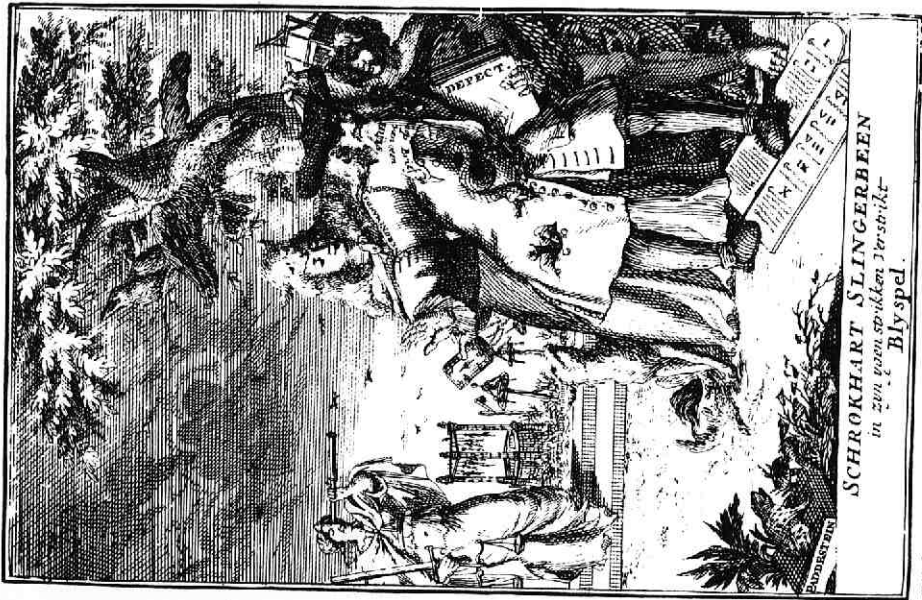
De *Kaaven* wagt hem, als hy *Paddenfliein* verlaat,

Reeds kraislende, om zig met dien vuilen rompte te voeden:

Want elk verkrygt het loon het geen hy heeft verdiend;

Gelyk haalt blyken zal aan **N E K O N I M A N T ;**

V R I E N D .

Gijsbert Tijssens' toneelstuk *Schrokhart Slingerbeen* (1727): titelprint en verklaring (foto Universiteitsbibliotheek, Universiteit van Amsterdam).

Oosterse handel en woonde toen in de bocht van de Herengracht, maar toen Anna Burlett trouwde was het nog een eenvoudige familie: haar vader was passementwerker geweest en haar broer was ijzerkramer.⁶

Uit het huwelijk Lindenbergh-de Burlett werden zeven kinderen geboren van wie er echter vier jong zijn overleden. Alleen Anna Maria (die op 14 maart 1700 in de Westerkerk werd gedoopt), Catharina (Westerkerk 16 augustus 1705) en Johan Ferdinand (Nieuwe Kerk 3 juli 1714) komen wij later nog tegen. Het gezin woonde vanaf 1711 op de Nieuwezijds Achterburgwal, in een huis dat Lindenbergh voor f 3000 had gekocht.⁷ Hij overleed in 1727 en werd op 30 september in de Nieuwe Kerk begraven.

Mej. Dr. I.H. van Eeghen heeft veel aan het licht gebracht over de loopbaan van Lindenbergh.⁸ Het is een aaneenschakeling van wandaden. Hij betaalde met vals gestempelde schellingen, weigerde het poortergeld te betalen, liet zilveren pennen maken en vroeg of die ook van buiten van zilver en van binnen van lood gemaakt konden worden, vroeg Rudolf Wetstein (de zoon van een collega-boekhandelaar) om kostbare werken van Molière uit de winkel van zijn vader te stelen en hem die voor de helft van de prijs te verkopen en hij betaalde de papierverkopers en drukkers niet.

Na in 1700 een Franse bijbel (volgens de editie van Genève) te hebben uitgegeven liet hij in 1702 een Lutherse bijbel drukken. Hij vroeg zijn faillissement aan toen het papier nog niet betaald was. Onder zijn schulden (totaal ruim f 23.000) werd ook de f 12.000 opgenomen die Anna de Burlett ten huwelijk zou hebben gebracht. Dat onwaarschijnlijk hoge bedrag werd aangevochten door de schuldeisers, maar zonder succes.⁹ Zij klaagden ook dat Lindenbergh de bijbels heeft 'soek gemaakt'. Inderdaad heeft hij duizend exemplaren verkocht aan zijn schoonzuster Maria de Burlett, onder het beding dat hij ze later weer terug mocht kopen. Dat het bankroet frauduleus was werd wel vermoed maar niet bewezen. Er werd uiteindelijk een akkoord bereikt maar Lindenbergh had zich met dit faillissement een zeer slechte reputatie verworven. Bovendien was de Lutherse kerkeraad ontevreden over de kwaliteit van het drukwerk. Vanaf de kansel werd de gemeente gewaarschuwd 'voorsigtig te sijn in het kopen van de bijbel in folio, alsoo daarinne veele bladeren defect waren'.

Toen Lindenbergh in 1707 een Statenbijbel wilde laten drukken adviseerde het gilde negatief over de octrooi-aanvraag van 'desen bedrieger ... die sig soo valschelijk had gedragen'. In 1704 gaf Lindenbergh de 'Histoire du Vieux et du Nouveau Testament' uit, met platen van Romeyn de Hooghe. Van dat werk verscheen ook een Nederlandse uitgave en het werd vele malen herdrukt. In 1721 kondigde Lindenbergh in een voorwoord aan dat hij 'een eynde van zijn lastige reyzen en handel, in stil leeven zijn dagen eindigen zal'. Er kwamen geen nieuwe uitgaven maar Lindenberghs laatste levensjaren waren verre van rustig.

Jacob Campo Weyerman wijdde in 1725 en 1726 in zijn roddelkrantjes 'Den Ontleeder der Gebreeken' en 'Den Echo des Weerelds' enkele hatelijke stukjes aan Lindenbergh (die hij de Reus Kakus noemt) en zijn buitenplaats ('Het huys te Paddesteyn'). Kakus heeft daarin 'een oneven Olifants Poot'¹⁰, een 'puriteynsche tronie' en een 'Tong die onbezweeken, Zig van de Stempel Straf wist vrij en vrank te preeken'. Er wordt gesuggereerd dat hij vaak dronken is, hij loopt te 'Vagebondeeren met geestelijke Prentverbeeldingen van Romeyn de Hooge' en

verschijnt in een van de stukjes als een spook met een zak vol afgekeurde munten.

De aanval werd voortgezet¹¹ door Gijsbert Tijssens die in 1727 vier toneelstukken schreef waarin Lindenbergh als 'Schrokhart Slingerbeen' de hoofdrol speelt: 'De weergadeloze bedrieger ontmaskerd'¹²; 'Het ingebeelde huwelijk door eigenbaat'; 'Schrokhart Slingerbeen in zijn eigen strikken verstrikt'; en 'De Uitvaart en Testament van den Hoofd-bedrieger Schrokhart Slingerpoot'. Lindenberghs vrouw treedt in de toneelstukken op onder de naam 'Valsgelaat', haar zuster Maria de Burlett als 'Schoonpraatje'. Slingerbeen wordt door zijn collega's afgeranseld, hij zou in Groningen gevangen hebben gezeten en in Engeland aan de galg ontsnapt zijn en hij wedijvert in het bedriegen met Schoonpraatje die veel brandewijn drinkt en een dubieuze carrière bij het leger zou hebben gehad. De valse schellingen, de defecte bijbels, de onbetaalde rekeningen: het wordt allemaal breed uitgemeten. Ook het huisjesmelken van de familie komt aan de orde: in een van de toneelstukken ontstaat er een relletje als Valsgelaat huur gaat innen in de Runstraat.¹³ Lindenberghs transacties met huizen spelen ook een rol in 'Schrokhart Slingerbeen' waarvan hier de titelprent met toelichting is afgebeeld. In dat stuk wil Schrokhart Vroomaard een koopbrief laten ondertekenen die hem twee huizen voor de prijs van één moet bezorgen. Die streek mislukt want Vroomaard wordt op tijd ingelicht over Slingerbeen: 'heel Nederland kent hem door zyn schelmeryen, want steelen, bedriegen, en valsheid zyn zyne dagelijkse bezighede; gelijk die van zyn Wyf en Zuster ...'. Toen Jacob Lindenbergh was overleden verscheen tenslotte nog een anoniem gedicht waarin een grafschrift werd voorgesteld:

'Ter gedagtenis van

SCHROKHART SLINGERBEEN

alias Oliphants-Poot, Heer van Paddestein, & c.

Die berugt door zyn Guitestukken en Schelmeryen, van ieder gehaat, van niemand bemind, en by elk bekend was; die Weduwen en Wezen bedroog, en te kort deed; beroemd door zyn Loteryen en Beleeningen van defecte Bybels en Boeken; door valsche Assignatiën en Koopbrieven te maaken; door valsche Schellingen te Stempelen; door zyn Buuren haar Muur te breeken, en zo 't Geld uit hun Huis te haalen; Arbeidslieden haar Loon te besnoeijen; en diergelijke ongehoorde Dieveryen te begaan, die gelukkig meer als een galg te ontsnappen en eindelijk, tot ieders verwondering, op zyn Bed is gestorven, den 25 van Herfstmaand, Ao MDCCXXVII ...'

Dit zou moeten prijken op een grafmonument op de Volewijk (waar de galg stond).¹⁴

Anna de Burlett hield als weduwe het huizenbezit in Amsterdam aan. Zij stak zich diep in de schulden en op 25 maart 1741 moesten er vijf huizen bij executie worden verkocht. De opbrengst van die veiling was f 14.900 maar de hypothecaire schuld was f 15.000 (exclusief achterstallige rente) en bovendien werd op een deel van de opbrengst beslag gelegd door een steenkoper, een timmerman, een metselaar en

een glazenmaker wegens onbetaalde rekeningen.¹⁵

Tot zo ver wat Dr. Van Eeghen over de handel en wandel van de Lindenberghs in Amsterdam wist te vinden. We keren terug naar Breukelen. Weyerman had toen hij in 1725 over Lindenbergh begon te schrijven zelf al een heel wonderlijk leven achter de rug. Zijn geschrijf zou hem uiteindelijk in de Gevangenpoort doen belanden.¹⁶ Vermoedelijk heeft Lindenbergh het huis dat hij in 1722 van Hendrik Block had gekocht afgebroken, het terrein uitgebreid en een nieuw huis neergezet. Weyerman heeft dit alles goed kunnen volgen want hij woonde toen zelf in Breukelen, op Meerenhoef. Hij vond Lindenberghs huis ('Dat Spookpaleys der Vegt') maar een raar bouwsel en kondigde een beschrijving aan van de buitenplaats 'bij weynige met den Tytel van *Kleyn Angola*, doch aan veele bekend met den Doopnaam van *Slakkenburg*', waarvan de bouwheer vermaard is 'door zyn kromme Pooten'.¹⁷ Op 3 en 10 september 1725 werd in de 'Ontleeder' een bezoek aan de plaats beschreven. Campo vertelt Kakus dat hij veel heeft gehoord over de 'opreyzende Muuren uwes Paddesteyns'. Kakus is zelf de architect en bijzonder trots op zijn schepping.¹⁸ De ingang is laag en smal, het huis heeft Engelse schuiframen, er is slechts één, een Engelse schoorsteen die versierd is met lofwerk, door Kakus 'zelfs zeer cierlijk gesneeden met een geschaart Broodmes, beschildert met het Hemelsblauw des Antikrists, (Tonnetjes Zwart) en vergult met dat stofgoud waar meede *Abderietsche*¹⁹ Tabaksverkoopers hun dorre Blaadjes kleuren'. Er is een stal, een tuinhuis, een wonderlijke volière en een tuinpoort met een protserig monogram. Campo klaagt over de steile trap die men door een gat bereikt (dat detail klopt) en 'die zo maklyk was om te beklimmen, als een met Spaansche zeep bestreeken Mast'. Kakus verklaart 'Ik heb een Trap geordonneert die geen Matroos zal durven opklimmen'.

Na Lindenberghs dood bleef zijn weduwe nog tot 1732 lid van het boekverkopersgilde.²⁰ Later woonde zij buiten Amsterdam, in 1736 in Utrecht, in 1737 op de buitenplaats in Breukelen. Haar twee dochters waren getrouwd met predikanten, Anna Maria in 1726 met Ds. Lambertus van de Poll, praeceptor van de Latijnse School in Amsterdam²¹ en Catharina in 1728 met Ds. Henricus van der Burcht. Catharina hertrouwde met Arnold Elliott (wedunaar van Barendina van der Velden) en ging toen in Utrecht wonen.²² Dat huwelijk tussen de dochter van de 'valse stempelmunter' en Elliott die 'waerdijn en essayeur van de Provinciale Munte 's Lands van Utrecht' was is haast te mooi om waar te zijn.

De weduwe Lindenbergh hield het buitenverblijf in Breukelen nog aan tot 1741 toen het huis moest worden geveild. De gegevens in de Utrechtse archieven geven een aardige aanvulling op wat Dr. Van Eeghen in Amsterdam vond: ook hier een spoor van schulden. Op 7 juli 1736 verscheen de weduwe voor notaris Volkert Versteegh te Utrecht en machtigde haar schoonzoon Elliott om *f* 1.000 op te nemen met haar buitenplaats te Breukelen of vaste goederen in Amsterdam als onderpand. Wij zouden van een consumptief krediet spreken want het geld is bestemd voor haar zoon Jan Ferdinand, voor 'alimentary en zijne studie'. Elliott weet van Jonker Jan Jacob de Geer, heer van Reijnhuijze een hypotheek op de buitenplaats te krijgen.²³ Jean Cliquet van Vegtvliet geeft de weduwe Lindenbergh bij die gelegenheid een nieuwe erfpachtbrief voor de tuin 'daarop tegenwoordig een steenen speelhuys door haar daerop getimmerd staat'.²⁴

Op 11 oktober 1737 verscheen de Kockengse notaris Hendrik Bilstijn op de buitenplaats om het testament op te maken van Anna de Burlett 'siekkelijk te bedde leggende edogh haar verstand, Redene en Uijtspraak volkomentlijk hebbende en Gebruijkende'. Interessant is de bepaling dat twee van de drie kinderen een deel van de erfenis moesten gebruiken om lijfrenten te kopen die tijdens hun leven niet mochten worden verkocht.²⁵ Die bezorgdheid over de financiële toestand van haar kinderen belette haar niet om nog meer schulden aan te gaan. Enkele weken later leende zij f 3.000 van haar zuster Maria en machtigde zij haar schoonzoon Van de Poll om f 4.000 te lenen met haar goederen in Amsterdam als onderpand. Die laatste lening diende ter delging van rekeningen van de metselaar Pieter van Rossum en de timmerman Gerrit van Gijtenbeek te Breukelen wegens 'loon, geleverde matrialen en aangenomen werken op haar Comparantes Plaats genaamt Lindenbergh ... als mede Enige Verder openstaande Verschove en onbetaalde schulden'.²⁶

Maria de Burlett gebruikte de vordering op haar zuster weer als onderpand toen zij in 1739 f 1.200 leende van Arent van der Waijen (1685 - 1767), bewindhebber van de Westindische Compagnie.²⁷ De weduwe Lindenbergh betaalde vervolgens zelfs de erfpachtcanon en de 'ongelden' (een onroerend goed belasting) niet meer en toen Van der Wayens lening op 6 mei 1741 (vlak na de veiling in Amsterdam) afliep stortte het financiële kaartenhuis in elkaar.²⁸ Er werd besloten de plaats op 12 juni te veilen. Jean Clicquet protesteerde dat daarbij van overdracht van de tuin geen sprake kon zijn: wegens de achterstallige betalingen van de canon was (volgens een clause in de erfpachtbrief van 1736) de erfpacht vervallen en het speelhuis zijn eigendom geworden.²⁹ Dat conflict is blijkbaar bijgelegd want de oude regeling bleef nog tot 1796 van kracht.

1741 - 1764: Hendrik Colonius en Angenieta van Broekhoff.

Gerrit Colonius en Gesina Grim lieten op 23 januari 1692 hun zoon Hendrik dopen in de Nieuwe Kerk in Amsterdam. Vader Colonius was een welgesteld koopman in wijn op de Nieuwezijds Voorburgwal (later op de Herengracht bij de Hartenstraat). Ook Hendrik werd koopman. Zijn entree in het Amsterdamse zakenleven zal wel zijn vergemakkelijkt door de familiebanden met enkele vooraanstaande figuren in die kring, o.a. Pieter de Smeth (1665 - 1724) en Dirk Bontekoning (1682 - 1736).³⁰ Bicker Raye noemt zijn oudere broer Jan Colonius een groot 'axionist' en ook Hendrik Colonius was actief op de beurs. Voordat hij Hoogerlust kocht had hij een buitenplaats bij Warmond waarover Rademaker schreef:³¹

'De Lustplaats van een Zuil der Beurs van d'Ystad wenkt
My toe: Colonius kan hier zich zelf vermaaken
Wanneer hy, moede om voor zyn koopbelang te waaken,
Zyn adem vrolyk haaldt, door geene zorg belet
Sints Febus ryst, tot dat hy 's avonds gaat te wedt'.

Toen in 1730 zijn ouders kort na elkaar overleden erfde Hendrik Colonius een groot vermogen. Er viel zoveel aan onroerend goed en effecten te verdelen dat de notaris vijftienzig bladzijden voor de boedelscheiding nodig had.³² De interessantste stukken bleven nog buiten die opsomming. Dat waren de Engelse aandelen

die Gerrit Colonus bezat, o.a. van de 'Governour and Company of merchants of Great Brittain; trading to the Southsea and other parts of America and for encourageing the fishery': de lange officiële naam voor de beroemde Southsea Company die in 1720 voor financiële chaos in Europa had gezorgd. De koers was toen door speculatie (later aangeduid als de 'Southsea bubble') van £ 129 tot £ 1.240 gestegen maar (toen de zeepbel uiteen spatte) aan het eind van het jaar weer teruggevallen naar £ 120.³³ Die 'aktiedolligheid' had ook in Amsterdam velen meegesleurd. Bicker Raye suggereerde dat broer Jan toen tonnen had verdiend (27.12.1736). Zou vader Gerrit toen ook een financiële slag hebben geslagen? Hoe het ook moge zijn, hij liet in 1730 zijn kinderen in welstand achter. Dat wordt bevestigd door het testament dat zijn dochter Johanna twee jaar later liet opmaken: dat somt maar liefst twee ton aan legaten op.³⁴

Engelse aandelen bleven ook na het 'aktiejaar' 1720 populair. Er was in de dertiger jaren een levendige handel in premiecontracten (wij spreken nu over een optiebeurs), vooral voor aandelen in de Engelse Oostindische Compagnie. Toen de koers daarvan in de zomer van 1733 scherp daalde kwamen enkele bekende Amsterdammers in grote financiële moeilijkheden. Er waren in 1734 enige geruchtmakende faillissementen, o.a. dat van David Leeuw van Lennep. Tot zijn crediteuren behoorden ook Jan en Hendrik Colonus. Pas in 1752 (Van Lennep en Jan Colonus waren toen al overleden) werd er een kleine vijftienduizend gulden onder de schuldeisers verdeeld, minder dan vijf procent van wat zij gezamenlijk te vorderen hadden.³⁵ Toen het kalf verdronken was werd de put gedempt: in 1739 werd er een 'reglement wegens het opeyssen en aanzeggen der premiecontracten van actiën' opgesteld. Hendrik Colonus was een van de ondertekenaars.³⁶

Hij trouwde pas toen hij 46 jaar was. Op 17 september 1738 ging hij in ondertrouw met de dertigjarige Angenieta van Broekhoff die uit Arnhem kwam. In de huwelijksvoorwaarden werd bepaald dat winst en verlies in het huwelijk voor rekening van de bruidegom zouden komen.³⁷ Colonus woonde toen op de Herengracht, in het huis (nr. 390) dat bekend is door de gevelversiering: een man en een vrouw verbonden door een touw. Een jaar na de bruiloft verhuisde hij naar een veel deftiger gedeelte van de gracht: hij kocht toen voor *f* 40.000 nr. 494 met een aangrenzend huis in de Vijzelstraat.³⁸ In 1742 had hij daar twee dienstboden, een koets en twee paarden. Zijn inkomen was toen minstens *f* 7.000.³⁹

Een jaar eerder had hij het buitenplaatsje in Breukelen gekocht.⁴⁰ In de Vechtstreek zal hij zich niet vreemd gevoeld hebben. Zijn oom Dirk Colonus was schepen van Loenen geweest en had daar een buitenplaats (Hoogerwerf) die nog steeds in het bezit van de familie was. Hendriks zuster Geertruyd Bontekoning-Colonus bezat onroerend goed in Breukelen en op Bosch en Vecht kon hij een volle nicht opzoeken, Geertruid Ploos van Amstel-Grim.⁴¹ Hendrik Colonus heeft de naam Hoogerlust aan het plaatsje gegeven; hij heeft het terrein uitgebreid; hij kocht in 1744 voor *f* 75 een 'gestoelte' in de kerk te Breukelen (die kerkbank zou tot 1801 bij het huis horen); en hij is aan het eind van zijn leven het huis permanent gaan bewonen.

Toen Colonus in Breukelen verscheen lagen er tussen zijn buitenplaats en die van Jan Willink Janszoon (Vechtstroom) nog drie percelen: de aan Hoogerlust grenzende gang, ten zuiden daarvan een terrein waar Erenst Woutersen Koijman⁴² een boerderij had en vervolgens een aan Vechtstroom grenzend erf met huis dat

eigendom was van de Amsterdamse timmerman Arnoldus van Hoorn. Hoogerlust en Vechtstroom kwamen aan elkaar te grenzen toen Willink en Colonius die percelen bij hun terreinen trokken. Dat proces van consolidatie ging gepaard met enige fikse burenruzies. Willink had in 1736 het bouwland ten westen van de dijk gekocht en was daardoor eigenaar geworden van de gang.⁴³ In juni 1742 waren er bij die gang metselaars aan het werk in opdracht van Colonius; waarschijnlijk werd er een muur langs de grenslijn gebouwd. De metselaars kregen bezoek van notaris Kasteleyn die namens Willink protesteerde dat 'gij een fundament van muurwerk in de grond heeft gemetseld het welk wel seven à acht duymen naar buyten in syn ... gang en grond is'. Zij beloofden het 'muurwerk' weer af te breken.⁴⁴

Twee jaar later kocht Willink het bezit van Van Hoorn en Colonius dat van Kojman.⁴⁵ Willinks gang was nu een enclave in het gebied van Colonius geworden. De twee heren kregen onmiddellijk ruzie over de vraag wie er nu een schutting aan de zuidkant van de gang mocht neerzetten. De zaak liep hoog op: er werd geprocedeerd bij het Provinciale Hof in Utrecht, Willink zette een schutting neer die weer werd afgebroken, Colonius bouwde een tweede en pas toen Willink een derde schutting had geplaatst rijpte het inzicht dat hierover 'langduerige en kostbare procedueren' konden ontstaan. Colonius vroeg Willink om ergens anders een uitweg voor zijn bouwland te maken en hem de gang te verkopen. Er was Colonius aan de eigendom van de gang 'seer veel gelegen ... tot bevrijding van sijne Hofsteede en Erven' en dat bleek ook wel want hij betaalde er *f* 1.050 voor plus nog eens *f* 300 voor Willinks kosten. De ongeveer vijftientig meter lange gang zal daarmee wel het duurste stukje grond in de Vechtstreek zijn geworden. Tenslotte kon de notaris noteren dat 'hiermede alle proceduuren tusschen partijen komen te Cesseeren'.⁴⁶ Colonius werd eigenaar van de gang en sindsdien vormden Vegtvlief, Hoogerlust en Vechtstroom een trits aaneengesloten buitenplaatsen langs de Vecht.

Colonius had omstreeks 1745 nog wat problemen met het huis. Er moesten metselaarsknechts uit Amsterdam komen om de kelder te repareren 'die seer lek was en dikwijls water in quam'. Het hielp weinig want in 1758 verklaarde Maria van de Klugt (die schoonmaaktster op Hoogerlust was) dat zij 'meermalen veele emmers water uyt de kelder heeft geklept en uytgedragen, ook nadat de metselaars hadden geweest'.⁴⁷ Colonius verleende wel eens een hypotheek voor een huis in het dorp, b.v. in 1747 voor een 'scheepsmakerije' in de Klapstraat (nu de Herenstraat); maar verder heeft hij in de Breukelense archieven geen sporen achtergelaten.⁴⁸ In 1757 woonden Hendrik Colonius en Angenieta van Broekhoff niet meer in Amsterdam maar in Leiden, aan het Rapenburg. Er werd toen een nieuw testament opgemaakt waarin zij elkaar wederzijds tot universeel erfgenaam benoemden. De 'diaconie armen van de gereformeerde nederduytse gemeente' in Amsterdam, aan wie in een eerder testament nog het pakhuis 'Het Bordeaux Brandewijnstuk' aan de Nieuwe Rapenburgergracht in Amsterdam werd gelegateerd, werden niet meer genoemd. Dat kostbare bezit (het pakhuis zou in 1768 maar liefst *f* 11.400 opbrengen) zou uiteindelijk niet bij de armen maar juist bij enkele zeer rijke Amsterdammers terecht komen.⁴⁹ In 1762 ging het echtpaar vermoedelijk permanent in Breukelen wonen.⁵⁰

Colonius overleed op 9 december 1763 op Hoogerlust.⁵¹ Zes dagen later passeerde

de lijkstaatsie de kerk van Breukelen (waar de klok vier uur lang werd geluid), op weg naar Amsterdam. Daar werd Hendrik Colonus de volgende dag in de Nieuwe Kerk begraven.

Zijn huwelijk was kinderloos gebleven en er moest dan ook in Amsterdam aangifte worden gedaan voor de collaterale successie. Er werd *f* 39.500 aan onroerend goed opgesomd: de huizen aan de Herengracht en in de Vijzelstraat, twee kleinere huizen en drie pakhuizen. Aan waardepapieren werd *f* 24.371 aangegeven, o.a. voor een aandeel in de Oostindische Compagnie (*f* 11.371). Het totaal van de aangifte (*f* 63.871) lag, zoals een paar jaar later zou blijken, ver beneden de werkelijke waarde.⁵² Angenieta van Broekhoff moest nu zij weduwe was geworden een nieuw testament maken om te voorkomen dat na haar dood het hele bezit naar haar familie zou gaan. Dat deed zij al in januari 1764.⁵³ Van dit testament profiteerden (behalve 'mijn goede vriend Pieter Hulscher' die een legaat van *f* 4.000 kreeg) haar neven en nichten Bontekoning, de vier kinderen van Dirk Bontekoning en Geertruijd Colonus: Floris Bontekoning, Geertruy Bontekoning (echtgenote van Frans Bosboom), Gezina Bontekoning (getrouwd met de befaamde Dr. Hugo van der Poll) en Johanna Bontekoning (de vrouw van Ds. Johannes Boskoop).⁵⁴ Zij kregen alle meubels, kleren en sieraden en erfden bovendien de helft. De andere helft ging naar de familie Van Broekhoff.

De weduwe Colonus hield het bezit in Amsterdam aan maar Hoogerlust werd verkocht: in mei 1764 werd Gerard van der Burgh voor *f* 6.500 de nieuwe eigenaar.⁵⁵ Angenieta van Broekhoff is toen vermoedelijk in Amsterdam gaan wonen. Zij overleed vier jaar later (op 29 april 1768) en werd in de Nieuwe Kerk begraven (6 mei).

De drie executeurs van haar testament (Floris Bontekoning, Frans Bosboom en Pieter Hulscher) lieten het onroerend goed in Amsterdam in augustus veilen. Herengracht 494 bracht toen *f* 27.500 op, de drie pakhuizen *f* 29.475, twee andere panden *f* 9.740.⁵⁶

1764 - 1771: Gerard van der Burgh en Anna Aletta Varlet.

Gerard van der Burgh was in 1714 in Amsterdam geboren. Zijn ouders waren Jan van der Burgh en Clara Saara Braems. Hij werd koopman en vestigde zich op de Prinsengracht. In 1754 trouwde hij met de vijftientigjarige Anna Aletta Varlet, dochter van Daniel Varlet op de Keizersgracht.⁵⁷ Van de voor die gelegenheid gemaakte gedichten zijn er vier in manuscript bewaard gebleven.⁵⁸ In een ervan wordt al op het moederschap van de bruid geanticipeerd:

'O! (zugt ze) mogt dit wight zoo klyn

Een spruitje voor den Heere zijn'.

Petrus Brouwer, theologisch student, geeft in zijn 'Huwelijkszang Ter Bruilofte van den Heer Gerard van der Burgh en Jongkvrouwe Aletta Varlet' ook geen blijk van grote poëtische gaven. Hij rijmt:

'VAN DER BURGH', dus zoud Zy spreken

Heb ik, op 't aanhoudend smeken

Hart en hand, naast God, gewyd:

'k Min Zyn Deugd, en stille zeden,

'k Agt Zyn afgepaste treden,

'k Ben met Zyn bezit verblyd.

'k Durf Myn welvaart aan Hem wagen:
'k Wil zyn lasten helpen dragen
Delende in zyn vrolykheid,
God, die U aan my gegeven,
Heeft, will' Mij aan U doen kleven
Tot ik spade van U scheid ...'

en hij laat die vrolijke bruidegom antwoorden:

'k Wil op 't Deugdspoor met U wandlen,
Met U van den Godsdienst handlen ...'

en zo wordt er nog een hele tijd door gerijmeld zonder dat wij veel meer te weten komen dan dat het echtpaar vroom was. Er werden drie kinderen uit dit huwelijk geboren: Daniel Gerard in 1755, Sara in 1758 en Anna Aletta in 1763.

Toen Gerard van der Burgh in 1764 Hoogerlust kocht van de weduwe Colonius was hij kanunnik van de Dom. Hij woonde toen nog wel in Amsterdam maar op 16 maart 1765 werd hij ingeschreven als nieuwe burger van Utrecht. De buitenplaats in Breukelen heeft hij niet lang gehouden. In 1771 verkocht hij Hoogerlust voor *f* 10.000 ('goed groff Zilvergeld off Goude Rijders') aan Maria de Marees (weduwe van Nicolaas Tonis) te Amsterdam.⁵⁹

De Van der Burghs woonden in Utrecht (in de Brigittenstraat) toen in 1789 de ouders kort na elkaar overleden. Zij werden beiden zeer deftig in de Jacobikerk begraven: de begrafenis van Vrouwe Anna Aletta Varlet kostte *f* 120, die van de WelEdGeb. Heer Gerard van der Burgh *f* 150. Hun zoon keerde later terug naar de Vechtstreek. Mr. Daniel Gerard van der Burgh (die al in 1779 kanunnik van de Dom was geworden) kocht in 1803 voor het kolossale bedrag van *f* 167.000 de heerlijkheid Cronenburgh bij Loenen.⁶⁰

1771 - 1780: Maria de Marees, weduwe van Nicolaas Tonis.

Nicolaas Tonis was koopman in glas en werd in 1728 poorter van Amsterdam. Toen hij dertig jaar was, in 1726, trouwde hij zijn eerste vrouw, Agneta Fabri. In 1742 woonde hij op de Gelderse Kade. Zijn inkomen was toen niet bijzonder hoog (*f* 2.500) en hij was slechts 'halve kapitalist' maar hij hield er toen al wel een buitenplaats op na.⁶¹ Vijf jaar later verloor hij zijn vrouw: Agneta Fabri werd op 13 januari 1747 begraven. De weduwnaar wachtte niet lang met hertrouwen: hij ging al op 21 april in ondertrouw met de ruim twintig jaar jongere Maria de Marees (1718 -1780). Zij was een dochter van Pieter de Marees, koopman en fabrikant van lint op de Prinsengracht, en van Maria Margaretha Ockhuyzen.⁶² De Ockhuyzens, die o.a. actief waren in de zijdehandel, hadden vele banden met de Vechtstreek. Een oom van Maria de Marces, Matthias Ockhuyzen, was bijvoorbeeld eigenaar van Leeuwendijk en Vrederust in Loenen; zijn kinderen zouden die huizen tot 1792 aanhouden.⁶³

Het echtpaar Tonis-de Marees kreeg drie kinderen, maar de kindersterfte eiste zijn tol: Nicolaas Pieter werd gedoopt in 1749 en in datzelfde jaar begraven, Maria Margaretha werd in 1753 gedoopt en het volgende jaar begraven. Alleen Hendrik Nikolaas Tonis (1750 - 1821) zou zijn ouders overleven. Materieel ging het Nicolaas Tonis beter. Hij was inmiddels een vermogend man geworden: in 1751

kocht hij voor *f* 7.700 een huis aan de Gelderse Kade, in 1752 voor *f* 4.750 een aandeel ($\frac{1}{16}$) in de brouwerij 'Het Anker' op de Korte Prinsengracht en in 1755 voor *f* 28.000 een huis aan de Herengracht, nr. 12.⁶⁴ Daar woonde hij tot zijn dood vier jaar later; hij werd op 28 november 1759 begraven.

Maria de Marees bleef achter met de negenjarige Hendrik Nikolaas. Zij is niet gaan rentenieren: uit het 'Naamregister van alle Heren kooplieden' etc. voor 1766 blijkt dat zij de handel in glas als weduwe voortzette. Zij ontwikkelde ook activiteiten op het gebied van de rederij, zoals blijkt uit een akte betreffende de verkoop van het schip de 'Hendrik Nikolaas' in Curaçao in 1775.⁶⁵

Inmiddels had de weduwe Tonis in 1771 het huis in Breukelen van Van der Burgh gekocht. Zij bleef echter op de Herengracht wonen, Hoogerlust werd alleen als buitenverblijf gebruikt. Haar zoon was kort na de aankoop student geworden; hij liet zich op 19 maart 1772 inschrijven in Utrecht. Toen zijn moeder op 25 november 1780 in Amsterdam overleed erfde hij de buitenplaats.

1780 - 1801: Mr. Hendrik Nikolaas Tonis en Frederica Elisabeth Cramer.

Hendrik Nikolaas Tonis had zijn studie in Utrecht afgesloten met twee dissertaties: 'Quaedam de motu composito, ejusque usu in physica et mathesi' (1777) en 'De potestate domini in servos, eorumque prolem' (1778). Hij was nog vrijgezel toen zijn moeder in 1780 overleed maar op 11 oktober 1781 ging hij in ondertrouw. Zijn bruid was de 29-jarige Frederica Elisabeth Cramer, die toen op de Keizersgracht woonde, dochter van Hendrik Cramer en Alida van Driest.⁶⁶ De bruiloft werd op 28 oktober gevierd en er verschenen huwelijkszangen onder de fraaie titel 'Isaak getroost na den dood zijner moeder ...'.

Mr. Tonis' bezit in de Vechtstreek bleef niet beperkt tot Hoogerlust. Hij investeerde in huizen en in land (o.a. bouwland in de Otterspoorbroek)⁶⁷ en kocht in 1787 de buitenplaats Vreeden Hoff in Nieuwersluis. Toen Maria Altius in 1796 Vegtvlief verkocht (grotendeels aan Wijnand van Driest, een oom van mevrouw Tonis) werd een klein deel van het bezit afgesplitst en aan Mr. Tonis verkocht. Dat betrof allereerst de 'erfpacht van vijf guldens tien stuivers sjaars gaande uyt een stukje uytendijk gelegen ten zuyden de hofstede vegtvlief in het plaatsie hogerlust'. Mr. Tonis werd daardoor eigenaar van de tuin die sinds de tijd van Jacob Lindenbergh van Vegtvlief was gepacht: Hoogerlust werd nu 'geheel en al vrij en allodiaal goed'. Bovendien kocht Tonis van Maria Altius $2\frac{1}{2}$ morgen bouwland, strekkende 'aan de oostzijde van de schutting van het buytenplaatsie Hogerlust gedeeltelijk van de sloot die de uytendijk van de hofstede vegtvlief van den dijk of rijweg afscheyd westwaards op over gemelden dijk ...': het bouwland door de uitgang waarvan Colonus en Willink een halve eeuw eerder hadden geruzied. Dit gebied moest nu door sloten van het Vegtvlief-terrein worden gescheiden. Een deel ervan ('een end uytgeplante laan van het bos langs den dijk of wagenweg') werd als overplaats bij Hoogerlust getrokken.⁶⁸

In deze periode trok Mr. Tonis zich vermoedelijk tijdelijk terug uit Amsterdam.⁶⁹ Omstreeks 1800 begon hij delen van zijn bezit te verkopen, hij ging zich blijkbaar op Vreeden Hoff concentreren. Oud Over werd kort nadat het van Alida van Driest was geërfd van de hand gedaan. In 1801 volgde de verkoop van Hoogerlust dat toen voor *f* 500 per jaar was verhuurd. De koopsom bedroeg *f* 5.500; Mr.

Tonis verleende zelf een hypotheek voor ruim de helft van dat bedrag (*f* 3.000 à 4%, in zes jaar af te lossen). De overplaats werd niet meeverkocht en een klein deel van de huur (*f* 25) bleef dan ook voor Mr. Tonis 'als wordende deese gerekend voor de beplante akker en Laan over den dyk gelegen en dewelke ... wel bij voor(noemde) buytenplaats zijnde verhuurd dog onder deese koop niet begrepen en aan den Verkoper in Eygendom verblijven'. Ook het gestoelte in de kerk te Breukelen werd niet meeverkocht.⁷⁰ Enkele maanden later verkocht Mr. Tonis het land ten westen van de weg (inclusief de laan) voor *f* 2.500 aan de Domdecaan Anthonie François van der Voort.⁷¹

Mr. Tonis werd op 25 februari 1806 benoemd tot raad van Amsterdam. De regeringswisselingen van de volgende jaren hebben zijn positie niet beïnvloed: hij zat in het stadsbestuur tijdens de nadagen van de Bataafse Republiek, tijdens het Koninkrijk Holland en de periode van de inlijving bij Frankrijk (Napoleon benoemde hem tot municipale raad bij Keizerlijk Decreet van 12 mei 1811) en ook weer na het herstel van de onafhankelijkheid.⁷² In 1820 vermeldt het Heerenboekje hem als commissaris van het trekpad op Utrecht. Hij woonde toen nog op de Herengracht maar was inmiddels verhuisd naar nr. 520. Zijn vrouw was regentes van het oude mannen- en vrouwengasthuis geworden, een functie die zij bijna twintig jaar (1817 - 1836) uitoefende.⁷³

Mr. Tonis overleed in 1821, Frederica Elisabeth Cramer in 1836.

1801 - 1843: Thomas Bruyn, Maria Theresia Hoeman en hun kinderen.

De nieuwe eigenaar van Hoogerlust was Thomas Bruyn die makelaar in Amsterdam was. Hij was op 19 juli 1756 in de Evangelisch-Lutherse kerk gedoopt. Zijn vader, Coenraad Bruyn, was koopman in suiker en suikerraffinadeur en (sinds 1758) makelaar. Zijn moeder, Anna Bendeker, zette dat bedrijf later voort op de Prinsengracht (bij de Looiersgracht) onder de naam Wed. Coenraad Bruyn en Comp. Thomas Bruyn verloor zijn eerste vrouw, Maria Stiesel, in 1787. Hij wachtte bijna twaalf jaar met hertrouwen. Op 30 november 1798 ging hij in ondertrouw met Maria Theresia Hoeman⁷⁴, die toen 22 was. Thomas Bruyn, die inmiddels tot makelaar was benoemd (1790), woonde toen op de hoek van de Heren- en de Leliegracht. Later verhuisde het gezin naar de Keizersgracht (tegenover het Huis met de Hoofden).⁷⁵

Maria Theresia Hoeman schonk haar man vijf kinderen; het zal op Hoogerlust toen wat levendiger zijn geweest dan bij het kinderloze echtpaar Tonis. In Amsterdam ging het gezin later op de Oude Turfmarkt wonen. Daar overleed Thomas Bruyn op 28 augustus 1828, 72 jaar oud. Hij was in 1798 op huwelijkse voorwaarden getrouwd maar nu bleek dat er geen rekeningen waren bijgehouden, zodat niet duidelijk was hoeveel de weduwe toekwam. Zij stelde zich tevreden met een kandsdeel. Zij en haar vijf kinderen deelden elk voor $\frac{1}{7}$ in de erfenis en voor $\frac{1}{6}$ in Hoogerlust (van dat deel van de nalatenschap werd een zoon uit het eerste huwelijk namelijk uitgesloten).⁷⁶ De erven Bruyn hebben het huis nog vijftien jaar aangehouden. Twee van de zoons, Abraham Jacob en Laurens Augustus Bruyn kregen in die tijd een nauwere band met Breukelen: zij kochten in 1833 voor *f* 32.300 de buitenplaats en steenfabriek Vecht en Rhijn.⁷⁷ In 1842 woonden die twee zoons en hun moeder alle drie in Breukelen-St. Pieter. Er werd toen besloten

om Hoogerlust te verkopen⁷⁸ maar na ruim een half jaar was er nog geen koper gevonden. In de Utrechtsche Provinciale en Stads-Courant van 3 mei 1843 werd toen de veiling aangekondigd van '...Het *Buitenverblijf* genaamd *Hoogerlust*, alleraangenaamst gelegen zoo aan de Straatweg, als aan de rivier de Vecht, onder de Gemeente Breukelen, zeer nabij het dorp en daardoor bijzonder geschikt voor Zomer en Winterverblijf, met deszelfs Hechte, Sterke, weldoortimmerde en zeer Logeabele HEERENHUIZINGE, Koetshuis, Stalling, Koepel, Tuin en Erve, zijnde de huizinge voorzien, van zes zoo Boven als Benedenkamers, Keuken, Kelder, Droogzolder met twee Domestiquekamers en Vliering, leverende het geheel zeer uitgestrekte en riant gezigten op'. Drie dagen later werd in het logement het Statenwapen de veiling gehouden. De koper werd verplicht veertig winterluiken voor een gulden per stuk over te nemen. Voor de spotprijs van f 3.000 werd het huis eigendom van de Loenense meester-timmerman en molenmaker Lourens Krook.⁷⁹

1843 - 1846: Lourens Krook en Dirkje Vleugel.

De naam Krook kwam in die tijd veel voor in de Vechtstreek maar Lourens Krook was zelf in Haarlem geboren. In 1818 kocht hij in Loenen het huis Vrederust om het daarbij behorende tuinmanshuis in handen te krijgen. Het huis zelf verkocht hij al weer in 1819.⁸⁰ Ook Hoogerlust heeft hij maar kort gehouden maar het was wel een heel goede investering: drie jaar later verkocht hij het huis voor f 5.300. Vermoedelijk is hij zelf in die jaren in Loenen blijven wonen en werd Hoogerlust verhuurd.⁸¹

Lourens Krook overleefde zijn vrouw Dirkje Vleugel en overleed 79 jaar oud op 30 augustus 1864 te Loenen.

1846 - 1852: Nicolaas Monné en Dina Gerarda Jacoba Snel.

Nicolaas Monné was in 1846 kostschoolhouder te Breukelen. Of die school in Hoogerlust gevestigd was valt niet meer na te gaan. Toen Monné het huis van Krook kocht woonde hij in ieder geval nog in de Heerenstraat maar een dag later hebben de Monnés zich al aan de Straatweg geïnstalleerd. Monné verkocht toen een ten zuiden van zijn huis gelegen stuk grond met het koetshuis, de stalling en de daar achter gebouwde daggelderswoning voor f 1.800 aan Albertina Henriette Gildemeester, de weduwe van Jan Coenraad Duuring. Hoogerlust vormde destijds een enclave in het grondgebied van de weduwe Duuring: zij was niet alleen eigenares van Vegtvlief en Vechtstroom maar ook van de daarbij behorende overplaatsen ten westen van de weg en van het bouwland aan de overkant van de rivier. Vechtstroom was inmiddels afgebroken. De naam ging over op het huis dat aan de noordelijke grens van het Vechtstroom-terrein stond, vlakbij Hoogerlust. De bijgebouwen die de weduwe Duuring van Monné kocht stonden tegen dat huis aan. Haar zoon Gerard Daniel Duuring (later burgemeester van Breukelen) ging kort na de verkoop in het huis wonen.⁸²

Monné nam twee hypotheeken op Hoogerlust. A.A. Kok, de eigenaar van Boom en Bosch leende hem f 2.500, de andere lening werd verstrekt door 'Zijne Excellentie de Hoogwelgeboren Heer Godard Alexander Gerrit Philip Baron van der Capellen

van Berkenwoude, Minister van Staat, oud Gouverneur generaal van Neerlands Indiën'. Van der Capellen (die het de Inlandse hoofden als G.G. niet makkelijk had gemaakt en die een eervolle vermelding in de 'Max Havelaar' zou krijgen) heeft niet lang van de renten mogen genieten: hij schrok zo van wat hij tijdens de Februari revolutie in Parijs zag dat hij spoorlags terugkeerde naar zijn buitenverblijf Vollenhoven, in diepe melancholie verzonk en op 10 april 1848 zelfmoord pleegde.⁸³

Of de Monnés een succes van de kostschool hebben weten te maken betwijfel ik: het bevolkingsregister vermeldt slechts drie leerlingen, waarvan één hun dochter is. Na zes jaar verkoopt Monné het huis voor f 7.000 aan juffrouw Albertine Johanne Marie Gobelius Schadd die zich liet vertegenwoordigen door Everhardus Pieter Temminck, candidaat-notaris te Wijk bij Duurstede⁸⁴. Onder haar bewind zou de kostschool tot bloei komen.

De Monnés bleven nog vijf jaar in Breukelen wonen; in 1857 vertrokken zij naar hun geboortestad Utrecht.

1852 - 1888: Albertine Johanne Marie Gobelius Schadd, Everhardus Pieter Temminck en hun kinderen.

Juffrouw Gobelius Schadd was op 10 februari 1818 geboren te Wamel (dicht bij Tiel) als dochter van Mr. Jan Johannes Nicolaas Gobelius Schadd (1778 - 1832) en Elisabeth Ludolphina Meijnhardt (1785 - 1865). Haar vader was schout en notaris in Wamel geweest en vervolgens hoofd-ambtenaar in Suriname waar hij overleed toen zij veertien jaar oud was. Toen zij Hoogerlust kocht was zij institutrice te Wijk bij Duurstede en door de kostschool over te nemen volgde zij het voorbeeld van haar oudere zuster Geertruida Helena Wilhelmina Gobelius Schadd (1810 - 1872) die ook onderwijzeres en schoolhoudster was.⁸⁵

Uit het bevolkingsregister blijkt dat juffrouw Schadd het huis op 1 augustus 1852 betrok, samen met haar moeder, Jhr. Jacob Daniel Smislaert, een secondante en vier dienstmeiden. Er waren toen ruim 25 kostleerlingen; het jongste meisje was 9 jaar, de oudste leerlinge was 23. Het moet een deftige school geweest zijn. Er waren twee freuletjes Van Pabst (dochters van Jhr. D.J.A.A. van Lawick van Pabst, Heer van Nijevelt) en vele dochters uit de 'aanzienlijke Nederlandsche familiën'.⁸⁶

Drie jaar later verscheen E.P. Temminck weer op het toneel. Hij was inmiddels notaris in Utrecht geworden en op verzoek van juffrouw Schadd werd er onder zijn leiding een veiling gehouden op Hoogerlust ('staande nabij den Tolboom'). De notaris was van 10 tot 5 in de weer met het verkopen van schotels, serviezen, kandelaars, lessenaars, inktkokers, boeken, bedden, schilderijen en zelfs appelen en een likeurkistje.⁸⁷ De reden van deze uitverkoop werd zes dagen later duidelijk. Toen werd in Breukelen het huwelijk gesloten tussen notaris Temminck en de kostschoolhouderes A.J.M. Gobelius Schadd⁸⁸; kort daarna werden zij, haar moeder en Jhr. Smislaert uitgeschreven naar Utrecht.

Everhardus Pieter Temminck was op 24 maart 1817 in Stompwijk geboren. Na candidaat-notaris in Wijk bij Duurstede geweest te zijn volgde in 1854 zijn benoeming tot notaris in Utrecht en dat bleef hij tot zijn dood dertig jaar later. In Utrecht werden de twee kinderen van de Temmincks geboren: Sara Maria

Elisabeth Ludolphine in 1856 en Hendrik Frederik Johannes Nicolaas Willem in 1859. Die kinderen verloren hun moeder al vroeg: zij overleed op 14 februari 1866. Hoogerlust werd nog lang na haar dood aangehouden door haar erven, de notaris en zijn twee kinderen. Voor zover valt na te gaan hebben de Temmincks het huis nooit als buitenverblijf gebruikt: het bleef in gebruik als kostschool. Mevrouw Temmincks opvolgster als kostschoolhouderes was Andrietta E. van Oosterzee die echter al een maand na haar komst in Breukelen overleed.⁸⁹ Enige jaren later werd Hoogerlust een jongenskostschool.⁹⁰ Van 1867 tot 1875 had Cocnraad Nicolaas Klausz de leiding. Hij had eerst vier jaar lang een secondant naast zich, vervolgens een hulponderwijzer die na een half jaar vertrok, toen een hoofdonderwijzeres die al na vier maanden haar biezen pakte en tenslotte een hulponderwijzer die het maar een maand uithield. Klausz was blijkbaar geen ideale werkgever. Het buurhuis Vechtstroom werd in die tijd waarschijnlijk ook voor de kostschool gebruikt. Klausz huurde het voor *f* 650 per jaar en in 1871 kocht hij het voor *f* 5.600 van de erven van burgemeester Duuring.⁹¹

Notaris Temminck overleed in 1884. Er was in die tijd nog wel een kostschoolhouder, G.A. de Waal, maar die vertrok kort daarna. Daarmee kwam een einde aan de jongensschool. Mej. A. Visscher liet de gemeente weten de school te willen overnemen en de raad besloot haar een jaarlijkse subsidie van *f* 700 toe te kennen 'overwegende dat het bestaan van een dag- en kostschool voor jonge meisjes in het belang der gemeente is'. Dat bedrag bleek onvoldoende: Mej. Visscher zag af van haar plannen en er gebeurde een jaar lang niets. Toen stelde de raad vast dat de school een gemeentebelang was, o.a. omdat er huizen leegstaan waar gezinnen met jonge kinderen zich in zouden kunnen vestigen. De gemeente zou Hoogerlust moeten kopen van de kinderen Temminck en er zou een hoofdonderwijzeres ('van beschaafde vormen') moeten worden aangesteld. Zij kreeg een tractement van *f* 800 maar de verdiensten lagen voor haar ook in 'het mogen houden van kostkinderen' waarvan men verwachtte dat het 'een prikkel (zou) zijn, zoveel in haar macht ligt de school te doen bloeien'. De gemeente (die *f* 75 schoolgeld per kind kreeg) hoopte dat daardoor het aantal leerlingen tot vijftien zou stijgen.

De verhoudingen in het College van Burgemeester en Wethouders waren in die tijd niet erg hartelijk en de stemming zal niet zijn verbeterd toen 'De Oranjevaan' over de gemeenteraadsverkiezingen het volgende berichtje plaatste: 'Men kan nergens komen of het is over de verkiezing. Geen wonder! Ook hier toch is het onwaardige spel gespeeld, dat in zoovele andere plaatsen vertoond werd. Wat niet van de 'klik' was, werd bestreden; en daarom is de heer G. van Vlaanderen, uitstekend raadslid en wethouder ... uit den Raad geworpen. Ook met den heer M. van Waart (voor Breukelen-Nijenrode) werd dit geprobeerd. Echter zonder succes. Men wil dat de Burgemeester der beide Breukelens dit vuurtje aangestoken heeft en zich van beide zijn wethouders heeft getracht te ontslaan'. Twee weken later viel wethouder Van Waart het plan voor de school aan dat gesteund werd door de burgemeester. Hij zag geen rol voor de overheid in de opvoeding, dat was een taak voor de ouders en de meisjesschool was dan ook helemaal geen gemeentebelang. Hij kreeg voor de voeten geworpen dat alleen hij het stukje in de Oranjevaan kon hebben geschreven en ontkende het niet: 'Wat in de Oranjevaan stond was zijns inziens waarheid'. Over Hoogerlust zei hij dat 'het perceel zeker wel het slechtste

te Breukelen is en in de loop der tijden zeer groote reparatiën zal vereischen'. De verdeeldheid bleek een maand later toen de onderhandelingen met de erven Temminck over de aankoop van het huis in de slotfase waren gekomen. Het voorstel om *f* 6.500 (vrij op naam) te bieden voor het huis 'met het doel daarin van gemeentewege een school voor jonge meisjes op te richten' haalde het maar net in de raad: vier stemmen voor en drie tegen. H.F.J.N.W. Temminck (die inmiddels in het voetspoor van zijn vader en grootvader was getreden: hij was candidaat-notaris op het kantoor van Mr. Dubois in Utrecht), en zijn zuster aanvaardden het bod en in januari 1888 vond de overdracht plaats.⁹² Dan lezen we voor het eerst de naam Nieuw-Hoogerlust in een notariële akte.⁹³ Dat voorvoegsel zou al ongebruikelijk zijn geweest als het oude huis was afgebroken, maar dat was niet het geval. Blijkbaar zag men in de eigendomsoverdracht of in de ingrijpende verbouwing die de gemeente liet uitvoeren een reden voor naamsverandering.

1888 - 1901: Gemeente Breukelen-Nijenrode.

De gemeente was er in geslaagd om in 1887 een lening van *f* 8.000 à 2½% te plaatsen voor de aankoop en de verbeteringskosten. Er werden twaalf schoolbanken (voor vier gulden per stuk) gekocht, burgemeester Braams hield persoonlijk toezicht op het in orde brengen van de tuin en er werd een directrice benoemd: Mej. L.F. van Deinse. Het onderwijs werd toen vermoedelijk door Mej. Van Deinse en Jkvr. N.E. barones Mulert verzorgd. De directrice vroeg eind 1889 al ontslag. Haar opvolgster Mej. H.J. Prinsen vroeg bij haar sollicitatie om een bad- en mangelkamer 'zodra de behoefte daaraan zich doet gevoelen'. Dat bescheiden verzoek werd afgewezen door de raad en het zou nog bijna een eeuw duren voordat er een badkamer in het huis kwam. Na twee jaar vertrok ook Mej. Prinsen. Mej. G.J. Akersloot van Houten Roos werd in januari 1892 benoemd⁹⁴ tot 'directrice der bijz. gesubsidieerde meisjesschool Nieuw-Hoogerlust'. Zij mocht met haar familie in het huis wonen maar tegen de aanwezigheid van haar broer maakte de gemeente bezwaar: de raad 'acht het verblijf van een jongmensch in een jongemeisjesschool ... verkeerd' en besloot 'dat geen jonge mannen het huis mogen bewonen'. Uit het bevolkingsregister blijkt dat die broer zich daarvan niets heeft aangetrokken. Mej. Roos was de laatste directrice, zij vertrok in 1901 naar Indië. De gemeente besloot om het huis te verkopen, er was geen behoefte meer aan een school en het onderhoud van het pand was erg duur (wethouder Van Waart had gelijk gekregen!). Er kwam een bod van *f* 4.000 dat echter weer werd ingetrokken (de notulen spreken verontwaardigd over 'deze ver van fatsoenlijke handelwijze') en toen besloot de raad Nieuw-Hoogerlust in publieke veiling te brengen en daartoe in drie percelen te verdelen. Ook werd besloten het ijzeren hek langs de Vecht weg te halen en te plaatsen om het plantsoen bij de Heycoppersluis. De splitsing van het terrein en de veiling gingen gelukkig niet door. In april 1901 werd de raad in spoedvergadering bijeengeroepen omdat zich op het laatste moment nog een koper, de heer H.C.H. Maas (1846 - 1904) te Rijswijk, had gemeld. Overwegende dat 'het perceel dringende en kostbare reparatiën eischt' werd besloten zijn bod van *f* 4.400 (de gemeente leed een fors verlies) te aanvaarden.⁹⁵

Daarmee werd de kostschoolperiode afgesloten: vanaf 1901 werd het huis permanent en particulier bewoond maar die periode valt buiten het bestek van dit verhaal. Waarom zoveel aandacht voor de geschiedenis van een onbeduidend huis? Het laatste woord is aan Samuel Johnson die op 14 juli 1763 tegen Boswell zei: 'There is nothing, Sir, too little for so little a creature as man. It is by studying little things that we attain the great art of having as little misery and as much happiness as possible'.

Breukelen, december 1984.

J.W. Gunning

Noten

(De gemeente archieven van Amsterdam, Breukelen, Leiden en Utrecht zijn aangeduid als GAA, GAB, GAL en GAU, het Rijksarchief in Utrecht als RAU).

- 1 RAU, rechterlijk archief 313, 3 mei 1711.
- 2 RAU, rechterlijk archief 313, 11 september 1722.
- 3 S.A.C. Dudok van Heel, Kwartierstaat van de kinderen van het eerste echtpaar Dudok van Heel, Jaarboek Centraal Bureau voor Genealogie 1972, blz. 146-180 (nrs. 40, 41).
- 4 RAU, not. Joan Stoesak te Breukelen, 12 juli 1736. Wellicht is dit een verklaring voor de zonderlinge plaatsing van het huis, haaks op de rivier, er was waarschijnlijk niet genoeg ruimte om het huis evenwijdig aan de Vecht te plaatsen.
- 5 Dit blijkt uit de akte van 12 juli 1736. De erfpacht moet ingegaan zijn voor het overlijden van Mr. Willem van den Broeck in 1726. In de transportakten van 1711 en 1722 is er nog geen sprake van erfpacht.
- 6 J.E. Elias, De vroedschap van Amsterdam 1578-1795, Haarlem 1903-5, deel II, blz. 954-5.
- 7 GAA, kwijtscheldingsregister, 4D, 7, 23 november 1711.
- 8 Deze en de volgende vijf alinea's zijn gebaseerd op haar publikaties: De Amsterdamse boekhandel 1650-1720, Amsterdam 1960-1978, vijf delen, i.h.b. deel III, blz. 210-221; Gijsbert Tijssens' toneelstukken en het bedrag in de achttiende-eeuwse boekhandel, blz. 109-123 in de bundel Ondernemende Geschiedenis, 's Gravenhage 1977.
- 9 In de huwelijkse voorwaarden is alleen sprake van een belofte dat bedrag in te brengen. Uit een getuigenverklaring blijkt echter dat Maria Flaman haar andere dochter niet meer dan f 1.200 had willen meegeven (dat voorgenomen huwelijk van Maria de Burlett ging om die reden niet door) 'voegende daarbij ik kan niet meer ten huwelyk geven ik wort out en kan niet wel naakt blyven sitten maer moet wat voor my selve houden'. Maria de Burlett probeerde die getuige nog om te kopen maar dat lukte niet.
GAA; not. Johannes Boots, 18 april 1699; not. Cornelis van Achthoven, 10 juli en 21 augustus 1702; desolate boedelkamer (5072), 763, 234, 25 januari 1703.
- 10 Echo de Weerelds, 28 januari 1726. In 1702 werd als signalement van Lindenbergh opgegeven: 'van persoon niet langh, en vleesigh of redelijck corpulent, hebbende een quaat been of soo men 't noemt een horrele voet' (Van Eeghen, Boekhandel, deel III, blz. 221).
- 11 Tijssens verwijst naar Weyermans stukjes, in het eerste toneelstuk laat hij Slingerbeen zeggen: 'Meen je dat ik voor zo'n weekelijke schrijver zwicht? Neen, eer zal ons hele Paddesteyn te gronde gaan ... Wat heb ik met zijn Echo's, of met zyn Ontleeder te doen?' (blz. 23).
- 12 De volledige titel luidt: De weergadeloze bedrieger ontmaskerd, of de valsche boekhandelaar In zijn aard en wezen ontdekt. Blijspel. Gedrukt in de stad Arglistigheid, op den hoek van 't Winzucht-steegje, tegen over de Hooiberg van dieverij, daar Bedroch in de Gevel en Valsheid in 't Uithangbord staat. (Lindenberghs huis op de Nieuwezijds Achterburgwal stond tegenover de brouwerij 'De Hooiberg').
- 13 Lindenbergh had daar twee huizen waar hij in 1719 en 1721 woningen te huur aanbood en die hij in 1726 voor het ongelofelijke bedrag van f 12.000 wist te verkopen. I.H. Van Eeghen, Beneden- en bovenwoningen in de Runstraat te huur (twee merkwaardige advertenties), Maandblad Amstelodamum 1967, blz.73-76.
- 14 Zamspraak tusschen Pasquin en Marforio over de dood van Schrokhart nevens een grafschrift, blz. 116-123 in Latijnsche en Nederduitsche Keurdichten, zesde vervolg, 1733.
- 15 Een van de huizen bleef in de familie, het werd voor f 3.600 gekocht door schoonzoon Lambertus van de Poff.
GAA, rechterlijk archief (5061), 2272, vanaf 203v en 2176, 288.
- 16 Dr. C.M. Geerars, Jacob Campo Weyerman (1677-1747), Annalen van het Thijmgenootschap, 45, 1957, blz. 294-311; G.J. Rehm, Jacob Campo Weyerman en zijn familie, Ned. Leeuw, 75, 1958, blz. 353-365; Dr. W.P.C Knuttel, Verboden boeken in de Republiek der Vereenigde Nederlanden, 's Gravenhage 1914.
De Ontleeder was al in 1723 in Rotterdam verboden (Knuttel, nr. 285).
Toen Weyerman zich 'niet ontzag op de meest grove wijze door middel van zijn

- smaadschriften chantage te plegen' kreeg hij in 1739 levenslang (Geerars, blz. 300).
- 17 Ontleeder, 3 september en 27 augustus 1725. De formulering van het tweede citaat doet vermoeden dat beide namen fictief waren. Dr. Van Eeghen heeft Kleyn Angola echter als een echte naam opgevat en Lindenberghs bezit daarom op de rechter oever van de Vecht gesitueerd: zij schrijft dat hij 'naast de bestaande huizen Lisboa (lees: Lixboa) en Angola van de familie Pechlin een huis Kleyn Angola liet bouwen' (Toneelstukken, blz. 114). Daarvoor is geen enkele aanwijzing te vinden en het lijkt ook onwaarschijnlijk dat de snoeverige Lindenbergh die bescheiden naam zou hebben gekozen. Bovendien zou hij dan in 1725 twee plaatsen aan de Vecht hebben gehad, op iedere oever een. Angola lag aan een Hollands stuk van de Vecht, ten noorden van de Weersloot (de provinciegrens), weliswaar 'omtrent Breukelen' maar vlak bij Nieuwersluis, in de heerlijkheid Mijnden; niet in Breukelen en zelfs niet in het Sticht (RAU, rechterlijk archief 1376, 29 augustus 1736). Dat valt slecht te rijmen met wat Weyerman schrijft: 'een buitenplaats aan de Breukelense Vecht' (Echo, 28 januari 1726). Ik concludeer hieruit dat met de namen Kleyn Angola, Slakkenburg en Paddesteyn het plaatsje op de linker oever werd bedoeld dat Lindenbergh in 1722 had gekocht: het latere Hoogerlust.
 - 18 Die trots wordt later weer genoemd: 'ik ben zo hovaardig op het opbouwen van myn Paddesteyn' (Echo, 28 januari 1726) en 'Hy die te Nimwegen heeft loopen bedelen, en kaal en naakt Hier ... is aan komen dryven Durft zig nu Heer van Paddenstein onderschryven' (Uitvaart, blz. 11).
 - 19 De inwoners van de Griekse stad Abdera golden als dom.
 - 20 Van Eeghen, Boekhandel, deel III, blz. 213.
 - 21 Hij woonde op de Nieuwezijds Achterburgwal. GAA, kwijtscheldingsregister 4V, 210, 3 april 1726. Mr. W.F.H. Oldewelt, Kohier van de Personeele Quotisatie te Amsterdam over het jaar 1742, Amsterdam 1945 (wijk 26, nr. 3634).
 - 22 Elliott komt vaak voor in de Utrechtse archieven, o.a. in 1729 als hij van Reynier van Utenhove, Heer van Amelisweert een huis met twee hoven, stalling en koetshuis aan de Mariënpлаats koopt.
 - 23 RAU, rechterlijk archief 313, 11 juli 1736.
 - 24 RAU, not. Joan Stoesak te Breukelen, 12 juli 1736. Op de eerste kadastrale kaart (1832) staat in de noord-west hoek van het terrein (aan de Straatweg) een koepel getekend, mogelijk het speelhuis van Anna de Burlett.
 - 25 Jan Ferdinand was toen al getrouwd (attestatie Utrecht 26 januari 1737), maar uit het testament blijkt dat hij 'sijn Houwelijxse mede gave' nog niet had gekregen.
 - 26 RAU, not. Hendrik Bilstijn te Kockengen, twee akten van 29 november 1737 en rechterlijk archief 313, 17 juni 1738.
 - 27 RAU, rechterlijk archief 313, 6 mei 1739. Van der Waijen had de weduwe Lindenbergh in 1737 al een hypotheek van f 4.000 verleend op een van de Amsterdamse huizen die in 1741 werden geveild. Bij die veiling hadden ook Jan Elias Huydecoper en François Lestevenon grote bedragen te vorderen (f 4.000, f 6.000). Dat deze drie vooraanstaande Amsterdammers bereid waren geld te lenen aan 'Valsgelaat' en 'Schoonpraatje' doet vermoeden dat de familie toch niet zo berucht was als de toneelstukken ons willen doen geloven.
 - 28 RAU, rechterlijk archief 294, 11 oktober 1741. Van der Waijen was als schuldeiser betrokken bij de veiling in Amsterdam in maart en zal dan ook wel niet geneigd zijn geweest om de looptijd van de lening te verlengen.
 - 29 RAU, not. Joan Stoesak te Breukelen, 9 juni 1741.
 - 30 De Smeth was getrouwd met Hendriks volle nicht Helena Geertruy Colonius (1681-1736), Bontekoning met zijn zuster Geertruijd Colonius (1685-1756). Ploos van Amstel beschrijft de houthandel Bontekoning en de genealogische relaties tussen de families Bontekoning, Grim en Colonius. Er waren ook zakelijke banden. Zo kochten Gerrit Colonius en Floris Bontekoning in 1718 gezamenlijk een aantal erven aan de Nieuwe Rapenburgergracht waarop zij pakhuizen lieten bouwen. Jhr. G. Ploos van Amstel, Portret van een koopman en uitvinder: Cornelis Ploos van Amstel. Maatschappelijk, cultureel en familielevens van een achttiende eeuw, Assen 1980; GAA, kwijtscheldingsregister, 4L, 252v, 25 januari 1718.
 - 31 Abraham Rademaker, Rhyndlands fraaiste gezigten; vertoonende alle deszelfs Lustplaatzen etc., Amsterdam 1732 (afb. 19).

- 32 GAA, not. Adriaan Baars, 21 december 1730 (nrs. 2068 boedelscheiding, nrs. 2063-2067 procuraties voor de Engelse stukken).
Hendrik erfde o.a. twee pakhuizen ('Het Bordeaux Brandewijnstuk' en 'Het Katschip' aan de Nieuwe Rapenburgergracht), f 1.400 per jaar aan lijfrenten en ruim f 15.000 aan obligaties.
- 33 S.B. Clough, European Economic History, New York 1968, blz. 215-217. Voor het Engelse effectenbezit van Hendrik Colonius zie verder GAA, not. Adriaan Baars 15 augustus 1732 (nrs. 1377, 1378, 1379; o.a. verkoop van £ 4.000 aan Zuidzee stukken), 15 mei 1736 (nrs. 1106 en 1107; o.a. verkoop van £ 4.000 aandelen van de Engelse Oostindische Compagnie) en 18 juni 1737 (nrs. 1241 en 1242).
- 34 GAA, not. Jan Ardinois te Amsterdam, 19 maart 1732. Hendrik Colonius was legataris voor f 50.000 en erfgenaam voor de helft.
- 35 Dr. Leonie van Nierop, Het dagboek van Jacob Bicker Raye (1732-1772), Jaarb. Amstelodamum 1936, blz. 173-247; GAA, desolate boedelkamer (5072), 472, 9, 3 maart 1735.
- 36 Van Nierop, blz. 213.
- 37 GAA, not. Jan Ardinois te Amsterdam, 7 augustus 1738.
- 38 GAA, kwijscheldingsregister, 5H, 75v, 28 oktober 1739. Beide huizen zijn verdwenen, op die hoek staat nu het hoofdkantoor van de ABN.
- 39 Kohier, wijk 57, nr. 3819.
- 40 Ik ga ervan uit dat de veiling op 12 juni 1741 is doorgegaan, maar ik heb geen akte gevonden. Colonius was in ieder geval eigenaar op 11 juni 1742.
- 41 Hoogerwrf was toen eigendom van Harman van Ghesel x Geertruy de Smeth, een kleindochter van Dirk Colonius, Elias, deel II, blz. 791, 797-8; RAU, rechterlijk archief 289, 25 juli 1742; E. Munnig Schmidt en A.J.A.M. Lisman, Plaatsen aan de Vecht en de Angstel, Alphen a/d Rijn 1982, blz. 218; Ploos van Amstel, bijlage IV.
- 42 Dat perceel was eigendom van de erven van Jan van Proosdije. Eén van die erven was zijn weduwe Aeltje van Vulpen die getrouwd met Kojiman. Deze had een hofstede met veertig morgen land gepacht van de vrouwe van Ruwiel, Francelina Louise barones van Wijligh tot Boetselaer. Hij kon de pacht niet betalen, zijn 'meubele goederen' waren al bij executie verkocht en zijn huis was vervolgens bezwaard met twee hypotheeken. Kojimans benarde financiële positie was waarschijnlijk een van de redenen voor de latere verkoop aan Colonius.
RAU, rechterlijk archief 313, 7 augustus 1737 en 18 juli 1738.
- 43 RAU, rechterlijk archief 294, 13 november 1736.
- 44 RAU, not. Rijk Kasteleyn Jr. te Breukelen, 11 juni 1742.
- 45 RAU, rechterlijk archief 313, 11 juli resp. 20 mei 1744.
- 46 RAU, not. Joan Stoesak te Breukelen, 2 juli 1744 (in deze akte waarin Colonius de procureur Maurits Overvest machtigt 'specialijk in der sake op ende jegens de heer Jan Willink Jans' is er voor het eerst sprake van 'de hofstede genaamt Hogerlust'); rechterlijk archief 313, 17 februari 1745 en 311, 17 februari 1745 (met copie van het koopcontract ondertekend bij notaris Daniel van den Brink te Amsterdam, 3 februari 1745).
- 47 RAU, not. Joan Stoesak te Breukelen, 18 september 1758.
- 48 RAU, rechterlijk archief 289, 7 augustus 1747 en 290, 26 augustus 1763.
- 49 GAL, not. Albertus Kleynenbergh te Leiden, 22 augustus 1757 (testament en benoeming van Angenieta van Broekhoff tot executrice voor de Engelse effecten; die tweede akte vertoont Colonius' wapen);
GAA, not. Jan Ardinois te Amsterdam, 21 september 1738.
- 50 Colonius wordt in dat jaar ingeschreven als lid van de kerk in Breukelen 'met attestatie van Leiden'.
GAB, archief Ned. Herv. Gemeente, Leedemaaten Boek, inv. nr. 6A, 7 april 1762.
- 51 RAU, not. Joan Stoesak te Breukelen, 22 februari 1764.
- 52 GAA, reg. collaterale successie 37, 542 en 549, 1 en 6 maart 1764. De huizen waren toen alle vier verhuurd, Herengracht 494 voor f 1.050 per jaar. De aangifte had natuurlijk niet betrekking op het bezit buiten Amsterdam, maar enkele weken later werd de helft van Hoogerlust getaxeerd op f 3.000.
RAU, rechterlijk archief 311, 29 maart 1764.
- 53 GAA, not. Gerrit Bouman te Amsterdam, 24 januari 1764. Zij droeg haar erven op

- jaarlijks *f* 70 te betalen voor de verzorging van haar schoonzuster Van Broekhoff-Verhoeven in het krankzinnigengesticht te Nijmegen.
- 54 Pieter Hulscher (in het Kohier als rentenier vermeld) was bij de ondertrouw in 1738 getuige en trad als executeur op in 1764 en 1768. Over de Bontekonings, zie Ploos van Amstel; Elias, deel II, blz. 994-5; en Vier Eeuwen Herengracht (nrs. 48, 108, 324 en 629). Johanna Bontekoning hertrouwde in 1777 Jan van Meekeren, eigenaar van Vrederust in Loenen. Frans Bosbooms zoon kocht later Sterreschans.
- 55 RAU, not. Joan Stoesak te Breukelen, 12 mei 1764 en rechterlijk archief 313, 19 mei 1764.
- 56 Het huis in de Vijzelstraat bracht niet *f* 32.000 (Vier Eeuwen Herengracht, blz. 231) maar *f* 5.200 op. Een in 1764 genoemd pand in de Egelantiersstraat wordt niet meer vermeld. De totale opbrengst (*f* 66.715) lag aanzienlijk hoger dan wat was aangegeven voor de collaterale successie (*f* 40.600 voor de zes geveilde panden, in 1764 *f* 39.100). GAA, not. Gerrit Bouman te Amsterdam, 30 september en 1 oktober 1768; kwijtscheldingsregister, 6N, vanaf 127v; register collaterale successie 39, 779.
- 57 Gerard (ook wel: Gerrit) van der Burgh werd op 27 april 1714 gedoopt, Anna Aletta Varlet (ook wel: Verlet) op 27 november 1729; ondertrouw 23 augustus, huwelijk 10 september 1754. Bicker Raye geeft een aardige anecdote over Daniel Varlet (Fr. Beijerink en Dr. M.G. de Boer, Jacob Bicker Raye 'Notitie van het merkwaardigste myn bekennt' 1732-1772, Amsterdam 1935, blz. 92-93); Kohier, wijk 55, nr. 2941.
- 58 GAA, personalia, G. v.d. Burgh.
- 59 GAU, not. Willem van Vloten te Utrecht, 6 maart 1771; RAU, rechterlijk archief 313, 27 maart 1771.
- 60 Munnig Schmidt en Lisman, blz. 132. Hij was eerder al Heer van Ameide, Herlaer en Tienhoven.
- 61 De Navorscher 1877, blz. 147; GAA, poorterboek 28 januari 1728, onder CT; Kohier, wijk 12, nr. 3340.
- 62 Genealogische gegevens in Mr. H.J. Koenen, Het geslacht De Marez, 's Gravenhage 1898 (ook verschenen als een serie artikelen in De Wapenheraut 1898, 1899, 1900).
- 63 Matthias' vrouw, Sara Ockhuizen, was een zuster van de eerder genoemde Maria Margaretha zoals blijkt uit de Amsterdamse ondertrouwakten van de echtparen De Marees-Ockhuizen (12 juni 1711) en Ockhuizen-Ockhuizen (2 november 1712). Matthias' dochter Johanna Margaretha trouwde met Jan van Meekeren die in 1777 hertrouwde met Johanna Bontekoning die wij al tegenkwamen als nicht van Hendrik Colonius. (In de eigenaarlijst van Munnig Schmidt en Lisman (blz. 236) wordt Sara verward met haar dochter Sara Maria.)
- 64 GAA, kwijtscheldingsregister, 5V, 291v; 5W, 74v; 5Z, 114.
- 65 RAU, not. Joan Stoesak te Breukelen, 27 mei 1775.
- 66 Hendrik Cramer was eerder dat jaar overleden. Hij was in 1780 eigenaar van Oud Over geworden; zijn zwager Wijnand van Driest kocht in 1796 Vegtvljet. Munnig Schmidt en Lisman, blz. 229; Ned. Patriciaat 1952, blz. 124. De heer A.J.A.M. Lisman te Nieuwersluis wees mij op de volgende passage in Jan Luykens 'Tempelzangen: Ter Bruilofte van den Heere Hendrik Cramer en Jongkvrouwe Alida van Driest' (1759):
 Juich! ô Amstel! langs uw rieten,
 Juich! ô Amstel! langs uw rieten.
 Juich! ô Wetring! paar uw lof
 Met de Kennemerlandsche Vlieten,
 HOOGERLUST, HOOGERLUST en HOUTENHOF!
- Dit slaat echter op een ander Hoogerlust, in Ouderkerk aan de Amstel (waar nu nog een Hoogerlustlaan is). Het is een merkwaardig toeval dat dat huis blijkbaar eigendom was van de familie van Frederica Elisabeth Cramer terwijl zij door haar huwelijk terecht kwam op een gelijknamige buitenplaats. Abraham Rademaker, Hollands Arcadia. Of de vermaarde Rivier Den Amstel etc., Amsterdam 1730 (afb. 60).
- 67 RAU, rechterlijk archief, 295, 28(?) april 1793 en 297, 29 januari 1798.
- 68 RAU, rechterlijk archief 297, 21 december 1796 en 292, 26 februari 1801.
- 69 Vier Eeuwen Herengracht vermeldt hem als bewoner van nr. 12 van ca. 1780 tot 1796 en van ca. 1810 tot 1817. Een duidelijker aanwijzing is dat hij op 15 februari 1798 lid van de kerk te Breukelen werd (met attestatie van Amsterdam) en op 17 april 1809 weer werd

uitgeschreven.

- GAB, archief Ned. Herv. Gemeente, Leedemaaten Boek, inv. nr. 6A.
- 70 RAU, rechterlijk archief 292, 26 februari en 31 juli 1801; 297, 31 juli 1801.
- 71 RAU, rechterlijk archief 292, 17 november en 4 december 1801.
- 72 Mr. C.E. Vaillant, Wapenboek der Amsterdamsche regeringsleden sedert 1795. Amsterdam 1861.
- 73 Vier Eeuwen Herengracht, nrs. 12, 520.
- 74 De spelling is dan nog Hoemann, evenals bij haar doop (Ev. Luthers, 23 mei 1777).
- 75 GAA, gilde archieven (PA 366), 1141: Naamen en Woonplaatsen der Makelaars (1805-08 en 1809-13).
- 76 GAA, not. Adrianus van Etten te Amsterdam, 6 september 1828 en 21 mei 1829.
- 77 Munnig Schmidt en Lisman, blz. 233.
- 78 RAU, not. Nicolaas François Snel te Breukelen, procuraties van 15, 16 en 20 augustus 1842.
- 79 RAU, not. Nicolaas François Snel te Breukelen, 6 mei 1843.
- 80 Munnig Schmidt en Lisman, blz. 148, 236.
- 81 In het in 1844 verschenen vijfde deel van Van der Aa's Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden wordt B. van Dijk als eigenaar genoemd. Dat is onjuist maar Van Dijk kan wel huurder geweest zijn.
- 82 RAU, not. N.F. Snel te Breukelen, 1 en 2 mei 1846 (nrs. 31 en 32); R. Plomp, Vegtvlief te Breukelen als zomerverblijf, 1665-1854, Jaarb. Niftarlake 1983, blz. 22-52. Dat er in 1846 sprake is van Vechtstroom (lang nadat het oude buitenverblijf was afgebroken) betekent niet (Plomp, blz. 47) dat er een nieuw huis was gebouwd. Uit de kadastrale gegevens blijkt dat de naam was overgegaan op een oud huis (nu Straatweg 198 en 200).
- 83 RAU, not. N.F. Snel te Breukelen, 2 mei 1846 (nrs. 33 en 34); Nieuw Ned. Biografisch Woordenboek over Van der Capellen.
- 84 RAU, not. N.F. Snel te Breukelen, 15 juni 1852.
- 85 Gens Nostra 1960, blz. 135.
- 86 Ned. Adelsboek 1916, blz. 4; A.A. Vorsterman van Oijen, Stam- en Wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche familiën, Groningen, 1885-90 (o.a. M.G. van Everdingen, deel 1, blz. 245, haar nichtje M.G. Kolff, deel 2, blz. 166 en de zusjes M.I. en M.M. Ruys, deel 3, blz. 95).
- 87 GAU, not. E.P. Temminck te Utrecht, 20 juli 1855.
- 88 Gerard Daniel DURING - buurman in dubbele zin: eerst op Vechtstroom, later op Vegtvlief (Plomp, blz. 49) - was getuige.
- 89 Vorsterman van Oijen, deel 2, blz. 400.
- 90 De sociale achtergrond van de leerlingen veranderde niet. Een van de jongens was b.v. de latere kamerheer, commandeur van de Duitse Orde en burgemeester van Wassenaar R.G.S. baron van Rhemen (1847-1905), Heer van Rhemenhuizen, een neef van de Heer van Zuylen.
- 91 RAU, not. N.F. Snel te Breukelen, 13 september 1871.
- 92 Notulen van de gemeenteraad Breukelen-Nijenrode, 19 januari en 16 maart 1886, 8 augustus, 6 september en 27 september 1887; De Oranjevaan: Antirevolutionair Weekblad voor het Sticht, 23 juli 1887 (GAU); GAU, not. Mr. H.F.W. Dubois te Utrecht, 7 januari 1888.
- 93 Bij de veiling van 1855 (en zelfs nog in 1881 en 1883 bij de verkoop van Vechtstroom) werd de oude naam gebruikt. De notulen van de gemeenteraad spreken nog op 6 september 1887 van Hoogerlust (maar in die notulen wordt een brief aangehaald, die Mr. Dubois op 29 augustus schreef, waarin het huis Nieuw-Hoogerlust wordt genoemd). GAA, not. Willem Nicolaas Repelius te Amsterdam, 19 september 1881; RAU, not. Jan Jacob Schalij te Breukelen, 19 februari 1883.
- 94 Haar naam was toen nog Roos; naamstoevoging bij K.B. nr. 43 van 7 maart 1898.
- 95 Notulen van de gemeenteraad Breukelen-Nijenrode, 16 en 23 november 1887, 23 december 1889, 21 januari 1892, 14 februari, 15 april en 25 april 1901; Transportakte verleden voor not. J.J. Schalij te Breukelen, 10 mei 1901 (hypotheekkantoor te Utrecht, deel 622, no. 6). De gemeente was haar snode plannen uit 1901 natuurlijk al lang vergeten toen zij er tachtig jaar later toe bijdroeg dat plannen om het huis te slopen en het terrein te splitsen niet konden worden uitgevoerd.

INHOUD:

Bestuur	2
Leden	3/14
Financiën	15
Kort verslag	16/17
'Antoni Waterloo f(ecit)' in Maarsseveen	18/48
Hoogerlust in de achttiende en negentiende eeuw	49/70
Inhoud	71